

Løgtingið

Løgtingsmál nr. 10/2004: Uppskot til løgtingslóg um barnavernd (barnaverndarlógin)

Uppskot

til

løgtingslóg um barnavernd (barnaverndarlógin)

Kapittul 1

Lógarinnar endamál og øki

Endamál

§ 1. Endamálið við hesi lóg er at tryggja, at børn, sum liva undir viðurskiftum, ið kunnu skaða teirra heilsu og menning, fáa neyðuga hjálp og umsorgan í rættari tíð, og at hjálpa teimum við at fáa ein tryggan uppvøkstur.

Stk. 2. Myndugleikarnir skulu leggja dent á at finna loysnir, sum eru best fyri barnið.

Fevnt av lógini

§ 2. Lógin fevnir um børn í aldrinum frá 0 til fylta 18. árið.

Stk. 2. Í serligum førum kunnu fyriskipanir, ið eru settar í verk, innan barnið hevur fyllt 18 ár, halda áfram, til viðkomandi fyllir 21 ár, um viðkomandi samtykkir. Um fyriskipanin ikki rínur við viðkomandi, og tað tí ikki tænar nøkrum endamáli, at viðkomandi er fevndur av hesi lóg, kann fyriskipanin ikki halda áfram.

Stk. 3. Somuleiðis fevnir lógin í teimum í § 14 nevndu førum um ófødða barnið.

§ 3. Lógin er galdandi fyri børn, ið eru stødd í Føroyum.

Kapittul 2

Umsiting av barnaverndarmálum

Barnaverndarnevndir

§ 4. Kommunurnar skulu seta barnaverndarnevndir. Smáar kommunur skulu samstarva við aðrar kommunur um val av barnaverndarnevndum. Fyri hvørja barnaverndarnevnd skulu vera minst 1.500 íbúgvar. Barnaverndarnevndir verða valdar av kommunustýrunum.

Stk. 2. Í eini barnaverndarnevnd skulu vera 3 ella 5 limir og harumframt 3 ella 5 varalimir. Formaðurin og meirilutin í nevndini skulu hava viðkomandi førleika ella útbúgving. Harumframt skulu limirnir lúka treytirnar til val til bý- ella bygdaráð, vera samvitskusamir og álítandi borgarar, ið hava reina revsiváttan og góðan kunnleika til børn.

Stk. 3. Barnaverndarnevndin verður vald eftir kommunuval fyri valskeiðið, sum kommunustýrið situr. Barnaverndarnevndin velur sjálv formann og næstformann. Kommunustýrslimir og løgtingslimir kunnu ikki taka sæti í barnaverndarnevnd.

Stk. 4. Kommunustýrið kann lata stýrinum í sínum kommunufelagsskapi heimildina at

velja eina felags barnaverndarnevnd, sum er galdandi fyri meira enn eina kommunu.

Stk. 5. Samstarvsøkini sambært stk. 1 skulu vera landfrøðiliga samanhangandi. Tá ið serlig landfrøðilig atlit tala fyri tí, kann landsstýrismaðurin í kommunumálum loyva, at eitt samstarvsøki er minni enn 1.500 íbúgvar, tó ikki minni enn 1.000 íbúgvar.

Stk. 6. Landsstýrismaðurin góðkennir kommunal samstørv sambært stk. 1.

Stk. 7. Tær kommunur, ið samstarva um at seta felags barnaverndarnevnd, verða eisini at samstarva um barnaverndarumsiting sambært § 5 og fígging sambært § 68.

Stk. 8. Fyri luttøku á fundum í barnaverndarnevndum fáa limir og varalimir samsýning sambært reglunum í kommunustýrslógini.

Stk. 9. Landsstýrismaðurin kann, í samráð við kommunurnar, áseta nærri reglur um kommunalt samstarv viðvíkjandi barnaverndarnevndum.

Barnaverndarumsitingin

§ 5. Kommunustýrið skal syrgja fyri, at fakfólk, við í minsta lagi miðallangari útbúgving innan heilsu-, almanna- ella skúlaverk, verða sett at umsita barnaverndarmál. Harumframt skulu fakfólkini vera samvitskusamir og álítandi borgarar, ið hava reina revsiváttan og góðan kunnleika til børn.

Stk. 2. Um fakfólkini sambært stk. 1 eru ógegnig í einum máli, skal kommunustýrið syrgja fyri, at annað eignað fakfólk verður sett at loysa málið.

Stk. 3. Um fakfólkini sambært stk. 1 ikki hava kunnleika til fyrisitingarrætt, skipar Barnaverndarstovan fyri, at fakfólkini fáa eftirútbúgving í fyrisitingarrætti, undir hesum málsviðgerð sambært fyrisitingarlógini og hesi lóg, sbr. § 13, stk. 2.

Stk. 4. Barnaverndarumsitingin skal hava fastar, væl lýstar upp- og afturlatingartíðir, og tað skal vera møguligt at fáa fatur á barnaverndarformanninum ella einum, sum hann hevur latið hesa uppgávu til, um tørvur er á hjálp uttan fyri arbeidstíð.

Stk. 5. Tær kommunur, ið samstarva um at seta felags barnaverndarumsiting, verða eisini at samstarva um barnaverndarnevnd sambært § 4 og fígging sambært § 68.

Stk. 6. Landsstýrismaðurin kann, í samráð við kommunurnar, áseta nærri reglur um kommunalt samstarv um barnaverndarumsiting.

Felagsheitið: Barnaverndartænastan

§ 6. Felagsheitið fyri kommunalu myndugleikarnar á økinum: Barnaverndarnevndir og barnaverndarumsitingar, verður í hesi lóg: Barnaverndartænastan.

§ 7. Barnaverndarnevndin tekur avgerð eftir tilmæli frá barnaverndarumsitingini í kommununi, sum viðger málið sambært kapitli 7 í hesi lóg.

Stk. 2. Barnaverndarnevndin kann avgera, at í ávísnum málum tekur barnaverndarumsitingin avgerð vegna barnaverndarnevndina.

§ 8. Barnaverndartænastan hevur ábyrgd av, eftir fráboðan ella av sínum eintingum, at gáa eftir børnum í kommununi, sum liva undir viðurskiftum, ið kunnu skaða teirra heilsu og menning, og av at seta fyriskipanir í verk, sum á besta hátt kunnu loysa trupulleikarnar.

Stk. 2. Barnaverndartænastan skal í størstan mun stremba eftir at fáa samstarv í lag við tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, um at seta fyrirbyrgjandi fyriskipanir í verk. Um tað ikki verður mettt at vera ráðiligt at halda áfram við fyrirbyrgjandi fyriskipanum í samstarvi við foreldrini, skal barnaverndartænastan taka stig til, at aðrar fyriskipanir uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, verða settar í verk.

§ 9. Barnaverndarnevndin tekur avgerð í málum, har samtykki er fingið frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, og einum barni, ið hevur fyllt 15 ár, tó undantikið í málum viðvíkjandi umsorganaryvirtøku og samverurætti, sbr. §§ 19, 22, 23 og 24 og viðvíkjandi § 15, stk. 4.

Stk. 2. Harumframt tekur Barnaverndarnevndin avgerð í málum sambært § 15, stk. 2, § 17, stk. 1, § 18, stk. 1, § 20, stk.1 og § 21, stk. 2 uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan.

Tvørfakligt samstarv

§ 10. Barnaverndartænastan skal samstarva við aðrar kommunur og myndugleikar, tá ið barnaverndartænastan metir hetta vera eina hjálp til at loysa uppgávur sambært hesi lóg.

Stk. 2. Barnaverndartænastan skal skipa fyri tvørfakligum samstarvi ímillum teir fakbólkar, sum starvast við børnum í kommununi, undir hesum sosialráðgevar, heilsusustrar, læknar, lærarar, sálarfrøðingar og námsfrøðingar. Fakbólkarir hava skyldu til at luttaka í hesum samstarvi.

Stk. 3. Um fleiri kommunur samstarva um felags barnaverndartænastu, skal felags barnaverndartænastan skipa fyri tvørfakligum samstarvi ímillum teir fakbólkar, sum starvast við børnum í teimum kommunum, ið eru við í samstarvinum.

Høvuðsbarnaverndarnevndin

§ 11. Landsstýrismaðurin setur eina Høvuðsbarnaverndarnevnd til at taka avgerð í málum, har samtykki ikki er fingið frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, og einum barni, ið hevur fyllt 15 ár, tó undantikið § 15, stk. 2, § 17, stk. 1, § 18, stk. 1 og § 20, stk. 1.

Stk. 2. Harumframt tekur Høvuðsbarnaverndarnevndin avgerð í málum viðvíkjandi rætti til ókeypis umboðan, sbr. § 57, stk. 3, í øllum málum viðvíkjandi umsorganaryvirtøku og samverurætti, sbr. §§ 19, 22, 23 og 24, í málum um familjuviðgerð og dagstovnatilboð á stovnum hjá landinum, sbr. § 15, stk. 4

Stk. 3. Barnaverndarnevndin leggur mál fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina eftir manngongdini í kapitli 8.

Stk. 4. Føroya Kærustovnur er skrivstova hjá Høvuðsbarnaverndarnevndini.

§ 12. Í Høvuðsbarnaverndarnevndini skulu vera 3 limir: Ein royndur lögfrøðingur, ið er formaður í nevndini, ein sálarfrøðingur og ein barnasakkønur.

Stk. 2. Harumframt velur landsstýrismaðurin 3 varalimir, sum skulu vera: Ein royndur lögfrøðingur, ein sálarfrøðingur og ein barnasakkønur.

Stk. 3. Limir og varalimir verða valdir fyri 4 ár í senn. Kommunustýrslimir, lögtingslimir og limir ella starvsfólk í barnaverndar-

tænastum kunnu ikki taka sæti í Høvuðsbarnaverndarnevndini.

Stk. 4. Í teimum førum, har ein limur og varalimir hansara eru ógegnir, skal formaðurin í nevndini taka avgerð um, at ein annar persónur, við sama førleika sum viðkomandi limur ella varalimir, tekur sæti í Høvuðsbarnaverndarnevndini í einum ávísnum máli.

Stk. 5. Nevndarlimirnir fáa løn ella samsýning, sum landsstýrismaðurin ásetur.

Barnaverndarstovan

§ 13. Barnaverndarstovan er ein deild á Almannastovuni.

Stk. 2. Uppgávan hjá Barnaverndarstovuni er m.a. at:

- 1) arbeiða fyri at styrkja og samskipa barnaverndarøkið í landinum,
- 2) virka sum ráðgevi hjá landsstýrismanninum viðvíkjandi stevnumiðum á barnaverndarøkinum,
- 3) vegleiða og ráðgeva barnaverndartænastunum í almennum spurningum viðvíkjandi viðgerð av barnaverndarmálum,
- 4) veita barnaverndartænastunum undirvísing viðvíkjandi uppgávum teirra sambært hesi lóg,
- 5) umsita samdøgurstovnar v.m. og veita teimum ráðgeving og vegleiðing sambært kapitli 6 í hesi lóg,
- 6) skipa og umsita fosturforeldraskipanina sambært kapitli 5 í hesi lóg,
- 7) syrgja fyri gransking og menning á økinum,
- 8) savna saman og umsita hagtøl á økinum.

Stk. 3. Landsstýrismaðurin kann leggja aðrar uppgávur til Barnaverndarstovuna.

Kapittul 3 Fráboðanarskyldan

§ 14. Starvsfólk innan almanna-, heilsu- og skúlaverk og onnur, sum í starvi sínum hava við børn at gera og sum í hesum sambandi fáa kunnleika til viðurskifti, sum krevja, at komið verður uppí eftir hesi lóg, hava skyldu til navngivin at boða barnaverndartænastuni frá hesum. Fráboðanarskyldan sambært hesum stykki verður sett fram um ásetingarnar í

øðrum lógum um tagnarskyldu í viðkomandi yrkjum.

Stk. 2. Tann, ið fær kunnleika til, at foreldur ella annar uppafari t.d. misrøkir, meinslar, misnýtir ella handfer barn soleiðis, at álvarsamur vandi er fyri tess sálarligu ella likamligu heilsu ella búning, hevur skyldu at boða avvarðandi barnaverndartænastu frá hesum. Fráboðarin kann vera ónavngivin.

Stk. 3. Fráboðast skal eisini viðvíkjandi kvinnum, ið eru við barn, tá ið mett verður, at tørvur er á stuðli sambært hesi lóg, t.d. vegna álvarsama rúsevnismissnýtslu, sálarsjúku ella sálartrupulleikar.

Stk. 4. Barnaverndartænastan skal sum skjótast, og seinast innan eina viku, ganga ígjøgnum innkomnar fráboðanir og meta um, hvørt kanningar skulu setast í verk sambært hesi lóg, sí §§ 45 og 49.

Kapittul 4 Fyriskipanir

Fyribyrgjandi fyriskipanir

§ 15. Um kanningin sambært § 45 vísir, at neyðugt er at seta fyriskipanir í verk fyri barnið sambært hesi lóg, skal barnaverndarnevndin við samtykki frá og í samstarvi við tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, seta fyriskipanir í verk, undir hesum:

- 1) veita sálarfrøðiliga ella aðra hóskaði hjálp til barnið og/ella familjuna,
- 2) veita familjuviðgerð ella líknandi stuðul,
- 3) veita stuðul í heiminum,
- 4) veita heilt ella partvíst ansingarpláss á dagstovni, í dagrøkt ella líknandi fyri børn, tá ið tað av sosialum, námsfrøðiligum og fíggjarligum orsökum verður mett at vera neyðugt, men tá ið fíggjarligt frípláss ikki kann veitast,
- 5) hjálpa við at finna hóskaði útbúgvingarpláss, arbeiðspláss ella líknandi til barnið,
- 6) menna frítíðarvirksemið hjá barninum,
- 7) geva tilboð um umlættingarskipan hjá góðkendum fosturforeldrum,
- 8) stuðla foreldrum at fáa og fullføra viðgerð vegna sjúku, rúsevnismissnýtslu ella aðrar persónligar trupulleikar,
- 9) tilnevna ein fastan persón, ið barnið altíð kann seta seg í samband við við sínum trupulleikum,

10) veita persónligan ráðgeva til barnið,

11) veita barninum tryggjeika á tann hátt, at barnið kann venda sær til barnaverndartænastuna við sínum trupulleikum, uttan at hetta verður fráboðað foreldrunum.

Stk. 2. Barnaverndarnevndin kann um neyðugt seta fyriskipanir eftir stk. 1, nr. 1, 4, 5, 6, 9 og 10 í verk, hóast foreldur/foreldramyndugleiki ikki loyva tí, um tað má metast at vera av munandi týðningi fyri barnsins serliga tørv á stuðli, og tá ið endamálið við fyriskipanini verður mett at kunna røkkast uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan. Um barnið hevur fyllt 15 ár, skal samtykki í hesum føri tó fáast frá barninum, áðrenn nøkur fyriskipan verður sett í verk.

Stk. 3. Umframt at kommunan heldur útreiðslurnar, ið standast av stk. 1, sbr. § 68, kann barnaverndarnevndin veita fíggjarligan stuðul til útreiðslur, ið fylgja av fyriskipanum eftir stk. 1, nr. 1-8, tá ið foreldrini ikki sjálvi megna útreiðslurnar.

Stk. 4. Mál viðvíkjandi familjuviðgerð á stovnum hjá landinum og viðvíkjandi tilboði á dagstovni fyri børn, ið eru fevnd av hesi lóg og sum ikki kunnu integrerast á kommunalan dagstovn, skulu leggjast fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina.

Uppfylgjan av málinum

§ 16. Barnaverndarnevndin skal hava eftirlit við, hvussu barnið og foreldrini hava tað, eftir at ein fyriskipan er sett í verk.

Stk. 2. Barnaverndarnevndin skal við jøvnum millumbilum meta um, hvørt ein fyriskipan virkar eftir ætlan, og um, hvørt neyðugt er at seta nýggjar fyriskipanir í verk. Um so er, skal barnaverndarnevndin taka stig til, at nýggjar fyriskipanir verða settar í verk.

Stk. 3. Barnaverndarnevndin kann seta heimið undir umsjón við at seta eftirlitsverja í heimið.

Stk. 4. Landsstýrismaðurin kann áseta nærri reglur um heimildir og skyldur hjá eftirlitsverjum.

Bráðfeingis avgerðir

§ 17. Er vandi fyri, at eitt barn verður munandi skatt av at verða verandi í heiminum, kann formaðurin í eini barnaverndarnevnd, ella tá ið honum berst frá, næstformaðurin, uttan samtykki frá tí ella

teimum, ið hava foreldramyndugleikan, avgera at taka barnið úr heiminum uttan rættarúrskurð.

Stk. 2. Avgerðin skal skjótast til ber, og innan 2 yrkadagar, leggjast fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina til góðkenningar.

Stk. 3. Í teimum førum, har eitt barn er uttan umsorgan, skal barnaverndarnevndin seta í verk neyðugar fyriskipanir.

Stk. 4. Avgerðin sambært stk. 1 og 2 um at taka barnið bráðfeingis úr heiminum kann ikki standa við í meira enn trýggjar mánaðir.

Læknakanning og viðgerð

§ 18. Í teimum førum, har orsök er at halda, at eitt barn hevur eina lívshóttandi ella álvarsama sjúku ella skaða, er úti fyri blóðskemd ella harðskapi, og um tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, ikki syrgja fyri, at barnið kemur til kanningar ella viðgerð, kann formaðurin í eini barnaverndarnevnd, ella tá ið honum berst frá, næstformaðurin, uttan rættarúrskurð, avgera, at barnið skal til hóskandi viðgerð ella kanning.

Stk. 2. Avgerðir sambært stk. 1 skulu skjótast til ber, og innan 2 yrkadagar, leggjast fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina til góðkenningar.

Yvirtøka av umsorganini fyri barni

§ 19. Høvuðsbarnaverndarnevndin kann taka avgerð um umsorganaryvirtøku í hesum førum:

- 1) tá ið álvarsom vanrøkt er í mun til dagligu umsorganina fyri barninum,
- 2) um barnið er fyri harðskapi ella øðrum álvarsomum ágangi,
- 3) um líkt er til, at barnsins heilsa ella menning er í álvarsomum vanda vegna foreldranna vantandi umsorgan,
- 4) um barnið hevur misnýtslutrupulleikar, brotsligan atburð ella aðrar álvarsamar sosialar trupulleikar, ella
- 5) um barnið hevur aðrar atferðar- ella tillagingartrupulleikar.

Stk. 2. Yvirtøka av umsorganini fyri einum barni sambært stk. 1 skal bert nýtast, um mett verður, at umsorganaryvirtøka er neyðug og best fyri barnið, og tá ið fyribyrgjandi fyriskipanirnar sambært hesi lóg ikki verða mettar at skapa eitt nøktandi úrslit fyri barnið.

Stk. 3. Barnaverndarnevndin hevur uppfylgjanina av málinum um hendi sambært § 16.

Forboð viðvíkjandi flyting av barni, tá ið tað er sett heiman

§ 20. Er eitt barn sett heiman við samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, kann barnaverndarnevndin avgera, at barnið í upp til 3 mánaðir ikki skal flytast/setast heimaftur.

Stk. 2. Ein slík avgerð kann einans takast, um eingin rímlig orsök er fyri, at barnið skal flytast, ella um flytingin kann vera barninum at skaða.

Stk. 3. Avgerðir sambært stk. 1 skulu skjótast til ber, og innan 2 yrkadagar, leggjast fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina til góðkenningar.

Stk. 4. Barnaverndarnevndin hevur uppfylgjanina av málinum um hendi sambært § 16.

Umsorganarábyrgd

§ 21. Barnaverndarnevndin yvirtekur umsorganarábyrgdina av barninum, tá ið tað verður sett heiman.

Stk. 2. Barnaverndarnevndin kann lata umsorganarábyrgdina upp í hendurnar á fosturforeldrunum ella stovninum, har barnið býr.

Samverurættur og duldur bústaður

§ 22. Barn og foreldur hava sambært hesi lóg samverurætt.

Stk. 2. Høvuðsbarnaverndarnevndin tekur støðu til, hvussu samvera skal skipast í málum viðvíkjandi yvirtøku av umsorgan.

Stk. 3. Ein avtala ella avgerð um samveru sambært myndugleikalógini er galdandi, um Høvuðsbarnaverndarnevndin ikki avger annað.

Stk. 4. Tá ið tað er neyðugt fyri heilsu og menning hjá barninum, kann Høvuðsbarnaverndarnevndin seta treyt um, at umboð fyri barnaverndartænastuna skal vera hjástatt undir samveru ímillum barn og foreldur.

Stk. 5. Høvuðsbarnaverndarnevndin kann nokta foreldrunum samverurætt, um tað verður mett at vera best fyri barnið.

Stk. 6. Høvuðsbarnaverndarnevndin kann í serligum førum nokta foreldrnum at vita, hvar barnið býr.

Stk. 7. Høvuðsbarnaverndarnevndin kann geva øðrum enn foreldrnum loyvi til samveru við barnið.

Varandi yvirtøka av umsorganini

§ 23. Høvuðsbarnaverndarnevndin kann taka avgerð um at taka umsorganina varandi frá foreldrnum, um:

- 1) tað má metast at vera sannlíkt, at foreldrini varandi ikki eru før fyri at geva barninum nøktandi umsorgan, eitt nú vegna rúsevnmismisnýtslu ella sálarlig brek,
- 2) eitt barn verður álvarsliga misrøkt, misnýtt kynsliga ella er fyri álvarsligum sálarligum ella likamligum ágangi ella eyðmýking í heiminum.

Stk. 2. Umsorganin kann bert verða tikin varandi frá foreldrnum, um tað ikki er møguligt at seta aðrar og lagaligari fyriskipanir í verk, ella um slíkar fyriskipanir hava verið royndar, men ikki givið úrslit.

Avgerð um umsorganaryvirtøku verður broytt ella sett úr gildi

§ 24. Viðvíkjandi fyriskipanum um umsorganaryvirtøku sambært § 19 skal barnaverndarnevndin við jøvnum millumbilum meta um, hvørt umstøðurnar hjá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan eru broyttar soleiðis, at barnið aftur kann fáa nøktandi umsorgan í heiminum, ella um støðan framvegis er soleiðis, at barnið eigur at verða verandi uttan fyri heimið. Barnaverndarnevndin leggur eftirmetingina fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina eftir manna-gongdini í kapitli 8.

Stk. 2. Metir Høvuðsbarnaverndarnevndin, at umstøðurnar eru broyttar, soleiðis at barnið aftur kann fáa nøktandi umsorgan í heiminum, skal Høvuðsbarnaverndarnevndin seta avgerðina um umsorganaryvirtøku sambært § 19 úr gildi. Er støðan framvegis soleiðis, at barnið eigur at verða verandi uttan fyri heimið, tekur Høvuðsbarnaverndarnevndin avgerð um, at fyriskipanin skal halda áfram.

Stk. 3. Tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, kunnu krevja, at eitt mál um varandi yvirtøku av umsorganini fyri

einum barni sambært § 23 skal viðgerast av Høvuðsbarnaverndarnevndini av nýggjum, um umstøður teirra eru munandi broyttar. Barnaverndarnevndin leggur í hesum førum málið av nýggjum fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina eftir mannagongdini í kapitli 8. Høvuðsbarnaverndarnevndin kann tó nokta fyri, at málið verður viðgjørt av nýggjum, um málið teir seinastu 12 mánaðirnar hevur verið viðgjørt av hesi nevnd.

Stk. 4. Í sambandi við nýggja avgerð um umsorganaryvirtøku, kann málið um samverurætt sambært § 22 eisini verða endurskoðað.

Stk. 5. Áðrenn nýggja avgerð viðvíkjandi umsorganaryvirtøku skulu fosturforeldrini verða hoyrd.

Stk. 6. Barnið kann ikki setast heim aftur, um mett verður, at tað eftir eini heildarmeting kann verða atvoldin til álvarsamar trupulleikar fyri barnið, um tað verður flutt.

Kapittul 5 Fosturforeldraskipan

§ 25. Landsstýrismaðurin stovnsetur eina fosturforeldraskipan fyri alt landið. Fosturforeldraskipanin er ein partur av virkseminum á Barnaverndarstovuni.

Stk. 2. Í serligum førum, tá ið talan er um sera trupul børn, ið ikki kunnu fáa nøktandi fosturheim í Føroyum, kann Barnaverndarstovan loyva, at børn verða sett í fosturheim uttanlands.

§ 26. Eitt fosturheim sambært hesi lóg er at skilja, tá ið eitt barn verður sett heiman í eitt annað heim, har fosturforeldur hava umsorgan fyri tí í styttri ella longri tíðarskeið. Talan kann m.a. vera um umlætting, bráðfeingis fosturheim, og fosturheim, har børn verða sett fyribils ella varandi til fosturs.

Stk. 2. Eitt barn kann setast til fosturs, tá ið:

- 1) foreldrini samtykkja í, at barnið verður sett í fosturheim,
- 2) barnið ongan verja hevur,
- 3) barnið fyribils er undir barnaverndarnevndarinnar umsorgan uttan foreldranna samtykki.

§ 27. Fosturforeldraskipanin góðkennir fosturforeldur.

Stk. 2. Áðrenn fosturforeldur verða góðkend, skal tryggjast, at fosturforeldrini hava:

- 1) reina revsiváttan,
- 2) læknaváttan um heilsustøðu teirra,
- 3) góðar bústaðarumstøður,
- 4) fíggjarlig viðurskifti, sum eru í lagi, og
- 5) at tey hava neyðug umsorganarevni og foreldraførleika og møguligar royndir sum góðir uppalarar.

Stk. 3. Tá ið fosturforeldur eru góðkend, verður ein avtala gjørd ímillum Fosturforeldraskipanina og fosturforeldrini um, at tey m.a. skulu vera tøk at taka ímóti einum barni, tá ið tørvur er á tí.

Stk. 4. Fosturforeldur til tað einstaka barnið skulu veljast eftir tørvinum hjá barninum.

Stk. 5. Tað áliggur Fosturforeldraskipanini at stuðla og fyrireika fosturforeldrini, áðrenn barnið verður latið teimum, og um tørvur er á tí geva teimum stuðul, undirvísing og vegleiðing, ímeðan barnið er til fosturs og í serligum førum eftir, at barnið er farið úr fosturheiminum.

Stk. 6. Fyribyrgjandi fyriskipanir sambært § 15 kunnu setast í verk fyri barnið og fosturforeldrini, ímeðan barnið er í fosturheiminum.

Avtala við fosturforeldur

§ 28. Tá ið eitt barn verður sett í fosturheim, skal skrivlig avtala gerast ímillum fosturforeldur og Fosturforeldraskipanina. Avtalan skal gerast í samráð við avvarðandi barnaverndarnevnd.

Stk. 2. Í avtaluni skulu m.a. hesi viðurskifti vera ásett:

- 1) hvør hevur umsorganina fyri barninum, og hvat hetta fevnir um, sbr. § 26, stk. 2.
- 2) hvussu leingi ætlanin er, at barnið verður í fosturheiminum.
- 3) samsýning til fosturforeldur, gjald fyri upphald og aðrar útreiðslur, sum standast av barninum.
- 4) samverurættur hjá foreldrunum og øðrum persónum.
- 5) stuðul, vegleiðing og undirvísing frá Fosturforeldraskipanini til fosturforeldur.

Stk. 3. Áðrenn ein avtala um at seta eitt barn varandi til fosturs verður gjørd, skulu fosturforeldrini hava umsorgan fyri barninum í eitt ár sum royndartíð og víst seg at vera skikkað til at uppala barnið.

Stk. 4. Fosturforeldraskipanin tilevnar standardavtalar at nýta til avtalar sambært stk. 1.

Samsýning til fosturforeldur

§ 29. Áðrenn eitt barn verður sett í fosturheim, ásetur Fosturforeldraskipanin samsýningina til fosturforeldrini sambært galdandi reglum.

Stk. 2. Fosturforeldraskipanin rindar fosturforeldrunum samsýning, tá ið tey hava tikið eitt barn til fosturs.

Stk. 3. Harumframt rindar Fosturforeldraskipanin upphaldsútreiðslur og aðrar útreiðslur viðvíkjandi barninum.

Stk. 4. Landsstýrismaðurin ásetur nærri reglur um samsýning til fosturforeldur, gjald fyri upphald og aðrar útreiðslur viðvíkjandi barninum.

Órøkt

§ 30. Um barnaverndartænastan fær kunnleika til, at fosturforeldur ikki røkja sínar uppalingarskyldur, skal hon alt fyri eitt kunna Fosturforeldraskipanina um málið.

Stk. 2. Fær Fosturforeldraskipanin av sínum eitingum ella frá barnaverndartænastu kunnleika til, at fosturforeldur ikki røkja sínar uppalingarskyldur, skal skipanin alt fyri eitt taka stig til at taka barnið úr fosturheiminum og seta tað í nýtt fosturheim.

Stk. 3. Tá ið fosturforeldur ikki røkja sínar uppalingarskyldur, skal Fosturforeldraskipanin taka góðkenning teirra sum fosturforeldur aftur.

Endurskoðan av avtaluni

§ 31. Um eitt av fosturforeldrunum doyr ella flytur úr heiminum, um fosturforeldrini skifta bústað, ella umstøðurnar hjá teimum á annan hátt broytast munandi, skulu bæði ella annað av fosturforeldrunum so skjótt sum gjørligt kunna Fosturforeldraskipanina.

Stk. 2. Fosturforeldraskipanin kann endurskoða avtaluna við fosturforeldrini, um tað verður mett neyðugt.

Skrá yvir fosturheim

§ 32. Fosturforeldraskipanin ger og røkir eina skrá yvir fosturforeldur og yvir børn í fosturheiminum.

Kapittul 6 Stovnar v.m.

§ 33. Landsstýrismaðurin stovnsetur og Barnaverndarstovan rekur samdøgursstovnar og aðrar samdøgursfyriskipanir, við tilknýttum sertænastum, fyri børn, ið eru fevnd av hesi lóg.

Stk. 2. Landsstýrismaðurin stovnsetur og Barnaverndarstovan rekur dagstovnar fyri børn, ið eru fevnd av hesi lóg og sum ikki kunnu integrerast á kommunalum dagstovni.

Stk. 3. Í serligum førum, tá ið talan er um sera trupul børn, ið ikki kunnu fáa nøktandi stovnspláss í Føroyum, kann Barnaverndarstovan loyva, at børn verða sett á stovn uttanlands.

Stk. 4. Landsstýrismaðurin kann loyva øðrum at stovnseta og reka stovnar sambært stk. 1 og stk. 2. Í hesum førum skulu serlig atlit takast til, at tilboðið verður nøktandi, og avtala skal gerast um treytir fyri stovnsetan, innihaldi í tilboðnum, rættindi hjá børnum á stovninum, eftirlit v.m. Barnaverndarnevndin á staðnum, har stovnurin skal liggja, skal hoyrast, áðrenn loyvi til stovnsetan verður givið.

Stk. 5. Fyri stovnsetan av stovni skal góðkenning fáast til vega frá neyðugum myndugleikum sambært aðrari lóggávu.

Stk. 6. Til tess at tryggja, at stovnar, ið eru stovnsettir sambært hesi lóg, veita ábyrgdarfullar tænar, kann landsstýrismaðurin áseta nærri reglur um virksemd á stovnum.

§ 34. Landsstýrismaðurin kann seta í verk royndarskipanir viðvíkjandi stovnum til børn, ið eru fevnd av hesi lóg.

Stk. 2. Landsstýrismaðurin kann áseta nærri reglur um royndarskipanir sambært stk. 1.

Inn- og útskriving

§ 35. Tá ið avgjørt er, at eitt barn skal á ein samdøgursstovni, áliggur tað Barnaverndarstovni at seta barnið á rætta samdøgursstovni. Hetta verður gjørt í samráð við avvarðandi barnaverndartænastu og leiðaran av samdøgursstovninum.

Stk. 2. Barnið kann ikki útskrivast áðrenn ásettu tíðina uttan góðkenning frá Barnaverndarstovni.

Afturhaldan á stovni grundað í egnum samtykki

§ 36. Eitt barn við álvarsomum atferðartrupulleikum kann verða sett á hóskandi viðgerðarstovni við samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, og, um barnið hevur fyllt 15 ár, við samtykki frá barninum.

Stk. 2. Leiðarin á samdøgursstovninum kann taka avgerð um, at barnið kann afturhaldast á stovninum í upp til tríggjar vikur, roknað frá innflytingini.

Stk. 3. Tá ið barnið verður innskrivað á stovni at fáa viðgerð ella opplæring í minst tríggjar mánaðir, kann leiðarin á samdøgursstovninum taka avgerð um, at barnið kann afturhaldast í upp til tríggjar vikur, eftir at samtykkið greitt og týðiliga er afturtikið.

Stk. 4. Um barnið rýmir, men verður tikið aftur til stovnin innan tríggjar vikur, kann afturhaldsfristin roknað av nýggjum til at byrja frá tí løtu, ið barnið kom aftur á stovnin.

Stk. 5. Samtykkið skal vera skrivligt og vera stovnsleiðaranum í hendi, áðrenn barnið flytur inn á stovnin. Áðrenn samtykkið verður givið, skal tann, ið samtykkir, vera kunnaður um møguligar treytir við samtykkinum.

Setan og afturhald á stovni uttan egið samtykki

§ 37. Høvuðsbarnaverndarnevndin kann taka avgerð um, at eitt barn, sum hevur víst álvarsamar atferðartrupulleikar, við t.d. álvarsomum ella afturvendandi brotsverki ella við framhaldandi misnýtslu av rúsevnum, verður sett á stovni til eygleiðingar, kanningar og viðgerð í upp til 4 vikur, uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, ella frá barninum.

Stk. 2. Um barnið hevur tørv á longri viðgerð, og samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, ella frá barninum, ikki er til skjals, kann Høvuðsbarnaverndarnevndin taka avgerð um, at barnið skal ávísast til ein viðgerðar- ella opplæringarstovni í upp til 12 mánaðir. Í serligum førum kann upphaldið leingjast við 12 mánaðum.

Rættindi undir búsitun á stovni

§ 38. Stovnar skulu rekast soleiðis, at børnini sum høvuðsregla hava sjálvsavgerðarrætt í

persónligum spurningum, og hava ta samveru við onnur, sum tey ynskja.

Stk. 2. Ásetingarnar í stykki 1 eru ikki galdandi í hesum førum:

- 1) um hetta sæð í mun til barnsins aldur og búning ikki verður mettt at vera ráðiligt,
- 2) um hetta skaðar endamálið við stovnsupphaldinum, ella
- 3) um hetta er í ósamsvari við stovnsins ábyrgd av tryggleika og trivnaði.

Stk. 3. Tá ið eitt barn er sett heiman sambært §§ 36 ella 37, kann leiðarin á stovninum nokta barninum at sleppa út.

Stk. 4. Stovnurin kann rinda barninum eina ávísa upphædd til lummapening, sum landsstýrismaðurin ásetur.

§ 39. Undir stovnsupphaldinum er ikki loyvt:

- 1) at revsa børn líkamliga,
- 2) at læsa børn inni í einrúmi ella fremja líknandi tvingsilsfyriskipanir, undantikið í serligum førum uttan rættarúrskurð, tá ið hetta er neyðugt fyri at avrúsa barnið ella á annan hátt fyri at forða barninum at taka rúsevni, ella
- 3) at kanna brævaskifti barnsins, undantikið í serligum førum, um tað hevur til endamáls:
 - a) at forða barninum at taka rúsevni,
 - b) at forða rúsevnum ella vandamiklum lutum at koma inn á stovnin, ella
 - c) at forða fyri øðrum brotsligum atburði, tá ið illgruni er til tess.

Stk. 2. Leiðarin á stovninum tekur avgerð um undantak sambært stk. 1, nr. 2 og 3.

Stk. 3. Landsstýrismaðurin ásetur nærri reglur um nágreining av undantøkunum í stk. 1, nr. 2 og 3.

Eftirlit við stovnum

§ 40. Landsstýrismaðurin hevur eftirlit við, at omanfyrinevndu stovnar verða ríknir í samsvari við hesa lóg.

Stk. 2. Somuleiðis hevur landsstýrismaðurin eftirlit við virkseminum á stovninum og við, at øll krøv til trygd og heilsuviðurskifti verða fylgd.

Stk. 3. Barnaverndarstovan hevur fakliga eftirlitið við omanfyrinevndu stovnum.

Stk. 4. Um mettt verður, at ein stovnur verður ríkin á skilaleysan hátt, kann landsstýrismaðurin krevja, at stovnurin loysir

trupulleikarnar, ella taka avgerð um at steðga virkseminum á stovninum.

Kapittul 7

Málsviðgerðarreglur

§ 41. Fyrisitingarlógin, løgtingslóg um innlit í fyrisitingina og løgtingslóg um viðgerð av persónsupplýsingum eru galdandi við teimum serligu ásetingunum, sum eru í hesum lógum.

Barnaverndarnevndarfundir

§ 42. Gerðabók verður førd yvir fundir hjá barnaverndarnevndum.

Stk. 2. Upplýsast skal:

- 1) hvør var til staðar á fundinum,
- 2) hvørji mál hava verið fyri,
- 3) um navn og aldur á teimum børnum, hvørs mál hava verið viðgjørd,
- 4) um skjøl, sum eru framløgd á fundinum og um frágreiðingar, sum eru givnar á fundinum, og
- 5) um tey ráð, sum eru givin á fundinum.

Stk. 3. Gerðabókin skal undirskrivast av teimum barnaverndarnevndarlimum, ið vóru til staðar á fundinum.

Stk. 4. Undan fundinum skal tann, ið setur fundin, minna fundarluttakararnar á taggarskyldu teirra sambært § 51 og fylgjur av broti á taggarskylduna sambært revsilógini.

Viðtøkuføri

§ 43. Fyri at barnaverndarnevndin kann taka avgerð um at seta í verk fyriskipanir sambært hesi lóg, skal minst helvtin av limunum, undir hesum formaðurin, vera til staðar. Um ósemja er í nevndini um, hvørt eitt mál skal leggjast fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina, tekur formaðurin avgerð.

Stk. 2. Um barnaverndarnevndin ikki er saman, kann formaðurin í barnaverndarnevndini seta í verk fyribils fyriskipanir, ið ikki kunnu útsetast, av tí at vandi er fyri barnsins vælferð. Slíkar avgerðir verða skjótast gjørligt lagdar fyri barnaverndarnevndina til góðkenningar.

Rættindi hjá børnum

§ 44. Eitt barn skal kunnast og hoyrast, um tess menning og búning loyvir tí, og um tað verður mettt at vera til frama fyri barnið.

Stk. 2. Hevur barnið fyllt 12 ár, skal tað altíð verða hoyrt, áðrenn ein avgerð verður tikin.

Stk. 3. Dentur skal leggjast á barnsins ummæli.

Stk. 4. Hevur barnið fyllt 15 ár, skal tað vera partur í málinum við teimum rættindum, sum har tilhoyra.

Kanning av málinum

§ 45. Um rímlig orsök er til at halda, at eitt barn hevur tørv á, at fyriskipan verður sett í verk sambært hesi lóg, skal barnaverndarumsitingin skjótast til ber kanna málið, sbr. § 49.

Stk. 2. Frágreiðing skal fáast til vega frá teimum myndugleikum og øðrum, ið verða mett at kunna geva týðandi frágreiðingar í málinum.

Stk. 3. Myndugleikarnir og onnur sambært stk. 2 hava skyldu til at geva frágreiðing í málinum, sbr. § 74, stk. 1.

Stk. 4. Kanningin skal fremjast soleiðis, at hon minst møguligt skaðar nakran avvarðandi, og skal ikki gerast meiri viðfevnd enn neyðugt.

Stk. 5. Áðrenn ein frágreiðing verður fingin til vega frá einum persóni, skal viðkomandi upplýsast um tagnarskylduna sambært § 51 og avleiðingar av broti sambært revsilógini.

Stk. 6. Foreldrini ella tey, sum barnið býr hjá, kunnu í serligum førum ikki seta seg upp ímóti, at ein kanning verður framd við vitjan í heiminum. Foreldrini ella tey, sum barnið býr hjá, hava skyldu at gera sítt til, at kanningin verður so nágreinilig og eftirfarandi sum gjørligt.

Stk. 7. Barnaverndarumsitingin kann krevja at fáa samtalu við barnið í einrúmi, um møguligt saman við serkønum fólki. Barnið eigur í hesum førum at hava hjásitara.

Stk. 8. Øll skjøl í málinum skulu skrásetast og varðveitast á einum tryggum staði.

Stk. 9. Tá ið kanning er liðug, ger barnaverndarumsitingin eitt tilmæli, sum verður lagt fyri barnaverndarnevndina, jb. tó § 7, stk. 2.

Innheintan av upplýsingum

§ 46. Upplýsingar um málið skulu í størst møguligan mun innheintast í samstarvi við tann, ið málið snýr seg um, ella soleiðis at

viðkomandi verður kunnaður um innheintanina.

Stk. 2. Starvsfólk innan tað almenna og onnur, sum í starvi sínum hava kunnleika til mál, ið verða viðgjørd sambært hesi lóg, hava skyldu at lata upplýsingar, sum viðvíkja málinum, til barnaverndarumsitingina, um barnaverndarumsitingin krevur tað.

Ætlan

§ 47. Áðrenn fyriskipanir verða settar í verk, skal barnaverndarumsitingin gera eina skrivliga ætlan fyri barnið, sum verður lögð fyri barnaverndarnevndina til støðutakan, jb. tó § 7, stk. 2.

Stk. 2. Ein meting má gerast av, hvør fyriskipan er tann besta fyri barnið, og útgreinast má, hvør ætlanin er við fyriskipanini.

Stk. 3. Tá ið ein fyriskipan verður sett í verk, skal barnaverndarumsitingin gera eina tíðaravmarkaða ætlan fyri fyriskipanina, sum verður lögð fyri barnaverndarnevndina, jb. tó § 7, stk. 2.

Samtykki

§ 48. Eitt samtykki sambært kapitli 4 skal vera skrivligt og fáast til vega frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, og einum barni, ið hevur fyllt 15 ár, áðrenn ein fyriskipan sambært kapitli 4 verður sett í verk.

Stk. 2. Áðrenn tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, og eitt barn, ið hevur fyllt 15 ár, geva samtykki, skal barnaverndartænastan kunna um málið og møguligar avleiðingar av einum samtykki.

Tíðarfreistir

§ 49. Ein kanning eftir § 45 skal gerast sum skjótast og í seinasta lagi innan tríggjar mánaðir eftir, at ein fráboðan er innkomin, ella at barnaverndarnevnd av sínum eitingum hevur tikið eitt mál upp til kanningar.

Stk. 2. Í serstøkum førum kann tíðarfreistin viðvíkjandi eini kanning vera seks mánaðir.

Stk. 3. Avgerð í einum máli verður tikin í seinasta lagi tvær vikur eftir, at ein kanning sambært § 45 er gjørd.

Stk. 4. Avgerðin hjá barnaverndarnevndini skal setast í verk skjótast gjørligt, og helst innan seks vikur frá tí degi, avgerð er tikin.

Samstarv við lögregluna

§ 50. Barnaverndarnevndin kann, tá ið tað verður mettt at verða neyðugt, biðja um hjálp frá lögregluni at fremja kanningar og avgerðir tiknar sambært hesi lóg.

Stk. 2. Sleppur lögreglan eini ákæru ímóti barninum við teirri grundgeving, at ein barnaverndarnevnd yvirtekur málið sambært hesi lóg, ella at útinning av dømdari revsing við somu grundgeving verður útsett, ella at revsingin verður eftirgivin, skal málið beinanvegin leggjast fyri barnaverndarnevndina.

Tagnarskylda

§ 51. Øll, sum útinna tænastu ella arbeiði fyri eina fyrisiting ella stovn eftir hesi lóg ella eru limir í eini barnaverndarnevnd, Høvuðsbarnaverndarnevndini ella kærunevndum, hava tagnarskyldu sambært kapitli 8 í fyrisitingarlógini um tagnarskyldu v.m.

Stk. 2. Tey, ið eru við til, ella á annan hátt eru vitandi um kanning sambært § 45, hava somuleiðis tagnarskyldu og skulu við størsta varsemi bera so í bandi, at óviðkomandi ikki fáa upplýsingar um kanningina ella upplýsingar, ið koma fram í sambandi við kanningina.

Stk. 3. Tað er tó ikki brot á tagnarskylduna, tá ið viðkomandi, sum hevur upplýsingar, hevur skyldu at geva teir víðari sambært hesi lóg, ella tá ið viðkomandi lógliga røkir greið almenn áhugamál ella lógliga virkar fyri at verja barnsins tørv.

Stk. 4. Tagnarskyldan stendur við, hóast viðkomandi fer úr starvi.

Kapittul 8 **Málsviðgerðarreglur fyri** **Høvuðsbarnaverndarnevndina**

§ 52. Í málum sambært § 11 leggur barnaverndarnevndin málið fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina til avgerðar.

Stk. 2. Áðrenn málið verður lagt fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina, fyrireikar barnaverndarumsitingin málið og leggur tilmæli fyri barnaverndarnevndina.

Í tilmælinum skal vera:

- 1) frágreiðing um málið,
- 2) upplýsingar frá kanningini sambært § 45,

- 3) innheintað skjøl sambært § 46,
- 4) ætlan fyri barnið sambært § 47,
- 5) um samtykki finst, innheintað samtykki sambært § 48,
- 6) aðrar upplýsingar um veruligu umstøðurnar í málinum,
- 7) tilmæli um, hvør fyriskipan skal setast í verk, og
- 8) grundgeving fyri, hví mettt verður, at ein ávís fyriskipan er tann rætta í hesum førinum.

Stk. 3. Barnaverndarnevndin tekur ikki avgerð í sjálvum málinum, men tekur avgerð um, at málið skal leggjast fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina til avgerðar.

Stk. 4. Tá ið málið verður sent til Høvuðsbarnaverndarnevndina, skal tilmæli sambært stk. 2, við øllum skjølum og upplýsingum, vera hjálagt, og upplýsast skal, hvørjir persónar skulu geva frágreiðing fyri Høvuðsbarnaverndarnevndini.

Stk. 5. Barnaverndarnevndin hevur rætt til at vera umboðað, tá ið eitt mál verður lagt fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina.

Stk. 6. Skrivstovan hjá Høvuðsbarnaverndarnevndini ansar eftir, at málið er nóg væl upplýst, áðrenn tað verður lagt fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina.

Ógegni

§ 53. Reglurnar í kapitli 2 í Fyrisitingarlógini um ógegni galda fyri limir og varalimir í Høvuðsbarnaverndarnevndini.

Partar í málinum

§ 54. Partar í einum máli, ið verður lagt fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina, eru tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, børn, ið hava fyllt 15 ár, og barnaverndarnevnd.

Stk. 2. Fosturforeldrini eru partur í málum, tá ið avgerð verður tikin sambært § 20, stk. 1.

Stk. 3. Foreldrini eru partar í málum sambært § 22, stk. 2-6, og tey, ið eru fevnd av § 22, stk. 7, eru partar í málum, ið viðvíkja hesi grein.

Samráðingarfundur

§ 55. Fundur við partarnar, har greitt verður frá málinum við møguligum skjalatilfari og vitnisførslu, skal haldast so skjótt sum gjørligt, helst tvær vikur eftir, at

Høvuðsbarnaverndarnevndin hefur móttikið málið.

Stk. 2. Formaðurin í Høvuðsbarnaverndarnevndini kann avgera, at málið verður avgjørt uttan ein samráðingarfund, um partarnir eru samdir um tað.

Stk. 3. Partarnir skulu kallast inn til fund, sum nevnt í stk. 1, og hava móguleika fyri at siga sína hugsan.

Stk. 4. Málið kann fremjast, sjálvt um ein av þørtunum ikki møtir á fundinum.

Avgerð

§ 56. Høvuðsbarnaverndarnevndin eigur at taka avgerð í málinum so skjótt, sum til ber, helst innan 4 vikur eftir, at samráðingarfundur sambært § 55 hefur verið.

Rætt til ókeypiss umboðan

§ 57. Foreldur og børn, ið eru partar í málinum, hava rætt til ókeypiss umboðan í málum, tá ið samtykki ikki er fingið til vega frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, ella einum barni, ið hefur fyllt 15 ár. Hava hesi foreldur og børn ikki fingið umboðan, kann ein advokatur verða tilnevndur til at taka sær av málinum.

Stk. 2. Advokaturin skal beinanvegin kunnast um tilmæli við hjáløgðum skjølum frá barnaverndarnevndini, og fáa eina freist fyri skrivligari framløgu, umframt framløgu av skjølum og upplýsingum um, hvørji vitni ætlanin er at føra fram.

Stk. 3. Um Høvuðsbarnaverndarnevndin metir, at tað gagnar málinum, kann nevndin avgera, at foreldur og børn, ið eru partar í málinum, fáa ókeypiss umboðan í málum viðvíkjandi umsorganaryvirtøku, har samtykki er fingið frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan.

Stk. 4. Viðvíkjandi samsýning og endurgjaldi fyri útreiðslur til advokat, eru somu reglur galdandi sum í førum, har frí rættarførsla er játtað, javnber kapittul 31 í "lov for Færøerne om rettens pleje".

Stk. 5. Høvuðsbarnaverndarnevndin kann tilnevna ein talsmann fyri barnið í málum, sum verða viðgjørd í nevndini.

Kapittul 9

Mál, ið viðvíkja fleiri kommunum

Tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, flyta, eftir at fyriskipan er sett í verk

§ 58. Um tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, flyta til aðra kommunu ella øki uttan fyri myndugleikaøkið hjá eini barnaverndarnevnd, hefur tann barnaverndarnevndin, har tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, búgva, ábyrgd av og heimild til at fylgja við í fyriskipanini, til endamálið er rokkið.

Stk. 2. Avtala kann tó gerast ímillum avvarðandi barnaverndarnevndir um, at tann barnaverndarnevndin, ið hefur sett eina fyriskipan í verk ella hefur ábyrgd av at fylgja eini fyriskipan upp, framvegis hefur ábyrgd og heimild sambært hesi lóg at fylgja fyriskipanini upp, til endamálið er rokkið.

Stk. 3. Tá ið tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, flyta til aðra kommunu ella øki, skal tann barnaverndarnevndin, ið hefur sett eina fyriskipan í verk, beinanvegin kunna ta barnaverndarnevndina, ið flutt verður til, um málið og senda nevndini allar upplýsingar í málinum.

Tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, og barn búgva í ymiskum kommunum

§ 59. Um tey, ið hava foreldramyndugleikan, búgva í tveimum ymiskum kommunum ella kommunalum samstørvum, verður avgerð um fyriskipan tikin av tí barnaverndarnevnd, har tann, sum í veruleikanum fremur foreldramyndugleikan, býr.

§ 60. Um barnið ikki býr saman við tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, kann barnaverndarnevndin, har barnið býr, taka avgerð um fyribils fyriskipan.

Stk. 2. Um sambandið ímillum tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, og barnið má metast at vera slitið, skal barnaverndarnevndin í tí kommununi ella kommunala samstarvinum, har barnið býr, taka avgerð um endaliga fyriskipan. Samstundis skal barnaverndarnevndin boða barnaverndarnevndini í tí kommununi ella kommunala samstarvinum, har tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, búgva, og tí ella

Kapittul 10 Kærumøguleiki

teimum, ið hava foreldramyndugleikan, frá avgerðini og grundarlagnum undir avgerðini.

Stk. 3. Avtala kann tó gerast ímillum avvarðandi barnaverndarnevndir um, at barnaverndarnevndin, har tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, bógva, yvirtekur málið.

Stk. 4. Um barnaverndarnevndin ikki kann fáa upplýsingar um, hvar tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, bógva, verður avgerð um endaliga fyriskipan tikin av tí barnaverndarnevndini, har barnið býr.

Flutt verður, áðrenn fyriskipan er sett í verk

§ 61. Um eingin fyriskipan er sett í verk, tá ið ein familja við børnum undir 18 ár flytur úr eini kommunu, og barnaverndarnevndin í tí kommununi, har flutt verður frá, metir, at eitt ella fleiri av børnunum hava tørv á stuðli, skal barnaverndarnevndin í kommununi, har familjan flytur til, verða kunnað um viðurskiftini.

Stk. 2. Um talan er um kommunalt samstarv sambært hesi lóg, skal felags barnaverndarnevndin í sama mun sum í stk. 1 kunna felags barnaverndarnevndina, har flutt verður til, um viðurskiftini hjá familjuni.

Stk. 3. Um tað tænar málinum, skal barnaverndarnevndin senda tær upplýsingar, sum hon hevur um barnið, við, tá ið kunnað verður sambært hesi grein.

§ 62. Um ein familja við børnum undir 18 ár, ið býr í Føroyum, flytur uttanlands, skal barnaverndarnevndin kunna rætta myndugleika uttanlands um, hvør fyriskipan er sett í verk fyri barnið. Um eingin fyriskipan er sett í verk, men barnaverndarnevndin metir, at tørvur er á stuðli, skal barnaverndarnevndin kunna um viðurskiftini hjá familjuni.

Stk. 2. Um tað tænar málinum, skal barnaverndarnevndin senda tær upplýsingar, sum hon hevur um barnið við, tá ið kunnað verður sambært hesi grein.

Ósemja

§ 63. Um ósemja er um, hvør barnaverndarnevnd skal taka avgerð í málinum, tekur Barnaverndarstovan avgerð um, hvør barnaverndarnevnd eigur málið.

Føroya rættur og landsrætturin

§ 64. Avgerðir, tiknar av Høvuðsbarnaverndarnevndini, kunnu innan 8 vikur eftir, at partarnir hava fingið fráboðan um avgerðina, leggjast fyri Føroya rætt. Rætturin kann víkja frá hesi freist, um serlig orsök er til tað.

Stk. 2. Føroya rættur víðkast við einum dómara, ið er sakkønur innan barnavernd og einum dómara, ið er sakkønur innan sálarfrøði.

Stk. 3. Málini verða viðgjörd eftir reglunum um borgarlig mál sambært rættargangslógini, undir hesum kapittul 43 a um roynd av fyrisingarligari frælsistöku. Rætturin kann taka avgerð um, at rættarfundirnir verða afturlatnir.

Stk. 4. Avgerð tikin av Føroya rætti, kann innan 8 vikur eftir, at partarnir hava fingið fráboðan um avgerðina, leggjast fyri landsrættin. Slík kæra byrjar við áheitan til Føroya rætt. Landsrætturin viðger málini eftir teimum reglum, ið eru galdandi fyri landsrættarinnar viðgerð av barnaverndarmálum í hinum pørtunum av ríkinum.

Stk. 5. Partar í einum máli, ið verður lagt fyri Føroya rætt ella landsrættin, eru tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, børn, ið hava fyllt 15 ár, og barnaverndarnevnd og fosturforeldrini í málum sambært § 20, stk. 1.

Stk. 6. Avgerðir, tiknar av Høvuðsbarnaverndarnevndini, kunnu ikki kærast til annan fyrisingarligan myndugleika og verða ikki freistaðar, um tær verða lagdar fyri Føroya rætt. Avgerðir, tiknar av Føroya rætti, verða ikki freistaðar, um tær verða lagdar fyri landsrættin.

Stk. 7. Avgerð, tikin av landsrættinum, kann ikki leggjast fyri hægstarætt.

Kærunevndin í almannamálum

§ 65. Tær avgerðir, ið § 64 ikki fevnir um, men sum eru tiknar av myndugleikum sambært hesi lóg, kunnu innan 4 vikur eftir, at kærarin hevur fingið fráboðan um avgerðina, kærast til Kærunevndina í almannamálum. Kærunevndin kann víkja frá hesi freist, um serlig orsök er til tað.

Stk. 2. Avgerðir, tiknar av myndugleikum sambært hesi lóg, verða ikki freistaðar, um tær verða lagdar fyri Kærunevndina.

Stk. 3. Avgerðir, tiknar av Kærunevndini í almannamálum, kunnu ikki kærast til annan fyrisitingarlígan myndugleika og verða ikki freistaðar, um tær verða lagdar fyri rættin.

Kærurættur

§ 66. Tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, børn, ið hava fyllt 15 ár og avvarðandi barnaverndarnevnd, hava rætt til at kæra avgerðir, tiknar sambært hesi lóg, sí tó § 64.

Stk. 2. Fosturforeldrini hava rætt til at kæra avgerðir, tiknar sambært § 20, stk. 1, § 27, § 29, stk. 1 og 31, stk. 1.

Kapittul 11 **Eftirlit**

§ 67. Landsstýrismaðurin hevur eftirlit við, um kommunurnar og Barnaverndarstovan fylgja ásetingunum í hesi lóg og teimum reglum, ið eru ásettar við heimild í lógini.

Stk. 2. Hevur ein kommuna við færri enn 1.500 íbúgvum ikki skipað seg í kommunalt samstarv sambært hesi lóg, tá ið lógin kemur í gildi, kann landsstýrismaðurin áleggja kommununi at fara í eitt kommunalt samstarv.

Kapittul 12 **Fígging**

§ 68. Kommunurnar hava ábyrgd av at halda tær útreiðslur, ið standast av hesi lóg, tó undantikið útreiðslur, ið standast av § 69.

Stk. 2. Tær kommunur, ið samstarva um at seta felags barnaverndarnevnd sambært § 4 og felags barnaverndarumsiting sambært § 5, verða eisini at býta tær útreiðslur, ið standast av hesi lóg, sínámillum. Hesar kommunurnar býta útreiðslurnar, svarandi til fólkatálið í kommunala samstarvinum.

Stk. 3. Landsstýrismaðurin kann, í samráð við kommunurnar, áseta nærri reglur um kommunalt samstarv um fígging av barnaverndarøkinum.

§ 69. Landið heldur útreiðslurnar fyri rakstur av Barnaverndarstovuni, stovnstetan og rakstur av Høvuðsbarnaverndarnevndini og Fostur-

foreldraskipanini, undir hesum fyri fosturforeldrasamsýning, skeið til fosturforeldur og aðrar útreiðslur til fosturforeldur, fyri stovnstetan og rakstur av samdøgurstovnum, undir hesum familjuviðgerð á samdøgurstovnum, fyri stovnstetan og rakstur av dagstovnum hjá landinum, sambært § 33, stk. 2, fyri stovnspláss uttanlands, sambært § 33, stk. 3 og harumframt fyri útreiðslur í sambandi við ókeypiss umboðan, sambært § 57.

§ 70. Barnaverndarstovan kann avgera, at tann, ið hevur upphaldsskyldu móttvegis einum barni, sum verður sett heiman, skal gjalda eitt uppalingarískoyti í tíðini, barnið er sett úr heiminum.

Stk. 2. Barnaverndarstovan kann bert krevja uppalingarískoyti, um tað verður mettt at vera rímligt, sæð í mun til fígjarligu støðuna hjá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, ella, um foreldrini liva saman, foreldranna fígjarligu støðu.

Stk. 3. Uppalingarískoytið verður inngoldið til Barnaverndarstovuna. Partin av ískoytinum, sum ikki er við til at rinda fyri útreiðslur, ið standast av, at barnið er sett heiman, eigur barnið sjálv.

Stk. 4. Landsstýrismaðurin ásetur nærri reglur um uppalingarískoyti, undir hesum um støddina á ískoytinum í mun til inntøkuna hjá foreldrnum, um umsiting og møguliga innkrevjing av uppalingarískoytinum.

§ 71. Barnaverndarstovan kann avgera, at eitt barn, sum hevur fyllt 15 ár, skal gjalda eitt uppalingarískoyti, ímeðan tað er sett heiman.

Stk. 2. Barnaverndarstovan kann bert krevja uppalingarískoyti, um barnið hevur vunnið sær peningin við egnum virkseimi, og tað verður mettt at vera rímligt at krevja uppalingarískoyti. Tað er tó ikki møguligt at krevja, at uppalingarískoytið verður goldið av fígjarrogn ella fígjarrognaravkasti barnsins.

Stk. 3. Uppalingarískoytið verður inngoldið til Barnaverndarstovuna.

Stk. 4. Landsstýrismaðurin ásetur nærri reglur um uppalingarískoyti hjá børnum, undir hesum um umsiting og møguliga innkrevjing av uppalingarískoytinum.

Kapittul 13 Revsing

§ 72. Tann, sum fer soleiðis við egnum barni, fosturbarni ella barni, sum honum er latið upp í hendur sambært hesi lóg, at stórus vandi er fyri tess sálarligu ella likamligu heilsu ella búning, verður revsaður eftir § 213 í revsilógini.

§ 73. Tann, sum verður varugur við, men ikki boðar barnaverndartænastu frá, at foreldur ella annar uppalari misrøkir, meinslar, misnýtir ella aðramáta fer so við barni, at stórus vandi er fyri tess sálarligu ella likamligu heilsu ella búning, verður revsaður við bót ella hefti upp til tríggjar mánaðir.

§ 74. Tann, sum forðar fyri, at fyriskipan ella kanning eftir hesi lóg verður sett í verk ella útint, ikki gevur upplýsingar ella gevur viðkomandi barnaverndartænastu, Høvuðs-barnaverndarnevndini ella almennum myndugleika rangar ella villeiðandi upplýsingar um viðurskifti, sum lógin umrøðir, verður revsaður við bót og, um talan er um grovt brot, við hefti í upp til tríggjar mánaðir.

Stk. 2. Á sama hátt verður tann revsaður, sum brýtur forboð frá Høvuðsbarnaverndarnevndini um at vitja barn, sum Høvuðsbarnaverndarnevndin hevur sett heiman.

§ 75. Tann, sum eggjar ella hjálpir einum barni, sum er sett heiman sambært hesi lóg, at rýma ella krógvar tað rýmda barnið, verður revsaður við hefti ella fongslu í upp til tvey ár ella undir linnandi umstøðum við bót.

Stk. 2. Á sama hátt verður tann revsaður, sum eggjar einum barni til at fremja brotsverk ella til at misnýta rúsevni.

§ 76. Tann, sum í stríð við hesa lóg setur barn ella tekur ímóti barni til fosturs ella tekur eitt barn úr fosturheimi, verður revsaður við bót.

Kapittul 14 Gildiskoma v.m.

§ 77. Hendan lóg kemur í gildi 1. januar 2006.

Stk. 2. Samstundis fer úr gildi lov for Færøerne om børneforsorg, sbr. ”Lovbekendtgørelse nr. 104 af 2. marts 1988 om børneforsorg”, sum seinast broytt við ll. nr. 18 frá 12.03.02.

Stk. 3. Hóast ásetingina í stk. 1, kemur § 4, stk. 1 til og við stk. 6 og stk. 8, og § 80, stk. 1, 2 og 3, fyrsta punktum, í hesi lóg í gildi dagin eftir, at lógin er kunngjørd. Kommunurnar halda útreiðslurnar av hesi grein, frá tí at hon kemur í gildi. Samstundis fer úr gildi § 1, stk. 1, fyrsta punktum og § 1, stk. 2 í lov for Færøerne om børneforsorg, sbr. ”Lovbekendtgørelse nr. 104 af 2 marts 1988 om børneforsorg”, sum seinast broytt við ll.nr. 18 frá 12.03.02.

§ 78. Kunngerðir og aðrar reglur, sum eru settar í gildi sambært ”Lovbekendtgørelse nr. 104 af 2. marts 1988 om børneforsorg”, sum seinast broytt við ll. nr. 18 frá 12.03.02, verða verandi í gildi, til tær verða settar úr gildi ella verða avloystar av reglum, givnum við heimild í hesi lóg.

§ 79. Landsstýrismaðurin kann, eftir avtalu við onnur lond, áseta nærri reglur um visitasjón, gjald og endurgjald umframt reglur um vitjanir v.m., tá ið føroysku sosialu myndugleikarnir senda børn ella ung til onnur lond fyri at fáa tilboð sambært hesi lóg. Samsvarandi kunnu reglur ásetast eftir avtalu, tá ið sosialu myndugleikarnir í øðrum londum senda børn ella ung til Føroyar.

§ 80. Tá ið barnaverndarnevndir eru settar sambært reglunum í hesi lóg, verða tær barnaverndarnevndir, ið eru settar sambært ”Lov for Færøerne om børneforsorg, sbr. Lovbekendtgørelse nr. 104 af 2. marts 1988 om børneforsorg”, sum seinast broytt við ll. nr. 18 frá 12.03.02, tiknar av.

Stk. 2. Tær virkandi barnaverndarnevndirnar skulu, í sambandi við avtøku av nevndunum, handa barnaverndarnevndini allar upplýsingar og alt tilfar, ið tær hava í barnaforsorgarmálum. Harumframt skulu tær virkandi barnaverndarnevndirnar kunna barnaverndarnevndina um virkin mál, áðrenn tær fara frá.

§ 81. Tær fyriskipanir, ið eru settar í verk sambært ”Lov for Færøerne om børneforsorg, sbr. Lovbekendtgørelse nr. 104 af 2. marts 1988 om børneforsorg”, sum seinast broytt við ll. nr. 18 frá 12.03.02, verða verandi í gildi.

Stk. 2. Hesar fyriskipanirnar verða frameftir viðgjørðar í samsvari við hesa lóg.

Stk. 3. Fyriskipanir við at seta børn til fosturs verða umskipaðar soleiðis, at tær lúka krøvini sambært hesi lóg.

§ 82. Tórshavnar- og Klaksvíkar kommunur umsita stuðulsfólkaskipanirnar fyri brekað børn undir skúlaaldur og játta stuðlar til hesi, til landsstýrismaðurin hevur sett eina slíka skipan á stovn.

Stk. 2. Tórshavnar kommuna umsitur fosturforeldraskipanina fyri Tórshavnar kommunu, til landsstýrismaðurin hevur sett eina fosturforeldraskipan á stovn.

Stk. 3. Landið ber útreiðslurnar til Stuðulsfólkaskipan til brekað børn, frá tí at henda lóg kemur í gildi. Útreiðslurnar til Fosturforeldraskipan verða bornar sambært reglunum í hesi lóg, frá tí at henda lóg kemur í gildi.

§ 83. Landsstýrismaðurin kann áseta nærri reglur um aðrar skiftisreglur.

§ 84. Henda løgtingslóg skal endurskoðast 5 ár eftir, at lógin er sett í gildi. Hetta fyri at meta um, hvørt lógin virkar eftir ætlan, ella um broytingar skulu gerast í skipanini.

1. Almennar viðmerkingar

Galdandi barnaforsorgarlóg: ”Lb. nr. 104 af 02.03.1988 for Færøerne om børneforsorg”, varð sett í gildi fyri Føroyar í oktober 1960. Upprunin til hesa lóg var barnaforsorgarparturin av donsku lógini: ”lov af 20. maj 1933 om offentlig forsorg”. Smávegis broytingar eru síðani fleiri ferðir gjørdar í lógini. Lógin varð gjørd við uppruna í donsku barnaforsorgarlógini, sum varð avtikin í apríl 1976, tá “bistandsloven” kom í gildi í Danmark.

Samfelagið er nógv broytt, síðan galdandi lóg kom í gildi. Barnaverndarmálini eru økt nógv í tali og eru vorðin meira álvarsom og trupul at loysa. Tað hevur víst seg, at verandi skipan er ikki nøktandi til at loysa teir trupulleikar, sum koma í.

Neyðugt er við einari nýggjari barnaverndarskipan, ið lýkur tey krøv, sum samfelagið setur í dag.

Endamál og rættartryggin

Endamálið við hesum lógaruppskoti er at tryggja børnum, ið liva undir viðurskiftum, sum kunnu skaða teirra heilsu og menning, neyðuga hjálp í rættari tíð. Stórir dentur er lagdur á at betra um og tryggja rættartrygdina hjá børnum og foreldrum.

Tað finst ikki nøkur eintýdd lögfrøðilig allýsing av fyrbrigdinum ”rættartrygd”. ”Rættartrygd” verður vanligi nýtt í tí týðningi, at tann einstaki borgarin hevur ein ávísan rætt til frælsi og vernd, og at myndugleikarnir skulu tryggja borgaranum hesi grundleggjandi rættindi.

Í altjóða høpi eru rættindi hjá familjuni til privatlív og vernd móti ólógligum og tilvildarligum avgerðum staðfestar í Europeiska mannarættindasáttmálanum og ST-sáttmálanum um rættindi barnanna. Í ríkisrættinum er rættartryggin fyrst og fremst tryggjað í grundlógini, rættargangslógini og fyrisingarlógini.

Rættartryggin hjá foreldrum og børnum í hesum lógaruppskoti liggur í:

- at neyvar reglur eru ásettar um málsviðgerð í lógaruppskotinum,
- at hollar kanningar verða gjørdar, og at málið verður lýst til fulnar, áðrenn avgerð verður tikin,
- at foreldur og børn verða hoyrd, áðrenn ein fyriskipan verður sett í verk,
- at foreldrini verða kunnað um síni rættindi sambært lógum og reglum,
- at foreldrini geva samtykki til, at ein fyriskipan verður sett í verk,
- at grundgivið verður skrivliga fyri tiltakinum móttvegis foreldrunum,
- at treytir fyri eini fyriskipan eru greitt orðaðar, soleiðis at foreldrini í størst møguligan mun vita, hvat tey kunnu vænta sær,
- at avgerð í einum máli verður tikin innan rímliga tíð, soleiðis at foreldur og børn ikki skulu bíða óneyðuga leingi eftir avgerðini,
- at limir í barnaverndarnevndum og starvsfólk í barnaverndarumsitingum skulu vera gegnig, tá ið tey taka avgerð í einum máli,
- at tagnarskyldan verður hildin,
- at møguleiki er fyri at kæra,
- at foreldur og børn yvir 15 ár fáa rætt til ókeypis hjálp frá sakførara í málum viðvíkjandi tvingsli og umsorganaryvirtøku, og
- at foreldrini hava rætt til samveru við barnið, uttan í serligum lógarásettum førum.

Við hesum viðurskiftum í huga metir landsstýrismaðurin, at rættartryggin hjá foreldrum og børnum verður munandi betrad við lógaruppskotinum.

Tey, ið lógin fevnir um

Lógaruppskotið leggur upp til, at ávísar broytingar verða gjørdar í mun til, hvønn lógin fevnir um. Mælt verður til, at lógin verður at galda fyri børn ímillum 0-18 ár, og at ein fyriskipan, ið er sett í verk, áðrenn barnið hevur fylt 18 ár, eigur at kunna verða longd, til barnið fyllir 21 ár. Í dag kunnu slíkar fyriskipanir bert leingjast, til barnið fyllir 20 ár. Lógin fevnir bert um børn við sosialum trupulleikum, ella børn, ið liva undir viðurskiftum, ið skaða teirra heilsu og menning. Brekað børn verða fevnd av hesi lóg á jøvnum føti við onnur børn. Tað vil siga, at tey eru fevnd av lógini, tá ið tey liva undir viðurskiftum, ið skaða teirra heilsu og menning. Lógin fevnir ikki um vanliga trivnaðin hjá børnum í kommununi, tað vil siga, at lógin til dømis ikki fevnir um at byggja eitt spælipláss til øll børn í kommununi. Fíggarligt frípláss verður ikki fevnt av hesi lóg, men av løgtingslóg um dagstovnar og dagrøkt.

Barnaverndarøkið: Landsuppgáva ella kommunal uppgáva

Fleiri uppskot hava verið um, hvørt barnaverndarøkið skal vera ein landsuppgáva, ella um økið skal leggjast út til kommunurnar at umsita. Landsstýrismenn hava saman við fakfólkum á økinum hildið, at barnaverndarøkið skuldi vera ein landsuppgáva, Kommunusamskipan Føroya hevur hildið fast við, at barnaverndarøkið skal leggjast út í 7-9 kommunal øki at umsita, meðan Føroya Kommunufelag hevur ført fram, at barnaverndarøkið skuldi leggjast út til allar 48 kommunurnar at umsita.

Bakgrund

Eitt lógaruppskot um barnavernd varð lagt til hoyringar í tingsetuni 2001, har skotið varð upp, at barnaverndarøkið skuldi vera ein landsuppgáva burturav, tó soleiðis, at barnaverndarøkið varð skipað í økjum kring landið. Lógaruppskotið varð tilevnað við grundarlagi í "Frágreiðingini um barnaforsorg, 2000". Men av tí at ósemja stóðst um, hvørt barnaverndarøkið skuldi vera ein landsuppgáva ella ein kommunal uppgáva, varð avgjørt ikki at leggja uppskotið í Løgtingið í tingsetuni 2001.

Síðani varð ein arbeidsbólkur settur við umboðum frá Almanna- og heilsumálastýrinum, Kommunudeildini á Løgmannsskrivstovuni, Fígggjarmálastýrinum, Kommunusamskipan Føroya og Kommunufelagnum. Uppgávan hjá arbeidsbólkinum var at finna eina semju um, hvørt barnaverndarøkið skuldi vera ein landsuppgáva ella ein kommunal uppgáva.

Kommunusamskipan Føroya tók í høvuðsheitum undir við fakliga innihaldinum í lógaruppskotinum frá tingsetuni 2001, men var av teirri hugsan, at barnaverndarøkið skuldi vera kommunalt, tað vil siga, at kommunurnar skuldu gjalda og valda, og at barnaverndarøkið skuldi skipast í 7-9 økir samsvarandi kommunuálitinum.

Føroya Kommunufelag var av teirri hugsan, at verandi skipan skuldi halda áfram við ávísam dagføringum, tó soleiðis, at barnaverndarøkið skuldi gerast kommunal uppgáva burturav, soleiðis at tær 48 kommunurnar skuldu umsita og fígga økið.

Tað eydnaðist ikki at fáa semju um, hvørt barnaverndarøkið skuldi vera landsuppgáva ella kommunal uppgáva. Av tí at semja ikki fekst um málið, tók táverandi landsstýrismaður avgerð um, at barnaverndarøkið skuldi leggjast út til tær 48 kommunurnar at umsita, tó soleiðis, at kommunurnar skulu hava móguleika fyri at samstarva um felags barnaverndarnevnd, umsiting og fígging. Av tí at vald og gjald skulu fylgjast, skulu kommunurnar gjalda meginpartin av kostnaðinum av økinum. Lógaruppskotið varð lagt fyri Løgtingið í tingsetuni 2003, men datt burtur, tá ið nýval varð útskrivað 20. januar 2004.

Broytingar eftir valið 2004

Eftir valið varð lógaruppskotið tikið upp aftur til stöðutakan. Landsstýrismaðurin fór beinan vegin fram, at hann ynskti at royna at finna eina breiða semju í samstarvi við kommunufeløgini. Hann ynskti at finna eina loysn, sum allir partar kundu góðtaka. Landsstýrismaðurin hevur á fundum við Kommunusamskipan Føroya og Føroya Kommunufelag umrøtt lógaruppskotið og er komin fram til loysnina, sum liggur í hesum lógaruppskoti. Tað ber ikki til hjá øllum pørtum at fáa øll síni ynski uppfyllt, men vónandi verður hetta ein loysn, sum allir partar kunnu góðtaka.

Sambært hesum lógaruppskotinum verður skotið upp, at landið skal hava ábyrgdina av fyriskipanum, ið verða settar í verk fyri børn uttan fyri heimið og í høvuðsheitum teimum fyriskipanum, ið verða settar í verk við tvingsli. Tað vil siga, at landið skal hava ábyrgdina av samdøgursstovnum, fosturforeldraskipan, Høvuðsbarnaverndarnevndini og Barnaverndarstovuni v.m. Tá ið landið hevur ábyrgdina av hesum økjum, heldur landsstýrismaðurin, at landið skal rinda fyri hesar skipanir. Soleiðis hanga vald og gjald saman viðvíkjandi hesum uppgávum.

Kommunurnar skulu í høvuðsheitum hava ábyrgdina av teimum fyriskipanum, ið verða settar í verk í heiminum hjá barninum við samtykki frá foreldramyndugleikanum. Hetta kann vera at veita sálarfrøðiliga hjálp til barnið ella foreldrini, veita stuðul í heimið, veita heilt ella partvíst ansingarpláss til barnið, stuðla foreldrinum at fullføra viðgerð vegna sjúku, rúsevnistrupulleikar ella annað og at hjálpa foreldrum og børnum í heiminum, soleiðis at barnið kann verða verandi í heiminum. Harumframt skal barnaverndarumsitingin í kommununum fyrireika mál um umsorganaryvirtøku til at leggja fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina og hava uppfylgjanina um hendi av hesum málum, eftir at avgerð er tikin í Høvuðsbarnaverndarnevndini. Eftir upplýsingum frá sosialu umsitingini í Tórshavn er hetta umleið 92% av øllum barnaverndararbeiði í dag. Av tí at kommunurnar taka avgerð í hesum málum, metir landsstýrismaðurin tað vera rættast, at kommunurnar halda útreiðslurnar av hesum fyriskipanum.

Tað vil siga, at sambært hesum lógaruppskoti verður ein partur av barnaverndarøkinum lagdur út til kommunurnar at umsita og rinda, meðan ein partur verður hjá landinum at umsita og rinda.

Landsstýrismaðurin metir tað vera neyðugt at hava hetta býtið av fleiri orsøkum. Í fyrsta lagi tí, at landsstýrismaðurin metir, at avgerðir viðvíkjandi tvingsli og umsorganaryvirtøku eru so stór inntriv í rættartrygdina hjá bæði foreldrum og børnum, at ein fakliga samansett landsnevnd eigur at taka avgerð í málunum, soleiðis at spurningurin um ógegni verður so lítil sum gjørligt. Í øðrum lagi av teirri orsök, at tað er mest hóskandi, at landið stovnsetur og rekur samdøgursstovnar fyri alt landið, soleiðis at øll børn í Føroyum kunnu fáa sama tilboð frá skipanini. Í triðja lagi tí, at tað er ov dyrt hjá kommununum at halda útreiðslurnar av samdøgursstovnum og fosturforeldraskipan. Hesar útreiðslurnar kunnu broytast nógv frá ári til árs, og tí er tað trupult hjá kommununum at leggja uppfyri hesum útreiðslum í teirra fíggarætlan. Tann óhepna støða kann koma í, at ein lítil kommuna í einum ári hevur fleiri børn, sum skulu setast til fosturs, og næstu nógvu árinum ikki hevur hesa útreiðslu.

Umrøtt hevur verið at áseta brúkaragjald fyri upphald á samdøgursstovnum og í fosturfamiljum. Tað vil siga, at kommunurnar skulu rinda eitt brúkaragjald fyri at seta eitt barn á stovn ella til fosturs. Hetta fyri at geva kommununum ábyrgd í mun til fyriskipanina. Kommunufeløgini hava mótmælt hesum. Landsstýrismaðurin hevur tí slept hesum kravinum, men av tí at Høvuðsbarnaverndarnevndin tekur avgerð um, hvørt eitt barn skal setast á stovn ella til fosturs, ella um barnið ikki skal hava tilboð uttan fyri heimið, metir landsstýrismaðurin, at hetta skuldi verið trygd fyri, at vald og gjald hanga saman.

Barnaverndarøki

Landsstýrismaðurin er av teirri áskoðan, at barnaverndarøkið er ov trupult og viðkvæmt at leggja út til tær heilt smáu kommunurnar at umsita. Økið skal skipast í størri eindir, soleiðis at tað so langt sum gjørligt kann sleppast undan ógegni í barnaverndarnevndunum, og soleiðis at rættartrygdin hjá børnum verður tryggjað á ein nøktandi hátt. Tó vil landsstýrismaðurin ikki taka avgerð um, hvørjar kommunur skulu samstarva á barnaverndarøkinum. Hesa avgerð taka kommunurnar sjálvar. Hetta av teirri orsök, at tað er landsstýrismaðurin í kommunumálum, ið hevur ábyrgdina av, hvussu tey ymisku økini skulu skipast, og av tí at semja ikki er í kommununum um, hvørji øki talan skal verða um.

Í hesum sambandi kann viðmerkjast, at landsstýrismaðurin í kommunumálum hevur havt uppskot frammi um, hvørjar kommunur eiga at leggja saman í kommunuálitinum og í § 2 í lógaruppskoti um sjálvbodnar kommunusamanleggingar, løgtingsmál nr. 88/2000.

Tí verður í lógaruppskotinum skotið upp, at bert øki við meiri enn 1.500 íbúgvum kunnu umsita barnaverndarøkið. Tað vil siga, at tær smáu kommunurnar mugu samstarva við størri kommunur um barnaverndarmál, men at tær kunnu velja, hvørjar kommunur tær samstarva við. Tó skulu økini vera landafrøðiliga samanhangandi.

Hetta er sama meginregla, ið verður nýtt í galdandi forsorgarlóg og barnaforsorgarlóg, tá ið ásett verður, at ávísar avgerðir kunnu takast av kommunustýrinum ella sosialu nevnd í kommununi, tá ið talan er um kommunur við meiri enn 2.000 íbúgvum, jf. § 33, stk. 2 í forsorgarlógini og § 22, stk. 4 í barnaforsorgarlógini.

Ætlanin er eisini, at ein kommuna skal rinda eitt ávíst gjald, sum er í samsvari við fólkatalið í kommununi, til kommunala samstarvið. Hetta metir landsstýrismaðurin vera eitt rættvíst býti av útreiðslunum til skipanina. Smáar kommunur, ið ikki hava stóran tørv á skipanini, rinda lítið til skipanina, ímeðan stórar kommunur hinvegin rinda nógv til skipanina.

Tær kommunur, ið samstarva um felags barnaverndarnevnd, skulu eisini samstarva um at seta felags barnaverndarumsiting og skulu hava felags fígging av økinum.

Barnaverndarnevndir

Fráfarna samgonga hevði ætlanir um, at barnaverndarnevndirnar í kommununum skuldu avtakast, og at barnaverndarumsitingar í staðin skuldu setast til at taka avgerð í barnaverndarmálum.

Landsstýrismaðurin hevur avgjørt at broyta ásetingarnar viðvíkjandi barnaverndarnevndum, soleiðis at tað í lógaruppskotinum nú verður ásett, at barnaverndarnevndir *skulu* setast í kommununum.

Krøvini til limir í barnaverndarnevndum verða eisini broytt, soleiðis at formaðurin og meirilutin í nevndini skulu hava viðkomandi førleika og útbúgving. Harumframt skulu limirnir lúka treytirnar til val til bý- og bygdaráð, vera samvitskufullir og álítandi borgarar, ið hava reina revsiváttan og góðan kunnleika til børn.

Til tess at forða fyri, at avgerðir hjá barnaverndarnevndum ikki verða ávirkaðar av politiskum liti, verður ásett, at kommunustýrslimir og løgtingslimir ikki kunnu taka sæti í barnaverndarnevndum.

Barnaverndarumsitingar

Landsstýrismaðurin er samdur við fráfaraandi samgongu í, at neyðugt er, at kommunurnar seta barnaverndarumsitingar til at umsita barnaverndarmál, og neyvar málsviðgerðarreglur verða ásettar, soleiðis at greið, lógarfest krøv eru til umsitingina. Tað er neyðugt fyri at verja rættartrygdina hjá børnum og foreldrum, at mál sambært hesi lóg verða nágreiniliga viðgjørd av fakfólki, áðrenn avgerð verður tikin. Tað krevur nógva arbeidsorku og fakligt innlit at viðgera barnaverndarmál.

Barnaverndarumsitingin skal syrgja fyri, at málið verður rætt viðgjørt sambært reglunum í barnaverndarlógini og fyrisitingarlógini, og at málið er so væl upplýst sum gjørligt, áðrenn avgerð verður tikin í málinum. Eisini skal barnaverndarumsitingin gáa eftir, at líkksapsmeginreglan verður hildin.

Landsstýrismaðurin er av teirri fatan, at ein tann størsti trupulleikin hjá barnaverndarnevndunum hevur verið, at tær ikki hava fakfólk afturat sær til at fyrireika og viðgera mál, soleiðis at tey eru klár at leggja fyri nevndina.

Sambært lógaruppskotinum skulu kommunurnar seta fakfólk at umsita barnaverndarmál. Í barnaverndarumsitingini skulu starvast fólk við miðallangari útbúgving innan heilsu-, almanna- ella skúlaøkið. Hevur starvsfólkið ikki útbúgving í fyrisitingarrætti, skal viðkomandi fáa eina eftirútbúgving í fyrisitingarrætti og umsiting sambært barnaverndarlógini.

Myndugleikabýtið millum barnaverndarnevndina og barnaverndarumsitingina verður soleiðis, at barnaverndarumsitingin skal fyrireika málið og leggja tilmæli í málinum til barnaverndarnevndina til støðutakan. Barnaverndarnevndin tekur síðani avgerð við vanligum meiriluta. Tað verður eisini møguligt hjá barnaverndarnevndini at avhenda avgerðarmyndugleikan í ávísnum málum til barnaverndarumsitingina.

Kommunurnar kunnu lúka hesa treyt í lóggávuni við at seta eitt starvsfólk til at umsita almannamál í kommununi ella í kommunala samstarvinum. Tað eru longu fleiri kommunur í Føroyum, sum hava umsiting av almannamálum.

Felagsheitið: Barnaverndartænastan

Heitið *”barnaverndartænastan”* er valt fyri at hava eitt felagsheiti fyri barnaverndarnevnd og barnaverndarumsiting og fyri at leggja áherðslu á, at barnaverndarlógin fyrst og fremst snýr seg um at veita eina tænastu til børn og foreldur, ið hava tað trupult sosialt. Ella nærri, at veita hesum børnum og foreldrum hjálp soleiðis, at tey kunnu fáa betri liviumstøður.

Tvørfakligt samstarv

Fyri at betra um samstarvið millum teir ymisku fakbólkarar, ið hava við børn at gera, verður skotið upp, at tvørfakligt samstarv í barnaverndarmálum verður sett á stovn millum eitt nú sosialar myndugleikar, læknar, heilsusyststrar, sálarfrøðingar, námsfrøðingar, lærarar og viðkomandi stovnar.

Í Danmark, Noregi og Íslandi hava tey ásannað tað týðningarmikla í at hava eitt gott samstarv millum teir stovnar og tey fakfólk, ið arbeiða við børnum og ungum við serligum tørvi. Tvørfakligt samstarv er ásett við lóg í hesum londum. Royndirnar vísa, at eitt gott samstarv tryggjar stuðul til barnið so tíðliga sum gjørligt, soleiðis at barnið kann hjálpast á rætta leið, áðrenn ov seint er.

Høvuðsbarnaverndarnevndin

Landsstýrismaðurin tekur eisini undir við uppskotinum hjá fráfarandi samgongu um at skipa eina Høvuðsbarnaverndarnevnd, ið skal vera ein nevnd fyri alt landið, sett saman av einum royndum lögfrøðingi, einum sálarfrøðingi og einum barnasakkønum, sum tekur avgerð í hesum málum.

Høvuðsbarnaverndarnevndin skal taka avgerð í málum, har samtykki ikki er fingið frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan í málum viðvíkjandi umsorganaryvirtøku og ávísnum øðrum málum. Hetta eru sera álvarslig mál, ið tríva inn í grundleggjandi rættindi hjá foreldrum og børnum. Fyri at verja rættartrygdina hjá børnum og foreldrum best møguligt, er neyðugt at hava ein serligan fakkunnleika, sum er samansettur av lögfrøðingi og barnasakkønum fakfólki, til at viðgera hesi mál, og at mannagongdin í slíkum málum er so trygg sum gjørligt. Serligar reglur verða ásettar viðvíkjandi málsviðgerð av málum, ið verða lögð fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina.

Av tí at landið eftir ætlan skal rinda útreiðslurnar av samdøgursstovnum og fosturforeldraskipan osfr., er tað eisini neyðugt at hava eina landsnevnd, sum landsstýrismaðurin velur. Landsnevndin skal taka støðu til, hvørji børn skulu hava rætt til at verða sett til fosturs ella á samdøgursstovn. Á henda hátt verður samband ímillum myndugleikan, sum rindar skipanina, og myndugleikan, sum tekur avgerð.

Landsstýrismaðurin skipar fyri, at Høvuðsbarnaverndarnevndin fær neyðuga skrivarahjálp. Í hesari uppgávu liggur at fyrireika málið soleiðis, at tað er klárt at leggja fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina. Fyrst skal skrivarahjálpin fáa til vega alt tilfarið frá barnaverndarnevndini. Um skrivarahjálpin metir, at upplýsingar vanta í málinum, skal hon biðja avvarðandi barnaverndarnevnd um at fáa hesar upplýsingar til vega. Tá ið málið er nøktandi upplýst, skal skrivarahjálpin gera tað endaliga tilmæli til Høvuðsbarnaverndarnevndina, soleiðis at nevndin kann taka støðu í málinum.

Føroya Kærustovnur skal virka sum skrivstova hjá Høvuðsbarnaverndarnevndini.

Ætlanin var at leggja avgerðarmyndugleikan í málum, har samtykki ikki er fingið til vega frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, til dómsvaldið. Men avgjørt er at bíða við at taka støðu til, hvørt hesar avgerðir skulu liggja hjá dómsvaldinum, til dómsvaldið er yvirtikið sum føroyskt málsøki.

Í staðin verður í hesum lógaruppskoti vent aftur til upprunauppskotið í ”Frágreiðing um barnaforsorg, 2000” um at seta eina Høvuðsbarnaverndarnevnd fyri alt landið til at viðgera mál, har samtykki ikki er fingið frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan.

Barnaverndarstovan

Fráfarna samgonga skeyt upp, at ein Barnaverndarstova skuldi stovnsetast í sambandi við, at nýggj barnaverndarlóg varð sett í gildi. Landsstýrismaðurin tók undir við hesum uppskoti, men av tí at nógvar atfinningar eru komnar í mun til at stovnseta ein nýggjan stovn, hevur landsstýrismaðurin avgjørt, at Barnaverndarstovan ikki skal vera ein sjálvstøðugur stovnur, men skal verða ein deild á Almannastovuni.

Barnaverndarstovan skal hava til høvuðsuppgávu at geva kommunalu barnaverndartænastunum holla vegleiðing og ráðgeving í barnaverndarmálum. Deildin skal geva barnaverndartænastum vegleiðing og ráðgeving og skal ikki viðgera einstøk persónsmál. Barnaverndarstovan skal virka sum eitt ferðalið, ið skal ferðast út á bygdinar fyri at vegleiða kommunurnar í at umsita økið. Deildin er eisini ein liður í at styrkja um rættartrygdina hjá børnum og foreldrum við at stuðla kommununum í at byggja upp eina so dygdargóða málsviðgerð í barnaverndarmálum sum gjørligt.

Henda loysn hevur sína fyrimynd frá íslensku skipanini. Í Íslandi verður barnaverndarøkið eisini umsitið í kommununum, men fyri at kommunurnar skulu fáa nøktandi vegleiðing og ráðgeving til at umsita hetta trupla málsøkið, er Barnaverndarstovan sett á stovn. Munurin er bert, at í Íslandi er Barnaverndarstovan ein sjálvstøðugur stovnur, ið hoyrir beinleiðis undir almannamálaráðharran, meðan Barnaverndarstovan eftir hesum lógaruppskoti er ein deild undir Almannastovuni.

Deildin skal virka fyri at samskipa og styrkja barnaverndarøkið í landinum. Í hesi uppgávu liggur at kalla inn allar barnaverndarumsitingarnar í landinum til regluligar fundir, har málsviðgerðin í barnaverndarmálum verður umrødd. Hetta fyri at tryggja, at málsviðgerðin verður eins kring landið, og at økið verður væl samskipað.

Uppgávan hjá Barnaverndarstovuni verður eisini at skipa og reka fosturforeldraskipanina (sí niðanfyri).

Harumframt skal Barnaverndarstovan savna saman og umsita hagtøl á økinum og skipa fyri gransking og menning á økinum. Hetta fyri at vit í Føroyum kunnu fáa skil á, hvussu vit á besta hátt verja og menna børnini í okkara samfelag.

Landsstýrismaðurin kann eisini leggja fleiri uppgávur á barnaøkinum til Barnaverndarstovuna.

Fosturforeldraskipan

Ein trupulleiki við galdandi barnaforsorgarlóg er, at reglur ikki eru ásettar viðvíkjandi einari fosturforeldraskipan. Tørvur er á at fáa skipað viðurskifti viðvíkjandi fosturforeldrarnum, bæði viðvíkjandi vegleiðing og eftirliti við fosturforeldrum og viðvíkjandi samsýning til fosturforeldur. Tørvurin á at seta børn til fosturs í styttri ella longri tíð veksur alsamt.

Bæði í ”Frágreiðingini um barnaforsorg” frá 2000 og í álitinum: ”Ein lýsing av stuðulsfólkaøkinum – og eitt tilmæli um eina aðra skipan” frá 2001, verður mælt til at seta í verk eina fosturforeldraskipan í Føroyum.

Tórshavnar kommuna hevur skipað eina fosturforeldraskipan fyri høvuðsstaðarøkið. Trupulleikin við hesum er, at skipanin ikki er galdandi fyri allar Føroyar.

Í Danmark er tað eitt privat fosturforeldrafelag, ið umsitur fosturforeldraskipanina. Hetta hevur víst seg at vera ein sera kostnaðarmikil loysn. Hvørja ferð ein kommunalur myndugleiki skal finna fosturforeldur til eitt barn, má myndugleikin venda sær til tað privata fosturforeldrafelagið. Fosturforeldrafelagið krevur eina høga ráðgevingarløn fyri at finna tey røttu fosturforeldrini og krevur høga samsýning til fosturforeldrini.

Í Íslandi er trupulleikin við fosturforeldrum loystur við, at íslendingar hava skipað eina sentrala fosturforeldraskipan, sum landið umsitur. Mett verður, at ein skipan sum hendan er betri fyri Føroyar, av tí at nágreiniligar reglur verða settar í lóggávu um, hvussu skipanin skal virka, soleiðis at børnini verða tryggjað á besta hátt. Tað er neyðugt at tryggja, at skipanin røkkur børnum og fosturforeldrum kring alt landið, og ein tílík skipan verður ikki so kostnaðarmikil í rakstri sum ein privat skipan.

Í hesum lógaruppskoti verður mælt til, at ein landsumfevrandi fosturforeldraskipan verður sett á stovn. Fosturforeldraskipanin skal samskipa arbeiðið viðvíkjandi fosturforeldrum í Føroyum og verður ein partur av Barnaverndarstovuni.

Mælt verður til, at Fosturforeldraskipanin verður sett á stovn í neyvum samstarvi við Tórshavnar kommunu, sum hevur royndirnar við at skipa fosturforeldraskipan í Føroyum.

Stovnar

Í hesum lógaruppskoti verður mælt til, at samdøgursstovnar framvegis verða ein landsuppgáva, sum landsstýrismaðurin hevur ábyrgdina av at stovnsseta. Harumframt verða aðrar reglur ásettar, so sum reglur um rættindi hjá børnum, meðan tey eru á samdøgursstovni. Tað verður eisini møguligt hjá landsstýrismanninum at seta í verk royndarskipanir.

Í Danmark og Noregi verða samdøgursstovnar ríknir av amtinum ávikavist fylkinum, meðan teir í Íslandi verða ríknir av landinum. Hetta verður gjørt, tí tørvur er ikki á einum samdøgursstovni í hvørjari kommunu. Mett verður í hesum londum, at tað er betri, at tað er ein størri eind, so sum amtið ella landið, ið samskipar og hevur ábyrgdina av økinum. Av tí at Føroyar ikki eru størri enn ein lítil kommuna í Danmark, verður met, at landið skal umsita samdøgursstovnar.

Sambært hesum lógaruppskotinum skal landsstýrismaðurin eisini stovnseta dagstovnar fyri børn, ið eru fevnd av hesi lóg og sum ikki kunnu integrerast á kommunalum dagstovni. Børn við sosialum trupulleikum kunnu í flestum førum integrerast á dagstovni, men tá ið hetta ikki er møguligt, metir landsstýrismaðurin, at hetta er ein landsuppgáva, ið landið skal umsita og rinda.

Landsstýrismaðurin kann sambært hesum lógaruppskotinum loyva øðrum, sum t.d. privatum ella feløgum, at stovnseta og reka samdøgursstovnar v.m. Í hesum førum krevst, at serlig atlit verða tikin til, at tilboðið verður nøktandi fyri barnið. Ein avtala skal gerast millum landsstýrismannin og tann ella tey, ið søkja um at stovnseta ein stovn. Í avtaluni skal verða ásett, hvat tilboðið skal innihalda, hvørjar treytir stovnurin skal halda fyri at varðveita loyvi til at hava stovnin, hvørji rættindi børn skulu hava á stovninum, hvat eftirlitið hjá landinum skal innibera o.s.fr. Barnaverndarnevndin í økinum, har stovnurin skal halda til, skal verða hoyrd, áðrenn stovnurin verður settur á stovn.

Eftirlit landsstýrismansins

Landsstýrismaðurin skal hava eftirlitið sambært lógini. Mett verður, at tað er neyðugt, at Barnaverndarstovan hevur ráðgevingina um hendi, meðan landsstýrismaðurin hevur eftirlitið um hendi, soleiðis at eftirlit og ráðgeving verða umsitin á hvør sínum staði.

Kærumyndugleiki

Skotið verður upp, at tað ikki verður ein kærunevnd í málum viðvíkjandi tvingsli, men at hesi mál kunnu leggjast beinleiðis fyri Føroya rætt, eftir at avgerð er tikin av Høvuðsbarnaverndarnevndini.

Skotið verður harumframt upp, at Kærunevndin í almannamálum skal vera kærumyndugleiki í málum, har samtykki er fingið til vega frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan.

Fígging av barnaverndarøkinum

Sambært galdandi barnaforsorgarlóg eru tað barnaverndarnevndirnar í kommununum, ið taka avgerð í barnaverndarmálum, meðan landið rindar útreiðslurnar. Eitt endamál við lógaruppskotinum um barnavernd er at fáa eitt greitt býti av barnaverndarútreiðslunum millum land og kommunu.

Landsstýrismaðurin hevur tí avgjørt, at kommunurnar skulu bera útreiðslurnar av fyriryrgjandi partinum av barnaverndarøkinum, meðan landið skal bera útreiðslurnar av fyriskipanum uttan fyri heimið, tað vil siga í høvuðsheitum útreiðslurnar av Barnaverndarstovuni, Høvuðsbarnaverndarnevndini, Fosturforeldraskipanini, eisini fosturforeldrasamsýning, stovnsetan og rakstur av samdøgursstovnum og harumframt útreiðslur í sambandi við ókeypiss umboðan. Á henda hátt verður uppgávu- og útreiðslubýti ímillum land og kommunu greitt. Tann, ið valdar á einum øki, heldur eisini útreiðslurnar, sum standast av økinum.

Tíðarfreistir fyri at seta lógaruppskotið í gildi

Kommunufeløgini hava ynskt eina rímiliga freist til at fyrireika seg til tær nýggju uppgáurnar, ið verða álagdar teimum sambært lógini.

Landsstýrismaðurin er saman við kommunufeløgnum komin fram til, at ein rímilig tíðarfreist at seta lógaruppskotið í gildi er tann 1. januar 2006.

Kommunufeløgini hava tó ynskt, at reglurnar um, at kommunurnar skulu seta felags barnaverndarnevndir, skulu setast í gildi so skjótt sum gjørligt. Hetta av tí, at kommunurnar skulu velja nýggjar barnaverndarnevndir eftir kommunustýrisvalið í heyst, og tá hevði verið gott at havt møguleikan at sett felags barnaverndarnevndir. Landsstýrismaðurin hevur tikið undir við hesum og ásett í lógaruppskotinum, at reglurnar um setan av felags barnaverndarnevndum verða settar í gildi dagin eftir, at lógin er kunngjørd. Vónandi verður hetta 1. januar 2005.

Samanumtikið

Landsstýrismaðurinn metir, at það sambært hesum lógaruppskoti verður bøtt nógv um støðuna hjá tí einstaka barninum.

Tað, at krav verður sett um, at ein umsiting skal viðgera barnaverndarmál, og at ein Barnaverndarstova verður á Almannastovuni, sum skal ráðgeva og vegleiða barnaverndartænastum í kommununum, hevur við sær betri rættartrygd fyri børn við sosialum trupulleikum og fer at loysa tann trupulleika, ið er á økinum í dag, við tað at avgerðir verða tiknar á einum ófakligum grundarlagi.

Tað, at ein fosturforeldraskipan verður sett á stovn, hevur við sær betur skipað viðurskifti hjá fosturforeldrum og hjá børnum, ið verða sett til fosturs.

Tað, at ein Høvuðsbarnaverndarnevnd, og ikki barnaverndarnevndir í kommununum, skal taka støðu í málum viðvíkjandi tvingsli og umsorganaryvirtøku, hevur eisini við sær størri rættartrygd hjá bæði foreldrum og børnum.

Ásetingarnar um tvørfakligt samstarv fara at ávirka stigið á barnaverndarøkinum á ein positivan hátt.

Tað, at neyvar málsviðgerðarreglur eru ásettar fyri málsviðgerðina hjá barnaverndartænastum og Høvuðsbarnaverndarnevndini, hevur við sær betri rættartrygd fyri bæði foreldur og børn.

Tað, at kommunur í økjum við 1.500 íbúgvum skulu samstarva um felags barnaverndarnevnd og samstarva um útreiðslur og umsiting av fyrirbyggjandi partinum av barnaverndarøkinum, fer at bóta um trupulleikan við ógegni í barnaverndarnevndum og fer sum heild at bóta um viðurskiftini á barnaverndarøkinum.

2. Avleiðingar av uppskotinum

Fíggarligar avleiðingar

Sambært hesum lógaruppskoti¹ verður stórir partur av barnaverndarøkinum ein kommunal uppgáva. Hetta broytir verandi skipan, tá talan er um fígging av økinum. Hetta av tí at tað í dag er landskassin, ið rindar útreiðslurnar á barnaverndarøkinum, meðan tað sambært hesum lógaruppskoti verða bæði land og kommunur, ið skulu rinda útreiðslurnar á økinum.

Útreiðslurnar til barnavernd hava verið støðugt vaksandi, frá í 1997 at vera góðar 28 mió kr. til í 2002 at vera slakar 43 mió kr. Ringt er at siga nakað um, hví vøksturin er so stórir. Roknað verður við, at eisini í framtíðini verður ein - um enn minni - vøkstur í útreiðslunum.

Barnaverndarnevndir, barnaverndarnevndarumsiting/nýggjar kommunalar barnaverndartænastur
Hetta lógaruppskot hevur við sær, at kommunurnar skulu seta barnaverndarnevndir fyri í minsta lagi 1.500 íbúgvum. Út frá hesum verður roknað við í mesta lagi 11 barnaverndarnevndum. Roknað verður við, at nevndirnar hava 5 limir hvør og ein fund um mánaðin, men at fundirnir í flestum førum taka undir 3 tímar. Roknað verður tó við, at størri økir hava longri fundir. Tá ið satsirnir uppá

¹ Vart skal gerast við, at í mun til lógaruppskotið, sum varð lagt fram í seinastu tingsetu, eru viðmerkingarnar um fíggarligar avleiðingar broyttar. Orsøkir til hesar broytingar eru partvís, at uppskotið er broytt, og partvís at nýggjar upplýsingar eru fingnar til vega. Eisini hevur tað verið møguligt at gjørt greiðari metingar.

fundarsamsýning frá Lønardeildini fyri 1. oktober 2004 verða nýttir til samsýning til vanligu barnaverndarlimirnar, og tá ein føst samsýning verður nýtt í Tórshavnar kommunu til formenn, verða samlaðu útreiðslurnar á 924 tkr. Íroknað er eisini eitt vaktargjald um víkuna á 550 kr. til tann í barnaverndarnevndini, sum hevur vakt. Hetta er tann samsýning fyri vaktir, sum verður nýtt í Tórshavnar kommunu. Harumframt verða útreiðslur til flutningsendurgjald settar til 1.000 kr. til hvønn nevndarlim og gevur hetta 55 tkr. Tilsamans verður roknað við eini kommunalari útreiðslu til barnaverndarnevndararbeiði á 979 tkr. Hetta talið kann tó gerast størri ella minni, alt eftir um fleiri barnaverndarnevndir verða settar og/ella talið av barnaverndarnevndarlimum minkar. Til samanbering kann upplýsast, at í 2003 eru útgóldnar 2,9 mió kr. í endurgjaldi av samsýning í sambandi við barnaverndararbeiðið. Útreiðslurnar frameftir til barnaverndarnevndararbeiðið verða mettar nógv lægri, enn tær eru í dag, tí ætlanin er, at umsitingin skal upplýsa og málsviðgera málini fyri barnaverndarnevndini, og at nevndarlimirnir tí ikki hava somu arbeiðsbyrðu, sum nógvir limir hava í dag. Her er ikki mett um útreiðslur til høli og rakstur av barnaverndarnevndunum. Hetta er ein kommunal uppgáva, sum ikki verður mett at hava stórvegis útreiðslur við sær, tí væntast kann, at stórir partur av virkseminum kann fara fram í hølum, sum kommunurnar eiga.

Sambært uppskotinum skulu kommunurnar seta fakfólk at umsita barnaverndarmál. Við støði í starvsfólkaorku til økið í Tórshavnar og Klaksvíkar kommunum hevur Almanna- og heilsumálaráðið í teimum fíggjarligu metingunum roknað við umleið einum fakfólki fyri hvørji 775 børn². Hin 31.12.2003 vóru 14.796 børn í Føroyum undir 19 ár. Við støði í økjunum verður roknað við, at umleið 19 fulltíðarstørv skulu setast. Kostnaður til lönir verður umleið 5,5 mió kr. í 2004-tølum³, um neyðugt er at seta 19 fulltíðarstørv. Trupult er at meta um talið av starvsfólki til hesa uppgávu, tí tørvurin hjá hinum kommununum kann vera heilt øðrvísi. Spurningurin er, um tær smærru kommunurnar hava sama tørv sum tær stóru, og hinvegin hava vit bert tær báðar stóru kommunurnar at meta okkum eftir. Harumframt verða útreiðslur til høli, rakstur og stovnan, sum ikki eru mettar um her. Í dag verður mett, at útreiðslurnar til kommunalar umsitingar eru umleið 2,4 mió kr. í 2004-tølum. Hesi tøl eru grundað á upplýsingar frá Tórshavnar, Klaksvíkar og Runavíkar kommunum.

Tilsamans verður barnaverndartænastan í kommununum mett at kosta umleið 6,5 mió kr. uttan rakstur, høli og stovnan. Henda upphædd fevnir um lön til kommunala umsitingarøkið, umframt um fundarpening til barnaverndarlimir. Tað skal tó gerast vart við, at hesar útreiðslur eru treytaðar av, hvussu kommunurnar skipa seg. Samstarva kommunurnar meira um barnaverndartænastuna enn lagt er upp fyri her, kann væntast ein rationaliseringsvinningur. Kann barnaverndartænastan nýta høli, hentleikar og skrivaravirksemi frá verandi eindum í kommununi, kunnu útreiðslurnar til rakstur haldast á einum lægri stigi.

Høvuðsbarnaverndarnevnd

Ein høvuðsbarnaverndarnevnd verður sett at taka avgerð í málum, sum viðvíkja tvingsli og umsorganaryvirtøku. Sambært tølum frá Tórshavnar kommunu vísti tað seg, at umleið 7-8 % av barnaverndarmálunum eru mál viðvíkjandi tvingsli ella umsorganaryvirtøku. Í apríl 2000 var samlaða talið av barnaverndarmálum í kommununi 430, harav 30 mál viðvíkjandi umsorganaryvirtøku, og í oktober 2001 var talið 553, harav 45 mál viðvíkjandi umsorganaryvirtøku. Tó verður mett, at umleið 15 av málunum í 2001 vóru nýggj mál. Um roknað verður við, at Tórshavnar kommuna stendur fyri umleið helvtini av málunum í landinum, má roknast við umleið 30 nýggjum málum fyri alt landið. Tey málini vera mett at verða krevjandi fyri nevndina. Hini málini eru uppfylgjan og ikki so krevjandi sum tey nýggju málini. Harumframt skal Høvuðsbarnaverndarnevndin taka støðu til familjuviðgerð og ókeypiss umboðan. Hesar avgerðir

² Runavíkar kommuna er ikki tikin við í metingarnar av barnatali pr. starvsfólk, tí umsitingin á sosiala økinum er so nýggj.

³ Allar útreiðslur verða viðgjørðar á 2004-stigi, tó verða eisini roknskapartøl nýtt, sum ikki beinleiðis kunnu framskrivaðast.

verða ikki mettar at vera krevjandi. Til Høvuðsbarnaverndarnevdina verður roknað við trimum limum. Mett verður, at teir skulu fáa eina fasta mánaðarliga samsýning og hava fund við tveimum vikum ímillum, tó ikki í feriu- og høg tíð. Hetta verður ein útreiðsla fyri landið á umleið 96 tkr. um árið.

Føroya Kærustovnur skal viðgera mál, ið verða lögð fyri Høvuðsbarnaverndarnevdina. Til hetta verður roknað við einum lögfrøðingi og 3/4 skrivstovufólki umframt rakstri. Roknað verður við eini útreiðslu upp á umleið 635 tkr., umframt 50 tkr. í stovningarútreiðslum.

Barnaverndarstova og Fosturforeldraskipanin

Skotið verður upp, at ein barnaverndarstova verður sett á stovn sum ein deild undir Almannastovuni, ið skal veita fakliga hjálp, vegleiðing og ráðgeving til barnaverndartænasturnar í kommununum. Deildin skal tryggja eina betri samskipan av økinum, rættartrygd og eins málsviðgerð av barnaverndarmálum í kommununum. Landið rindar útreiðslurnar av Barnaverndarstovuni.

Barnaverndarstovan skal umsita Fosturforeldraskipanina. Fosturforeldraskipanin skal bæði fevna um uppgávuna at umsita fosturforeldur og um uppgávuna at skipa fyri skeiðum og vegleiðing til fosturforeldrini. Útreiðslur til skeið til fosturforeldrini og til at røkja skipanina eru lagdar sum ein partur av rakstrinum hjá Barnaverndarstovuni. Roknað verður við, at kostnaðurin er um 152 tkr. um árið.

Mett verður, at Barnaverndarstovan og Fosturforeldraskipanin fara at hava tørv á 4½ starvsfólkum so sum lögfrøðingi, samfelagsfrøðingi, sosialráðgeva, sálarfrøðingi umframt skrivstovufólki. Tað er ringt at meta um starvsfólkaorkuna, tí uppgávarnar verða øðrvísi, enn tær eru dag. Hetta verður tó mettt sum eitt realistiskt uppskot at byrja við. Uppskotið um, hvørja útbúgving starvsfólkini skulu hava, er ikki bindandi. Almannastovan kann sjálv taka avgerð um, hvørji starvsfólk skulu arbeiða á Barnaverndarstovuni. Starvsfólkini eru bert sett upp her fyri at vísa á, hvussu nógv Barnaverndarstovan áleið fer at kosta. Barnaverndarstovan verður mettt at kosta áleið 2,3 mió kr. um árið í 2004-tølum, umframt 500 tkr. í stovningarkostnaði.

Í metingunum av rakstrinum er støðið tikið í rakstrinum av Almannastovuni, tó undantikið leigu, sum er roknað fyri seg og út frá, at Barnaverndarstovan verður í høvuðsstaðarøkinum.

Tá ið Barnaverndarstovan verður sett á stovn, verður ikki neyðugt at hava starvsfólk á Almannastovuni at taka sær av hesum økinum. Ein partur av útreiðslunum av Barnaverndarstovuni verður fíggaður við sparingum á Almannastovuni á tær útreiðslurnar, tey hava havt.

Mælt verður til, at leiðarin á Barnaverndarstovuni verður settur 1. september 2005, og tí verður roknað við, at eitt høli skal finnast, og at rakstur eisini verður frá 1. september 2005. Harumframt verður mettt, at stovningarútreiðslurnar verða allar nýttar í 2005. Roknað verður við eini útreiðslu í 2005 á 236 tkr⁴., umframt 500 tkr. í stovningarútreiðslum.

Løgfrøðilig hjálp til foreldur, børn og barnaverndartænastur

Foreldrini hava rætt til ókeypis sakførara til at umboða seg í málum, ið verða lögð fyri Høvuðsbarnaverndarnevdina. Ilt er at meta um, hvussu stór útreiðslan verður til lögfrøðiliga hjálp. Sambært upplýsingum frá advokati, nýtir ein advokatur umleið 6 tímar í miðal til eitt tvingsilmál sambært barnaverndarlógini í dag. Minsti takstur hjá einum advokati er áleið 1.000 kr. Um mettt verður, at tað sambært hesi lóg verða 30 nýggj tvingsils- og umsorganaryvirtøkumál um árið, verður útreiðslan av hesum áleið 180 tkr. um árið.

⁴ Her er ikki lagt upp fyri lønar- og rakstrarframskrivingum í 2005. Grundarlagið er 2004-tøl.

Sambært galdandi barnaverndarlóg § 2 skal ein lögfrøðingur ráðgeva barnaverndarnevndunum í málum viðvíkjandi tvingsli. Í 2003 var henda útreiðsla 111 tkr.

Sambært hesum lógaruppskoti verður tað ikki eitt krav, at ein lögfrøðingur skal ráðgeva barnaverndartænastunum í barnaverndarmálum, men eitt tilboð. Av tí at lögfrøðingur verður settur á Barnaverndarstovuna til at ráðgeva og vegleiða í barnaverndarmálum, verður mett, at tørvurin á lögfrøðiligari hjálputtanífrá kann sparast burtur.

Eftirlit landsstýrismansins

Landsstýrismaðurin hevur eftirlit við, at ásetingarnar í lógini verða fylgdar. Landsstýrismaðurin metir, at uppgávan krevur eitt starvsfólk afturat í Almanna- og heilsumálaráðnum. Roknað verður við einum kostnaði á áleið 393 tkr.

Kærummyndugleiki

Sambært uppskotinum verður Kærunevndin í almannamálum kærummyndugleiki í kærumálum frá barnaverndartænastunum. Sambært § 1 í Ll. nr. 47 frá 23. mars 1993 um Kærunevnd í almannamálum skal kærunevndin vera kærummyndugleiki í málum eftir § 7, stk. 5 í barnaverndarlógini. Mett verður ikki, at uppgávan hjá Kærunevndini í almannamálum verður stórvegis broytt sambært hesum lógaruppskoti, og mett verður tí ikki, at eykaútreiðslur verða í sambandi við kærummyndugleikan.

Færøernes Nævn for Børneforsorg

Sambært lógaruppskotinum verður Færøernes Nævn for Børneforsorg avtikið, og í staðin kunnu kærumál viðvíkjandi tvingsli og umsorganaryvirtøku leggjast fyri rættin, tá ið Høvuðsbarnaverndarnevndin hevur tikið avgerð. Hetta hevur við sær, at útreiðslan til Færøernes Nævn for Børneforsorg fellur burtur. Færøernes Nævn for Børneforsorg tekur umleið 10 tkr. fyri hvørt mál. Tað valdast sostatt, hvussu nógv mál verða lögð fyri nevndina hvørt ár, hvussu stór útreiðslan av nevndini er, men um mett verður, at tað í miðal hava verið viðgjørð 5 mál um árið, hevur útreiðslan til nevndina verið 50 tkr. árliga.

Tað verður ongin eykaútreiðsla fyri landskassan at leggja tvingsils- og umsorganaryvirtøkumál fyri rættin⁵.

Samanumtikið um umsiting sambært lógaruppskotinum

Um umsitingina kann í stuttum sigast, at umsitingin í kommununum verður mett at hækka við umleið 4,1 mió kr., meðan útreiðslurnar til umsitingina fyri landið verða mettar at lækka við umleið 0,4 mió kr. Hetta tí landið sleppur at gjalda endurgjald til barnaverndarnevndir fyri nevndarfundir o.a., sum í 2003 var 2,9 mió kr. Vart skal tó gerast við, at í partinum hjá landinum eru ikki íroknaðar 500 tkr. til at seta á stovn Barnaverndarstovuna og 50 tkr. til at stovna umsitingina hjá høvuðsbarnaverndarnevndini á Kærustovninum. Í partinum hjá kommununum eru útreiðslur til rakstur, høli v.m. ikki íroknaðar. Ein nærri útgreining er í talvuni niðanfyri:

⁵ Tað hevur verið ein partur av barnaforsorgarútreiðslunum (lógarbundin)

Talva 1: Broyting í umsiting (tkr. 2004-tøl)

KOMMUNUR:	Útreiðslur	Útreiðslur	
	Í dag	Tá hetta lógarupskot verður sett í gildi	Munur
Barnaverndarnevndir		979	979
Umsiting	2.394	5.499	3.105
Í alt	2.394	6.478	4.084
LANDIÐ:	Útreiðslur	Útreiðslur	
	Í dag	Tá hetta lógarupskot verður sett í gildi	Munur
Barnaverndarnevndir	2.947		-2.947
Høvuðsbarnaverndarnevnd		96	96
Kærustovnurin		635	635
Eftirlit		393	393
Umsiting	1.048	2.342	1.294
Ókeypis umboðan	111	180	69
Rætturin		50	50
Í alt	4.106	3.696	-409

Sum greitt frá aðrastaðni, er tað tó trupult at siga, um útreiðslurnar til ta kommunalu umsitingina eru ov høgt settar. Tí mugu metingarnar takast við størsta fyrivarni.

Tiltøk / fyriskipanir

Almannastovan hevur tey seinastu tvey árinum gjørt eina útgreining av, hvat útreiðslurnar á barnaforsorgarøkinum eru nýttar til. Í talvuni verða útreiðslur til ”tilnevnda lögfrøðingin” og ”endurgjald til samsýning av barnaverndarnevndirlimum” ikki tiknar við. Sí talvuna niðanfyri:

Tavla 2: Barnaforsorgarútreiðslur í 2002 og 2003 (tkr.)

	2002	2003
Fosturforeldrasamsýning	8.443	9.360
Stovnsgjöld/ferðaútr.	5.455	2.551
Lummap./vistarhald	557	1.711
Familju/sálarfrøðilig hjálp	758	483
Annar stuðul	553	1.977
Stuðlar	13.890 ⁶	8.454
Sosial frípláss	1.929	1.446
Føroya barnaheim	5.578	7.447
Rókin	3.229	3.705
Bústovnurin fyri ung		1.760

Sum sæst á talvuni er stórir munur á tølunum millum árinum. Tað er tí trupult at meta um, hvussu útreiðslurnar verða í framtíðini.

⁶ Stuðul til brekað børn í Tórshavn fyri 2002 er við í hesum tali.

Fyribyrgjandi tiltøk, sum verða sett í verk sambært hesi lóg, verða goldin av kommununum. Landið rindar fyri tey tiltøk, sum verða sett í verk við umsorganaryvirtøku. Familjuviðgerð á barnaheimi verður eisini goldin av landinum, sjálvst um tað eisini kann vera eitt fyribyrgjandi tiltak. Á sama hátt kann forstureldraskipanin eisini nýtast til umlætting. Tá rinda kommunurnar.

Útreiðslur, býttar sundur á kommunubólkar

Stórir munur er ímillum, hvussu stórar barnaverndarútreiðslurnar⁷ fella til tær einstøku kommunurnar. Almennastovan hevur ikki kunna útgreinað allar útreiðslurnar á kommunur. Hetta ger, at ein uppgerð yvir útreiðslurnar í 2003 á kommunubólkar ikki er 100% røtt, men mettt verður, at tað kann geva eina mynd av, áleið hvussu stórir partur av útreiðslunum fellur í kommunubólkarnar. Almanna- og heilsumálaráðið hevur býtt kommunurnar upp í 7 kommunubólkar⁸. Útreiðslurnar eru býttar upp í talvu 3⁹:

Talva 3: Samlaðar útreiðslur í 2003 býttar sundur á kommunubólkar:

Kommunur	% av útreiðslunum 2003	% íbúgvum 31.12.2003/barnatal 31.12.2003
Undir 100 íbúgv.	0,8	0,7/0,5
100-250 íbúgv.	1,1	1,5/1,2
251-500 íbúgv.	3,0	4,3/4,4
501-1000 íbúgv.	4,1	8,9/8,7
1001-3000 íbúgv.	18,4	27,1/26,8
3001-5000 íbúgv.	14,0	17,7/17,6
Tórshavnar k.	54,8	39,9/40,9

Býtið í útreiðslunum í 2003 viðvíkjandi teimum tiltøkum, sum kommunurnar frameftir sjálvar seta í verk, í mun til býtið av íbúgvartalunum, verður víst í talvu 4 niðanfyri. Hetta er millum annað stuðlar, frípláss og hjálp frá sálarfrøðingi, umframt aðrar fyribyrgjandi fyriskipanir. Tilsamans svarar hetta til áleið 33% av útreiðslunum í 2003, ella áleið 12,8 mió kr. innan økið til barnavernd¹⁰.

Talva 4: Útreiðslur í 2003 til fyribyrgjandi tiltøk býttar sundur á kommunubólkar:

Kommunur	% av útreiðslunum 2003	% íbúgvur 31.12.2003/barnatal 31.12.2003
Undir 100 íbúgv.	0,9	0,7/0,5
100-250 íbúgv.	3,0	1,5/1,2
251-500 íbúgv.	6,5	4,3/4,4
501-1000 íbúgv.	5,3	8,9/8,7
1001-3000 íbúgv.	14,6	27,1/26,8
3001-5000 íbúgv.	24,8	17,7/17,6
Tórshavnar k.	36,7	39,9/40,9

Talva 5 inniheldur restina av útreiðslunum fyri 2003. Har er talan um útreiðslur til umsorganaryvirtøku og viðgerð, sum landið eftir uppskotinum setur í verk og fíggjar: Fosturforeldrasamsýning, stovnsgejald/ferðaútreiðslur, lummapeningur/vistarhald, Rókin, Bústovnur

⁷ Hetta eru útreiðslur eftir barnaverndarlógini, tó ikki útreiðslur til "tilnevnda lögfrøðingin" og "endurgjald til samsýning av barnaverndarnevndarlimum". Útreiðslur til Rókina, Bústovnin fyri ung og Barnaheimið eru tiknar við.

⁸ Atlit er tikið fyri kommunusamanleggingum 1. januar 2005.

⁹ Vart skal gerast við, at 3,8% av útreiðslunum ikki eru býtt út á kommunubólkar.

¹⁰ Vart skal gerast við, at hetta er ein meting. Tað ber ikki til at greina hvørja einastu útreiðslu, uttan at skula kanna hvørt mál. Útreiðslurnar eru býttar upp í bólkar – sí talvu 2, og sambært hesum tølum er mettt um, hvør kemur at bera útreiðslurnar frameftir. Tí kann ein útreiðsla, sum er í hesum bólki, frameftir verða ein landsútreiðsla og øvugt: Ein útreiðsla sett upp í talvu 5 verður ein kommunuútreiðsla.

fyrir ung og Barnaheimið¹¹. Tilsamans er hetta umleið 67% av útreiðslunum í 2003 ella umleið 26,1 mió kr. innan økið til barnavernd¹².

Talva 5: Útreiðslur í 2003 til umsorganaryvirtøku o.a. býttar sundur á kommunubólkar

Kommunur	% av útreiðslunum 2003	% íbúgvum 31.12.2003/barnatal 31.12.2003
Undir 100 íbúgv.	0,7	0,7/0,5
100-250 íbúgv.	0,2	1,5/1,2
251-500 íbúgv.	1,3	4,3/4,4
501-1000 íbúgv.	3,6	8,9/8,7
1001-3000 íbúgv.	20,2	27,1/26,8
3001-5000 íbúgv.	8,7	17,7/17,6
Tórshavnar k.	63,6	39,9/40,9

Talvurnar 3-5 verða sum so ikki nýttar fyri at lýsa fíggarligu avleiðingarnar. Hinvegin vísa talvurnar, at útreiðslurnar fella sera ymiskt. Bert tær minstu og tann størsta kommunan "eiga" størri part av útreiðslunum enn tær høvdu átt, um lutfallið skuldi svara til íbúgvvara/barnatal. Hetta verður uppافتur greiðari, tá ið hugt verður at útreiðslunum viðvíkjandi umsorganaryvirtøku. Har "eigur" Tórshavnar kommuna knappar 2/3 av útreiðslunum, meðan íbúgvvara/barnatalið svarar til áleið 2/5.

Samlaðar útreiðslur

Í talvu 6 er gjørd ein stutt lýsing av teimum mettu fíggarligu avleiðingunum.

Talva 6: Útreiðslur um árið í dag og eftir lógaruppskotinum (tkr.)

Tkr.	Kommunurnar rinda	Landið rindar	
Núverandi útreiðslur			
Kom. umsiting	2.369		Mett útr. (2004-tøl)
Barnaverndar-Nevndir		2.947	Útr. 2003
Almannastovan		1.048	Útr. 2003 (2004-tøl).
Tilnevndi lögfr.		111	Útr. 2003
Sosial frípláss		1.446	Útr. 2003
Tilmæli barnaverndarnevndir		24.602	Útr. 2003
Føroya Barnaheim		7.844	Játtan 2004
Rókin		3.812	Játtan 2004
Bústovnurin fyri ung		2.839	Játtan 2004
Í alt	2.369	44.649	47.043
Útreiðslur smb. hesum lógaruppskoti			
Barnaverndarnevndir	979		Mett tal (2004 - tøl)
Kommunal umsiting	5.499		Mett tal (2004 - tøl)
Høvuðsbarnaverndarnevndin		96	Mett tal (2004 - støðið)
Kærustovnurin		635	Mett tal (2004 - støðið)

¹¹ Kostnaðir pr. barn/mð. eru gjørdir við grundarlagi í roknskapartølunum fyri 2003

¹² Sí notu 11.

Eftirlit		393	Mett tal (2004 - støðið)
Barnaverndarstovan		2.342	Mett tal (2004 - støðið)
Rætturin		50	Mett tal
Løgfrøðilig hjálp		180	Mett tal
Fosturforeldraskipan ¹³	453	8.907	Útr. 2003
Hjálparfyriskipanir		4.262	
Frípláss	1.446		Útr. 2003
Stuðulsfólkaskipan	8.454		Útr. 2003
Onnur kommunal tiltøk ¹⁴	2.526		Útr. 2003
Føroya Barnaheim		7.844	Játtan 2004
Rókin		3.812	Játtan 2004
Bústovnur fyri ung		2.839	Játtan 2004
Í alt	19.358	31.360	50.718
Munur	16.964	-13.289	3.675

Samanumtikið kann sigast, at barnaverndarumsitingin verður dýrari sambært hesum lógaruppskoti. Hetta av tí at eitt av endamálunum við lógaruppskotinum er at styrkja um tað fakliga í málsviðgerðini av barnaverndarmálum. Fyriskipanirnar sambært lógaruppskotinum verða áleið tær somu sum í dag, men tað ber ikki til at siga, um kommunurnar seta fleiri ella færri fyriskipanir í verk. So grundarlag er ikki fyri at meta um, hvørt kostnaðurin av fyriskipanunum verður størri, enn hann er í dag.

Styrkin við fakfólki skuldi gjørt, at størri møguleiki verður fyri at seta rætta fyriskipan inn mótvegis barninum og so tíðliga sum gjørligt, so fyriskipanin ikki gerst so ógvuslig. Hinvegin kann tað, at fleiri fakfólk verða sett á økinum, eisini hava við sær, at fleiri tiltøk verða sett í verk, tí tey síggja ein tørv, sum ikki hevur verið kendur fyrr.

Fyrivarni má takast fyri metingum av fíggarligum avleiðingum í hesum lógaruppskoti, av tí at tað er torført at meta um, hvussu kommunurnar skipa teirra part av barnaverndarøkinum frameftir. Eisini skal víst á, at kontustrongurin hjá Almannastovuni ikki er gjørdur til at kunna veita ávísar upplýsingar, sum Almanna- og heilsumálaráðið millum annað hevur biðið um í sambandi við lógaruppskotið. Almannastovan hevur víst á, at Almannastovan ikki hevur fulla vissu fyri, at bústaðurin hjá familjunum, sum er skrásettur í EDV-skipanini á Almannastovuni, er fult álitandi. Viðvíkjandi útrokningum av lønum er upprunastøðið tikið í lønartalvunum, sum eru galdandi frá 1.10.2003 og 1.10.2004. Viðvíkjandi løn til fakfólk við miðallangari útbúgving innan heilsu-, almanna- ella útbúgvingarverk er roknað við løn, sum svarar til løn hjá sosialráðgevum. Viðvíkjandi Rókin, Bústovninum fyri ung og Barnaheiminum er játtanin fyri 2004 nýtt.

Útreiðslur í 2005

Í 2005 verða reglurnar um barnaverndarnevndir settar í gildi, og hetta merkir, at kommunurnar skulu seta barnaverndarnevndir. Samstundis yvirtaka kommunurnar hesar útreiðslur, og landið sparir áleið 2,9 mió kr. Kommunurnar verða mettar at fáa eina útreiðslu á knappa 1 mió kr. til hetta um árið, men roknað verður við, at útreiðslurnar gerast størri, tí umsitingarnar, sum skulu viðgera málini, ikki eru settar. Tí verður roknað við eini útreiðslu upp á 1,5 mió kr. til barnaverndarnevndir í

¹³ Kommunurnar skulu gjalda fyri tann partin, sum snýr seg um umlætting. Tað var 453 tkr. í 2003.

¹⁴ Her er lögð inn ein rætting á 66 tkr., tí tað er munurin millum uppgerðina frá Almannastovuni, har útreiðslurnar eru býttar sundur á tiltøk, og roknskapartalið frá Landsrokskapinum fyri 2003.

2005. Harumframt verður barnaverndarstova sett á stovn umleið 1. september 2005 og umsiting til høvuðsbarnaverndarnevnd síðst í 2005. Harumframt verður mælt til at eftirlitsfulltrúin verður settur 1. september 2005 at gera kunngerðir og fyrireikandi arbeiði. Tí skal roknast við fylgjandi útreiðslum í 2005 (2004-tøl):

Tavla 7: Útreiðslur í 2005

	Kommunur	Landið
Barnaverndarnevndir	1.500	-2.947
Eftirlit/fyrireiking		131
Rakstur Barnaverndarstovan		236
Stovning Barnaverndarstovan		500
Stovning umsiting á Kærustovnurin		50
Í alt	1.500	-2.030

Skattligi parturin

Í sambandi við, at partur av barnaverndarøkinum verður lagdur út til kommunurnar, er ætlanin, at landsskatturin skal lækkast, og at kommunurnar kunnu seta skattaprosentið upp í mun til tær útreiðslur, ið verða lagdar út til kommunurnar at fíggja. Landsstýrismaðurin í fíggjarmálum arbeiðir við at tilevna lógaruppskot um broyting í lógtingslóg nr. 87 frá 1. september 1983 um áseting av skatti við seinni broytingum. Miðað verður ímóti, at hetta lógaruppskot skal leggjast fyri Løgtingið um somu tíð, sum lógaruppskot um barnavernd.

Umsitingarligar avleiðingar

Sum nevnt omanfyri hevur hetta uppskot við sær, at fyribyrgjandi parturin av barnaverndarmálum frameftir verður ein kommunal uppgáva. Hetta hevur ta umsitingarligu avleiðing, at kommunurnar skulu hava umsitingina av hesum málum um hendi. Kommunurnar skulu í hesum sambandi seta starvsfólk til at umsita barnaverndarmál. Landsmyndugleikarnir bera so í bandi, at ein Høvuðsbarnaverndarnevnd og ein barnaverndarstova verða settar á stovn. Barnaverndarstovan verður ein deild á Almannastovuni. Á Barnaverndarstovuni skulu fleiri starvsfólk setast í starv. Føroya Kærustovnur verður skrivstova hjá Høvuðsbarnaverndarnevndini. Til hetta skulu tey hava eyka starvsfólkaorku, sí nærmari undir fíggjarligum avleiðingum. Umframt hetta verður ein fosturforeldraskipan sett á stovn, sum verður ein partur av Barnaverndarstovuni. ”Færøernes Nævn for Børneforsorg” verður niðurlagt. Kærunevndin í almannamálum hevur umleið tær somu uppgávarnar eftir hesi lóg sum eftir galdandi barnaverndarlóg. Størri dentur má leggjast á eftirlitið hjá landsstýrismanninum. Útreiðslurnar í hesum sambandi eru lýstar omanfyri.

Avleiðingar fyri vinnuna, umhvørvið og fyri serstøk øki í landinum

Hetta lógaruppskot fær ikki serligar avleiðingar fyri vinnuna ella fyri umhvørvið. Uppskotið fær heldur ikki serligar fíggjarligar, umsitingarligar ella umhvørvisligar avleiðingar fyri serstøk øki í landinum.

Sosialar avleiðingar og avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar/felagsskapir

Mett verður, at lógaruppskotið vil betra um sosialu viðurskiftini hjá bæði børnum og foreldrum, ið hava sosialar trupulleikar. Harumframt betrar lógin eisini um viðurskiftini hjá fosturforeldrum.

Avleiðingar í mun til altjóða sáttmálar

Nógvar av ásetingunum viðvíkjandi børnum við serligum tørvi í ST-Barnarættindasáttmálanum frá 1989 eru staðfestar í hesum lógaruppskoti, sí nærri undir serligum viðmerkingum. Við hesum fær

ST-Barnarættindasáttmálin væntandi størri ávirkan í Føroyum, og sostatt verða viðurskiptini hjá børnum í Føroyum betrað.

Yvirlit yvir avleiðingar

	Fyri landið/landsmyndugleikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss/øki í landinum	Fyri ávísar samfelagsbólkar/felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar/búskaparligar avleiðingar	Ja	Ja	Nei	Ja	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Ja	Nei	Nei	Ja	Nei
Sosialar avleiðingar				Ja	

Ummæli

Lógaruppskotið hevur verið til hoyringar hjá: Øllum barnaverndarnevndunum, Almanastovuni, Kommunusamskipan Føroya, Føroya Kommunufelag, landstýrismanninum í kommunumálum, Kommunulæknafelagnum, Læknafelagnum, Sosialráðgevarafelagnum, Pedagogfelagnum, Sjúkrasystrafelagnum, Heilsusystrunum, Lærarafelagnum, Meginfelag teirra brekaðu, Ráðnum fyri Brekað, Barnabata, Felagnum fyri sálarfrøðingar, Færøernes Nævn for Børneforsorg, Barnaheiminum, Rókini, Fosturforeldrafelagnum, Foreldrafelagnum, Fútanum/Løgregluni, Løgfrøðinginum hjá barnaverndarnevndunum, Sernámsdeplinum, Lógardeildini og Innanríkisdeildini á Løgmannsskrivstovuni, Ríkisumboðnum, Kærustovninum, Heimarøktini, Gjaldsstovuni, Fíggjarmálaráðnum, Mentamálaráðnum, Eystara landsrætti og danska Justitsministeriet.

Viðmerkingar frá teimum, ið hava sent inn ummæli, eru hjálagdar lógaruppskotinum.

3. Serligar viðmerkingar

Kapittul 1: Lógarinnar endamál og øki

Til § 1. Ymsar meiningar eru um, hvørt endamálsorðingar skulu ásetast í lógum ella ikki. Hildið verður, at hetta er ein politiskur spurningur, sum ikki hevur stórvegis lögfrøðiliga ávirkan á lógina.

Í hesum førinum verður tó mettt, at endamálsorðingin ger lógaruppskotið greiðari og lættari atkomandi fyri einstaka borgaran og fyri tey starvsfólk, ið skulu arbeiða við lógini. Samstundis avmarkar greinin eisini lógarinnar málbólki.

Mælt verður til, at lógin bert skal fevna um börn, ið liva undir umstøðum, ið skaða teirra heilsu og menning. Lógin fevnir sostatt ikki um trivnaðin hjá børnum yvirhøvur og fevnir heldur ikki um brekað börn. Um brekað börn liva undir umstøðum, ið skaða teirra heilsu og menning, eru tey sjálvsagt fevnd av hesi lóg.

Lógaruppskotið fevnir heldur ikki um frípláss til börn, sum standast av fíggarligum orsökum, men bert um frípláss, ið standast av sosialum orsökum sbr. § 15, stk. 1, nr. 4 niðanfyri. Fíggarlig frípláss verða fevnd av løgtingslóg um dagstovnar og dagrøkt.

Galdandi barnaforsorgarlóg ásetur, at lógin fevnir um trupulleikarnar hjá øllum børnum, og at barnaverndarnevndin eisini skal hava almenna umsjón við børnum og korum teirra í kommununi.

Henda orðing hevur verið tulkað soleiðis, at barnaverndarnevndirnar eisini skulu taka sær av trivnaðinum hjá børnum yvirhøvur, t.d. syrgja fyri at spælipláss eru til taks í bygdini, at vatnið er reint, og at umstøðurnar yvirhøvur hjá børnum at vaksa upp eru í lagi í kommununi.

Mett verður ikki, at tann almenni trivnaðurin hjá børnum hoyrir heima í eini barnaverndarlóg. Barnaverndarumsitingin eigur at fáa móguleika fyri at samla sínar tankar um tey börn í samfelagnum, sum hava tørv á tí. Tí verður í lógaruppskotinum skrivað, at lógin bert fevnir um tað “einstaka barnið”. Her verður havt í huga, at lógin ikki fevnir um avgerðir og gerðir, ið ávirka børn generelt, men bert fevnir um börn, ið persónliga hava tað ringt. Sama uppbygging í sambandi við, hvønn lógin fevnir um, verður gjørt í Danmark, Noregi og Íslandi.

Tulkingin av núverandi lóg hevur eisini fyrr havt við sær, at trupulleikar viðvíkjandi brekaðum børnum hava verið loystir eftir barnaforsorgarlógini. Tørvurin hjá børnum við breki og børnum, ið av ymiskum orsökum liva undir vánaligum umstøðum, er ymiskur. Brekað börn hava tørv á stuðlum, hjálpitólum, stovnum, og øðrum fyriskipanum, sum lætta um teirra brek, meðan børn við serligum tørv hava tørv á umsorgan og øðrum, sum kann betra teirra umstøður at vaksa upp í. Børn, ið eru fødd brekað, liva vanliga við sínum breki alt lívið og hava tørv á ymiskum fyriskipanum alt lívið, og ikki bert frá tí tey eru 0-18 ár, sum ásett í barnaverndarlógini. Mett verður tí, at brekað börn skulu verða fevnd av hesi lóg á jøvnum føti við onnur børn. Tað vil siga, at tey eru fevnd av lógini, tá ið tey liva undir viðurskiftum, ið skaða teirra heilsu og menning.

Tað eru dømi um, at ein trupulleiki við einum barni bæði kann standast av likamligum breki og samstundis av teimum umstøðum, sum barnið livir undir. Slíkir trupulleikar kunnu í royndum loysast við, at avvarðandi myndugleikar, tað vil siga, at barnaverndarnevndin, ið tekur sær av barnaverndarmálum, og sosiala umsitingin, ið tekur sær av forsorgarmálum v.m., samstarva um at loysa trupulleikan.

Til stk. 2. Tað er sera týðningarmikið, at allir myndugleikar, ið eru fevndir av hesi lóg, í viðgerð av málum ella í útinning av fyriskipanum sambært lógini leggja dent á at finna fyriskipanir, sum eru best fyri barnið.

Hetta er ásett í art. 3 í ST-barnarættindasáttmálanum og eigur at verða fatað sum ein hornasteinur í øllum arbeiði sambært hesi lóg. Børn hava serligan tørv á at verða vard av almennum myndugleikum, av tí at tey hvørki sálarliga ella likamliga eru búgvín til at verja seg sjálvi. Børn hava rætt til at vaksa upp í einum tryggum umhvørvi, soleiðis at tey á bestan hátt mennast til at fáa sjálvsálit og lívsgleði. Tí má tað vera eitt av høvuðsendamálunum í hesi lóg, at myndugleikarnir fyrst og fremst verja barnið og finna fyriskipanir, sum eru til barnsins besta. Áhugin hjá foreldrunum ella øðrum, sum varða av barninum, eigur at koma í aðru røð.

Til § 2. Mælt verður til at varðveita galdandi áseting um, at barnaverndarlógin fevnir um börn, frá tí tey eru fødd, til tey fylla 18 ár. Hetta samsvarar við “Lov nr. 277 frá 30. juni 1922 om umyndighed og værgemaal”, við seinni broytingum, har tað er ásett, at ein gerst myndugur, tá ið ein fyllir 18 ár.

Í hesi lóg verður orðið “*børn*” ella “*barn*” nýtt til bæði børn og ung ímillum 0 og 21 ár. Hetta verður gjørt fyri ikki at hava ymisk orð til mongu orðalýsingarnar fyri aldursbólkarnar ímillum 0 til 21 ár. Orðið “*børn*” fevnir sostatt um bæði pinkubørn, smábørn, børn, ung og í serligum førum um vaksin.

Í serligum førum kann tað tó verða neyðugt at leingja eina fyriskipan, ið er sett í verk sambært barnaverndarlógini. Sambært galdandi barnaforsorgarlóg kann ein fyriskipan, ið er sett í verk, innan viðkomandi hefur fyllt 18 ár, í serligum førum leingjast, til persónurin hefur fyllt 20 ár. Um viðkomandi hefur havt tørv á einum tilboði, eftir at hann hefur fyllt 20 ár, hefur trupulleikin verið loystur á tann hátt, at hann hefur fingið framhaldandi hjálp eftir forsorgarlógini.

Tað verður tó ikki møguligt at leingja tilboðið, um barnaverndarmyndugleikarnir meta, at tann fyriskipan, ið er sett í verk, áðrenn tann ungi fyllti 18 ár, ikki rínur við persónin, og at tað tí ikki longur tænar nøkrum endamáli, at viðkomandi er undir barnaverndini. Hetta kann til dømis vera, tá ein ungur fleiri ferðir hefur gjørt seg sekan í álvarsomum lógarbrotum og ikki tekur ímóti nøkrum slagi av uppaling. Møguleiki er í hesum førum at geva tí unga tilboð sambært forsorgarlógini. Hetta er ein líknandi regla, ið er ásett í § 36 í galdandi barnaforsorgarlóg.

Barnaverndarmyndugleikarnir kunnu sambært hesum stykki taka avgerð um at steðga einari fyriskipan, tá ið tann ungi fyllir 18 ár. Hava barnaverndarmyndugleikarnir tikið avgerð um, at ein fyriskipan skal halda áfram, eftir at tann ungi er fylltur 18 ár, og tað síðani vísir seg, at fyriskipanin ikki rínir við viðkomandi, er tað eisini møguligt hjá barnaverndarmyndugleikunum at taka málið upp aftur til nýggja støðutakan og steðga fyriskipanini, áðrenn viðkomandi fyllir 21 ár.

Í londunum kring okkum er aldursmarkið fyri í serligum førum at koma undir barnaverndarlógina hægri. Í Danmark er aldursmarkið 21 ár, í Noregi er aldursmarkið 23 ár, og í Íslandi kann tilboðið leingjast, um tørvur er á tí.

Mett verður ikki, at tað er ráðiligt, at móguleiki er fyri, at eitt tilboð sambært barnaverndarlógini kann halda fram í óavmarkaða tíð. Men tað kann vera til frama fyri barnið, at tilboðið verður longt í eitt ávíst tíðarskeið, hetta fyri at tryggja framhald í fyriskipanini, sum er sett í verk. Eitt mark eigur tó at verða sett fyri, hvussu leingi ein fyriskipan kann halda áfram.

Mælt verður til, at galdandi aldursmark til í serligum førum at leingja eina fyriskipan, ið er sett í verk, verður hækkað til 21 ár. Um persónurin tá enn hefur tørv á einum tilboði frá tí almenna, kann viðkomandi fáa eitt nýtt tilboð við heimild í forsorgarlógini.

Um ein persónur, tá ið hann er 18 ella í serligum førum 21 ár, fer frá at vera undir barnaverndarlógini til at vera undir forsorgarlógini, skulu barnaverndarmyndugleikarnir kunna Barnaverndarstovuna, Heimarøktina og Serforsorgina um, hvørji tilboð tann ungi hefur fingið frá barnaverndarnevdini, og hvørjum tann ungi hefur tørv á í lóttuni, soleiðis at tilboðið, um neyðugt, kann halda fram eftir forsorgarlógini.

Mælt verður til, at lógin eisini verður galdandi fyri ófødda barnið, sí § 14 um fráboðanarskylduna. Fráboðanarskyldan verður við hesum víðkað til ófødda barnið, um mamman hefur álvarsligar rúsevnistrupulleikar, meðan hon er við barn.

Endamálið við hesum er, at mamman kemur í viðgerð, ímeðan hon er við barn, og at barnið kann fáa hjálp frá barnaverndarmyndugleikunum beinanvegin, tað er føtt.

Til § 3. Sambært hesi grein verður ásett, at lógin er galdandi fyri børn, ið eru stødd í Føroyum. Tað vil siga, at lógin eisini er galdandi fyri børn, sum ikki eru føroyingar, og sum fyri eitt tíðarbil eru stødd í Føroyum. Hetta kunnu vera ferðafólk, flóttafólk ella onnur.

Ásetingin forðar ikki fyri, at barnaverndarnevndir taka avgerð um at seta eitt barn, ið er statt í Føroyum, til fosturs ella á samdøgursstovn uttanlands, um hetta verður mettt at vera best fyri barnið. Treytin er bert, at barnið er statt í Føroyum, tá ið avgerðin verður tikin.

Kapittul 2: Umsiting av barnaverndarmálum

Til § 4. Sambært hesi grein skulu kommunurnar seta barnaverndarnevndir. Harumframt skulu smáar kommunur samstarva við aðrar kommunur um val av barnaverndarnevndum, og fyri hvørja barnaverndarnevnd skulu vera minst 1.500 íbúgvar.

Í barnaverndarnevndini skulu vera 3 ella 5 limir, hetta fyri at tryggja, at ein meiriluti kann vera í nevndini til at taka avgerðir, tá ið nevndin er ósamd um eina avgerð. Kommunustýrið setur barnaverndarnevndina sambært § 3 í løgtingslóg nr. 87 frá 17. mai 2000 um kommunustýri.

Krav verður sett um, at formaðurin og meirilutin í eini barnaverndarnevnd skal hava viðkomandi førleika ella útbúgving. Mælt verður til, at í teimum størri kommununum, har tað eru nóg nógv fakkfólk, eiga hesi at manna barnaverndarnevndina, meðan tað í teimum smærru kommununum, har móguleiki ikki er fyri at seta fakkfólk í nevndina, kunnu vera fólk við viðkomandi førleika, ið manna barnaverndarnevndina.

Fyri at tryggja fakliga støðið í barnaverndarnevndini verður mælt til, at fólk, ið hava eina miðallanga útbúgving innan heilsu-, almanna- ella skúlaverk, so sum lærari, sjúkrarøktarfrøðingur, fysioterapeutur, ergoterapeutur, sosialráðgevi, námsfrøðingur, í størst móguligan mun skulu manna barnaverndarnevndirnar. Limir í barnaverndarnevndum kunnu tó eisini vera sálarfrøðingur, lækni o.a.

Barnaverndarnevndin verður vald eftir kommunuval fyri valskeiðið, kommunustýrið situr. Limir og varalimir í barnaverndarnevndum skulu lúka treytirnar til val til bý- ella bygdaráð, sambært løgtingslóg nr. 44 frá 19. juni 1972 um val til allar føroyskar kommunur, sum seinast broytt við løgtingslóg nr. 110 frá 6. oktober 2000.

Fyri at gera skipanina so liðiliga sum gjørligt, kunnu kommunustýri leggja heimildir sínar at seta felags barnaverndarnevndir til teirra kommunufelagsskap. Tað kunnu vera øll kommunustýrini í einum samstarvsøki ella einstøk kommunustýri, ið leggja sína heimild til kommunufelagsskapin. Kommunufelagsskapurin setur síðani eina felags barnaverndarnevnd fyri samstarvsøkið eftir reglunum í hesi lóg.

Tað verður ásett, at barnaverndarsamstarvsøkini skulu vera landafrøðiliga samanhangandi. Hetta verður gjørt fyri at tryggja, at tað eru eindir, ið natúrliga kunnu samstarva og tryggja borgarunum nøktandi tænastu, ið samstarva um barnaverndarmál. Tá ið serlig landafrøðilig atlit tala fyri tí, kann landsstýrismaðurin loyva, at eitt samstarvsøki er minni enn 1.500 íbúgvar, tó ikki minni enn 1.000 íbúgvar. Her verður serliga hugsað um, at Sandoyggjin skal hava móguleika fyri at velja eina felags barnaverndarnevnd.

Barnaverndarlimir og -varalimir fáa samsýning fyri luttøku á barnaverndarfundum sambært § 9, stk. 2 í løgtingslóg nr. 87 frá 17. mai 2000 um kommunustýri (kommunustýrislógin), við seinni broytingum og sambært § 9, jb. § 2 í kunngerð nr. 160 frá 21. desember 2001 um samsýning v.m. sambært kommunustýrislógini.

Fyri ferðaútreiðslur innanoyggja og uttanlands í sambandi við barnaverndararbeiði, t.d. tá ið persónur frá barnaverndarnevndini luttekur í skeiðsvirksemi, verður endurgjald veitt fyri ferðaútreiðslur, sambært galdandi semju um ferðing millum Tænastumannafelag Landsins og Fíggjarmálaráðið.

Av tí at greiðar reglur eru ásettar um virksemið hjá barnaverndarnevndum og -umsiting í lógini, verður ikki mett, at tað er neyðugt at áseta serligar reglur um virksemið hjá barnaverndarnevndum í kunngerð. Tað vil siga, at galdandi kunngerð um virksemi barnaverndarinnar í kunngerð nr. 50 frá 25. mars 1993 um barnaforsorg, verður ikki sett í gildi aftur við heimild í hesi lóg.

Sí annars undir teimum almennu viðmerkingunum um grundarlagið undir nýggju barnaverndarskipanini.

Landsstýrismaðurin hevur heimild til at áseta nærri reglur um kommunala samstarvið viðvíkjandi felags barnaverndarnevndum, felags barnaverndarumsiting og fígging av barnaverndarøkinum. Hetta arbeiðið skal gerast í samráð við kommunurnar. ”Í samráð við kommunurnar” merkir í hesi lóg, at kommunurnar verða spurdar til ráðs í sambandi við tilevnan av kunngerðini ella øðrum reglum, men at landsstýrismaðurin tekur endaliga avgerð um, hvussu kunngerðin skal verða.

Viðvíkjandi kommunalum samstarvi um barnaverndarnevndir er ætlanin at áseta, hvussu barnaverndarnevndirnar skulu mannast. Hetta kann til dømis vera í mun til fólkatálið ella barnatalið í einum kommunalum samstarvi. Tað er eisini møguligt at kanna, hvussu kommunurnar ætla at manna felags barnaverndarnevndirnar og um kommunurnar í einum samstarvi eru samdar um, at barnaverndarnevndirnar skulu mannast á ein ávísan hátt, kann hetta verða ásett í kunngerðini. Eru kommunurnar í einum kommunalum samstarvi ikki samdar um, hvussu felags barnaverndarnevndin skal mannast, er møguligt at áseta ítøkiliga, hvussu barnaverndarnevndin skal mannast, til dømis at barnaverndarnevndin í Vágum skal mannast við einum limi úr hvørjari bygd, og at barnaverndarnevndin í øðrum øki verður mannað øðrvísi.

Mett verður, at besta loysnin er, um tær kommunur, ið samstarva, kunnu semjast um, hvussu barnaverndarnevndirnar skulu mannast. Tí verður mett, at tað er rættast at áseta hesar reglur í kunngerð í samráð við kommunurnar. Verður hetta ásett í lógini, verður skipanin ósmíðlig og trupul at broyta, um okkurt óvæntað hendur, so sum at ávísar kommunur í samstarvinum leggja saman.

Ætlanin er í hesum førinum at seta ein arbeiðsbólk við umboðum frá Almanna- og heilsumálaráðnum, Innlendismálaráðnum, Føroya Kommunufelag og Kommunusamskipan Føroya at tilevna eitt uppskot til kunngerð, sum landsstýrismaðurin tekur endaliga støðu til. Tá ið uppskotið til kunngerð er endaligt frá landsstýrismansins síðu, verður tað sent til allar partar til hoyringar eftir vanligari mannagongd.

Til § 5. Sambært hesi grein verður ásett, at kommunustýrini skulu seta fakfólk til at umsita barnaverndarmál. Hetta kann gerast við, at kommunustýrið setur eina sosiala umsiting, men hetta kann eisini gerast við, at ein kommuna keypir sær tænastu frá einari kommunu, ið hevur sosiala umsiting, til at loysa barnaverndarmál.

Um fakfólk, ið kommunustýri hevur sett at loysa mál sambært hesi lóg, eru ógegnig sambært Ll. nr. 132 frá 10.06.1993 um fyrisingarlóg, skal kommunustýrið syrgja fyri, at annað fakfólk verður sett

til at loysa uppgávuna. Í smáum kommunum kann tað vera ein trupulleiki, at øll fakfólk í bygdini eru ógegnig í einum máli. Kommunan kann tá loysa trupulleikan við at fáa samstarv í lag um umsiting av barnaverndarøkinum við aðrar kommunur í økinum.

Fyri at málsviðgerðin í barnaverndarumsitingunum skal vera nøktandi, og fyri at rættartrygdin hjá børnum og foreldrum skal vera tryggjað á besta hátt, er neyðugt, at starvsfólkini í barnaverndarumsitingunum hava góðan førleika til at loysa tey mál, sum koma fyri. Tað er tí neyðugt at tey, ið skulu starvast í barnaverndarumsitingini, hava í minsta lagi miðallanga útbúgving innan heilsu-, almanna- ella skúlaverk. Um persónurin ikki hevur kunneika til fyrisitingarrætt, er neyðugt, at persónurin fær eftirútbúgving í hesum fyri at loysa tær uppgávur, ið standast av hesi lóg. Eisini verður neyðugt at geva barnaverndarumsitingini frálæru í handfaring av persónsupplýsingum sambært persónsupplýsingarlógini.

Sosialráðgevar kunnu sigast at vera væl egnaðir til hetta starv, av tí at teir í teirra útbúgving fáa hollan kunneika til sosiallóggevna, til málsviðgerð sambært fyrisitingarlóg og lóg um alment innlit, og harumframt fáa teir eisini serligan kunneika til, hvussu ein skal fara við fólkum, ið hava sosialar trupulleikar. Men aðrir starvsbólkar kunnu eisini vera væl egnaðir til at starvast við barnaverndarmálum. Hetta kunnu vera heilsustarvsfólk, so sum sálarfrøðingar, sjúkrarøktarfrøðingar, fysioterapeutar, ergoterapeutar og onnur so sum námsfrøðingar ella lærarar. Neyðugt er, at hesi starvsfólk fáa eina eftirútbúgving í fyrisitingarrætti, undir hesum málsviðgerð sambært fyrisitingarlógini og hesi lóg, áðrenn tey verða sett í starv. Møguligt er eisini at seta fólk við akademiskari útbúgving, so sum lögfrøðingar ella fólk við samfelagsfrøðiligari kandidatútbúgving.

Upp- og afturlatingartíðirnar hjá barnaverndarumsitingini skulu vera væl lýstar. Allar kommunur ella kommunal samstørv skulu hava høli til barnaverndarumsitingina og upplýsa sínar borgarar um, hvør umsitur barnaverndarmál, og hvar umsitingin er, soleiðis at fólk altíð vita, hvønn tey skulu seta seg í samband við viðvíkjandi fráboðanum um barnaverndarmál. Tað skal altíð vera møguligt at fáa fatur á formanninum í barnaverndarnevndini ella øðrum, sum hann hevur lagt hesa uppgávu til, t.d. eigur at verða kravt, at ein telefon altíð er tøk, t.d. ein farteleson, soleiðis at børn, foreldur, avvarðandi, myndugleikar og onnur kunnu seta seg í samband við barnaverndarumsitingina, tá ið tørvur er á tí. Fasta telefonnummarið hjá barnaverndarumsitingini skal eisini vera væl lýst.

Møguleiki er eisini hjá kommununum at samstarva um eina felags umsiting til at viðgera barnaverndarmál.

Landsstýrismaðurin hevur heimild til at áseta nærri reglur um kommunala samstarvið viðvíkjandi felags barnaverndarnevndum, felags barnaverndarumsiting og fígging av barnaverndarøkinum. Hetta arbeiðið skal gerast í samráð við kommunurnar. ”Í samráð við kommunurnar” merkir í hesi lóg, at kommunurnar verða spurdar til ráðs í sambandi við tilevnan av kunngerðini ella øðrum reglum, men at landsstýrismaðurin tekur endaliga avgerð um, hvussu kunngerðin skal verða.

Landsstýrismaðurin ætlar at seta ein arbeidsból, ið beinanvegin skal fara í holt við at tilevna kunngerð ella kunngerðir á hesum øki, sí nærmari undir viðmerkingunum til § 4.

Viðvíkjandi felags umsiting er til dømis ætlanin at áseta, hvar felags umsitingin í teimum ymisku kommunalu samstørvunum skal liggja. Mett verður, at tað er rættast at áseta hesar reglur í kunngerð, av tí at skipanin verður ov ósmíðlig og trupul at broyta, um tað verður ásett í lógaruppskotinum.

Til § 6. Felagsheitið fyri barnaverndarnevnd og -umsiting verður: Barnaverndartænastan.

Til § 7. Barnaverndarnevndin tekur avgerð eftir tilmæli frá barnaverndarumsitingini. Barnaverndarnevndin skal sostatt ekki fara inn í málsviðgerð av einum máli, so sum at fáa til vega upplýsingar í málinum, fara á heimavitjanir ella annað. Hetta skal barnaverndarumsitingin gera. Barnaverndarnevndin skal bert mæta á fundum og taka avgerð eftir tilmæli frá barnaverndarumsitingini.

Barnaverndarumsitingin viðger málið sambært reglunum í kapitli 7 í hesi lóg og leggur tilmæli fyri barnaverndarnevndina til stöðutakan. Um barnaverndarnevndin ikki er samd við barnaverndarumsitingini, er tað barnaverndarnevndin, ið tekur endaliga stöðu í málinum.

Barnaverndarnevndin kann avgera, at í ávísnum málum tekur barnaverndarumsitingin avgerð vegna barnaverndarnevndina. Tað vil siga, at barnaverndarnevndin hevur heimild til at avhenda partar av uppgávum sínum til barnaverndarumsitingina. Barnaverndarnevndin avger sjálv, hvørjar fyriskipanir verða lagdar út til barnaverndarumsitingina at taka avgerð í. Hetta kunnu vera avgerðir um at seta summar fyriskipanir í verk, ið hava skund, ella fyriskipanir, ið ikki hava við sær stórar broytingar fyri foreldur og børn, t.d. at játta at senda barnið til sálarfrøðing við samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan.

Til § 8. Greinin ásetur, hvørjar uppgávur og ábyrgd barnaverndartænastan (ella barnaverndarnevndin og -umsitingin) hevur. Tað er neyðugt, at barnaverndartænastan fylgir væl við í teimum viðurskiftum, sum børn og ung í økinum liva undir, soleiðis at barnaverndartænastan so skjótt sum gjørligt kann koma upp í og hjálpa børnum, sum eru úti fyri vansorgan og hava atferðartrupulleikar sambært hesi lóg. Jú fyrr barnaverndartænastan kemur upp í eitt mál, jú minni verður barnið skatt.

Við "*vansorgan*" verður hugsað um, at barnið livir undir umstøðum, ið kunnu skaða tess heilsu og menning. Hetta kann vera bæði við og uttan foreldranna vilja. Barnið kann vera úti fyri vansorgan, av tí at foreldrini misrøkja sínar skyldur sum foreldur, men barnið kann eisini vera úti fyri vansorgan, um foreldrini eru vorðin sjúk, og ikki hava orku til at taka sær nøktandi av børnunum. Orðið vansorgan fevnir eisini um føri, har trivnaðurin hjá barninum er hóttur, uttan at tað tó er talan um beinleiðis vansorgan. Hervið skal ikki skiljast trivnaðurin hjá børnum sum heild í kommununi.

Um barnaverndartænastan metir, at eingin trupulleiki er, ella at trupulleikin verður best loystur við, at eingin fyriskipan verður sett í verk, hevur fráboðarin tó ikki krav um, at fyriskipan skal setast í verk.

Barnaverndartænastan skal í øllum sínum arbeiði meta um, um gerandisdagurin hjá børnunum í teirra heimliga umhvørvi er nøktandi.

Tað er uppgávan hjá barnaverndartænastuni at meta um, hvørt ein fyriskipan er neyðug og at seta fyriskipanir í verk, ið standa í mun til tann skaðan, ið tænanastan bótir um. Tað vil siga, at um barnið bert hevur tørv á sálarfrøðiligari hjálp í eitt stutt tíðarskeið, skal barnaverndartænastan ikki seta fyriskipan í verk um at taka barnið úr heiminum.

Sambært hesi lóg verður samtykki kravt frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan. Tá ið foreldrini eru gift, ella tann, ið hevur foreldramyndugleikan, er giftur aftur, ella foreldrini hava felags foreldramyndugleika, krevst samtykki frá báðum upprunaforeldrunum. Tá ið bert ein persónur hevur foreldramyndugleikan, er tað í flestu førum mamman at barninum, ið skal geva samtykki. Um barnið ikki hevur foreldur, krevst samtykki frá tí, ið hevur foreldramyndugleikan yvir barninum vegna foreldrini, t.d. ein verji. Reglan um, at tað eru tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, ið geva samtykki sambært hesi lóg, er eisini galdandi sambært donsku lógarásetingunum um barnavernd.

Barnaverndartænastan skal í størstan mun stremba eftir at fáa samstarv í lag við foreldrini um at seta fyrirbyrgjandi fyriskipanir í verk í heiminum, áðrenn farið verður undir tvingsilsinnav. Hetta av tí at kanningar vísa, at tað í flestu førum er best fyri barnið at verða verandi í heiminum. Fyriskipanin skal standa í mun til tann trupulleikan, ið miðað verður ímóti at loysa. Men um tað ikki verður mett at vera ráðiligt at halda áfram við fyrirbyrgjandi fyriskipanum í samstarvi við foreldrini, skal barnaverndartænastan taka stig til, at aðrar fyriskipanir uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, verða settar í verk. Barnaverndartænastan ger eina meting í hvørjum einstøkum føri, um hon metir tað vera ráðiligt, at barnið skal verða verandi í heiminum. Grundarlagið undir metingini er, hvat verður mett at vera best fyri barnið.

Sambært art. 27 í ST-barnarættindasáttmálanum skulu limalondini viðurkenna, at øll børn hava rætt til lívskor, sum eru hóskandi fyri teirra likamligu, sálarligu, siðaligu og sosialu menning. Myndugleikarnir í limalondunum skulu hjálpa foreldrum og øðrum, sum varða av barninum, at geva børnum hesi rættindi, og skulu um neyðugt veita foreldrunum fíggjarliga hjálp og stuðul, serstakliga viðvíkjandi føði, klæðum og innivist.

ST-barnarættindasáttmálin ásetur eisini í art. 19 og partvíst í art. 39, at limalondini skulu áseta nøktandi reglur fyri at verja børn ímóti øllum sløgum av likamligum ella sálarligum harðskapi, skaða, misrøkt ella misnýtslu, undir hesum kynsligari misnýtslu. Slíkar reglur skulu innihalda virknar málsviðgerðarreglur og stovnsetan av neyðugum fyriskipanum til at hjálpa barninum og teimum, ið varða av barninum. Harumframt skulu reglur ásetast um fyrirbyrging, innliving, fráboðanarskyldu, ávísing, kanning, viðgerð og uppfylgjan av málum og um neyðugt rættarviðgerð. Allar fyriskipanir viðvíkjandi barninum skulu útinast í einum umhvørvi, sum gevur barninum góða heilsu, sjálvsvirði og sjálvsálit.

Mett verður, at hesi krøv í ST-barnarættindasáttmálanum eru staðfest í hesum lógaruppskoti.

Tað er sera týðningarmikið, at barnaverndartænastan í viðgerð av málum sambært hesi lóg leggur dent á at finna fyriskipanir, ið tæna barninum. Hetta er ásett í art. 3 í ST-barnarættindasáttmálanum og eigur at vera grundarsteinurin í øllum arbeiði sambært hesi lóg. Atlitið til barnið eigur tí at ganga fram um atlitið til tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan í hesi lóg.

Til § 9. Greinin ásetur, hvørji mál barnaverndarnevndin skal taka avgerð í. Avgerðin verður tikin eftir tilmæli frá barnaverndarumsitingini, jb. § 7, stk. 1.

Í høvuðsheitum tekur barnaverndarnevndin avgerð í málum, har samtykki er fingið frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, og børnum, ið hava fyllt 15 ár. Tað vil siga, at avgerðirnar verða tiknar í samstarvi við tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, og børn, ið hava fyllt 15 ár.

Nærri útgreinað tekur barnaverndarnevndin avgerð í málum, sum viðvíkja fyrirbyrgjandi fyriskipanum, sbr. § 15. Tað vil siga, tá talan er um at:

- 1) veita sálarfrøðiliga ella aðra hóskandi hjálp til barnið og/ella familjuna,
- 2) veita familjuviðgerð ella líknandi stuðul,
- 3) veita stuðul í heiminum,
- 4) veita ansingarpláss á dagstovni, í dagrøkt ella líknandi fyri børn, tó undantikið í teimum í § 15, stk. 4 nevndu førum,
- 5) hjálpa við at finna hóskandi útbúgvingarpláss, arbeiðspláss ella líknandi til barnið,
- 6) menna frítíðarvirksemið hjá barninum,
- 7) geva tilboð um umlættingarskipan hjá fosturforeldrum á góðkendum upphaldsstaði ella á samdøgurstovni,

- 8) stuðla foreldrum at fáa og fullfæra viðgerð vegna sjúku, rúsevnismissnýtslu ella aðrar persónligar trupulleikar,
- 9) tilnevna ein fastan persón, ið barnið altíð kann seta seg í samband við viðvíkjandi sínum trupulleikum,
- 10) útvega persónligan ráðgeva til barnið,
- 11) veita barninum tryggileika á tann hátt, at barnið kann venda sær til barnaverndartænastuna við sínum trupulleikum, uttan at hetta verður fráboðað foreldrunum,
- 12) sambært § 15, stk. 2 at veita fyriskipanir eftir § 15, stk. 1, nr. 1, 4, 5, 6, 9 og 10, hóast foreldur/foreldramyndugleiki ikki loyva tí, um tað má metast at vera av munandi týðningi fyri barnsins serliga tørv á stuðli, og tá ið endamálið við fyriskipanini verður mettt at kunna røkkast uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan,
- 13) sambært § 15, stk. 3 at veita fíggarligan stuðul til útreiðslur, ið standast av fyriskipanum eftir stk. 1, nr. 1-8, tá ið foreldrini ikki sjálvi megna útreiðslurnar.

Sí annars viðmerkingarnar til § 15.

Harumframt tekur barnaverndarnevndin avgerð:

- um bráðfeingis avgerðir, sbr. § 17, stk. 1,
- um læknakanning og viðgerð, sbr. § 18, stk. 1,
- um forboð viðvíkjandi flyting av barni, tá ið tað er sett heiman, sbr. § 20, stk. 1,
- um umsorganarábyrgd, sbr. § 21, stk. 2.

Viðmerkjast skal, at størsta arbeiðið innan barnaverndarøkið liggur í § 15 í hesi lóg. Sambært upplýsingum frá barnaverndarumsitingum liggur umleið 92 % av øllum barnaverndararbeiði í fyribyrgjandi fyriskipanum.

Til § 10. Barnaverndartænastan, tað vil siga bæði barnaverndarnevnd og -umsiting, skal samstarva við aðrar kommunur og myndugleikar, um hetta kann hugsast at betra um málsviðgerðina og umstøðurnar hjá børnum, ið henda lógin fevnir um.

Tað vil siga, at barnaverndartænastan m.a. skal samstarva við kommunur, skúlar, dagstovnar, heilsusustrar, kommunulæknar, sálarfrøðingar og sjúkrahús. Harumframt skulu barnaverndartænasturnar samstarva við aðrar almennar myndugleikar og umsitingar, tá ið hetta verður hildið at betra um umstøðurnar hjá børnum, ið lógin fevnir um.

Einki er ásett um tvørfakligt samstarv í galdandi barnaforsorgarlóg, men mælt verður til, at slíkar reglur verða ásettar í hesi lóg.

Orðingin í hesi grein hevur uppruna í § 37a í donsku lógini ”om social service”. Endamálið við samstarvinum millum fakkólkar, ið starvast við børnum, er at tryggja børnum og ungum við serligum tørvi rættan stuðul rættstundis. Samstarvið skal eisini tryggja, at samband verður fingið í lag millum barnið og lækna, sosialráðgeva, lærara, námsfrøðing, sálarfrøðing ella annan serkunnleika.

Barnaverndartænasturnar eiga at virka fyri, at kommunurnar og aðrir myndugleikar samstarva betur viðvíkjandi barnaverndarmálum, og somuleiðis at barnaverndartænasturnar sjálvar samstarva sínámillum. Barnaverndarstovan kann eisini arbeiða fyri einum slíkum samstarvi ímillum barnaverndartænasturnar.

Mett verður, at tað er neyðugt at áseta, at fakkólkarnir hava skyldu til at luttaka í hesum samstarvi, hetta fyri at samstarvið skal kunna virka nøktandi til fyrimunar fyri tað einstaka barnið.

Av tí at tey starvsfólk, ið luttaka í samstarvinum, gera hetta sum partur av sínum vanliga arbeiði, hava hesi ikki rætt til fundarsamsýning fyri fundir í tvørfakliga samstarvinum.

Viðvíkjandi tagnarskyldu verður víst til § 51, stk. 3, har tað er ásett, at tað ikki er brot á tagnarskylduna, tá ið viðkomandi, sum hevur upplýsingarnar, hevur skyldu at geva teir víðari sambært hesi lóg, ella tá ið viðkomandi lógliga røkir greið almenn áhugamál ella lógliga tekur stig til at verja barnsins besta tørv. Henda greinin fevnir um tvørfakliga samstarvið.

Til § 11. Sambært hesi grein verður ásett, hvørjar avgerðir Høvuðsbarnaverndarnevndin skal taka.

Nærri útgreinað tekur Høvuðsbarnaverndarnevndin avgerð í málum:

- um familjuviðgerð og dagstovnatilboð á stovnum hjá landinum, sbr. § 15, stk. 4,
- um bráðfeingis avgerð, sbr. § 17, stk. 2,
- um læknakanning uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, sbr. § 18, stk. 2,
- um yvirtøku av umsorganini fyri einum barni, sbr. § 19,
- um forboð viðvíkjandi flyting av barni, tá ið tað er sett heiman, sbr. § 20, stk. 3,
- um samverurætt, sbr. § 22,
- um varandi umsorganaryvirtøku, sbr. § 23,
- um setan úr gildi av avgerð um umsorganaryvirtøku, sbr. § 24,
- um setan og afturhald á stovni uttan egið samtykki, sbr. § 37,
- um rætt til ókeypis umboðan, sbr. § 57, stk. 3.

Avgerðir, tiknar av Høvuðsbarnaverndarnevndini, eru endaligar, sí § 64, stk. 2, og kunnu ikki kærast til annan fyrisitingarlígan myndugleika. Tað vil siga, at um partarnir ynskja at leggja málið fyri ein hægri myndugleika, mugu teir leggja málið fyri rættin.

Sí nærri um Høvuðsbarnaverndarnevndina niðanfyri undir § 12.

Til § 12. Fyri at rættartrygdin hjá børnum og foreldrum skal vera tryggjað, verður mett, at tað er neyðugt, at ein Høvuðsbarnaverndarnevnd, samansett av fakfólki, og sum er fyri alt landið, tekur avgerð í málum, har samtykki ikki er fingið frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan. Hetta eru sera álvarslig mál, sum tríva inn í grundleggjandi rættindi hjá foreldrum og børnum. Neyðugt er tí at hava ein fakkunnleika, ið sær málið við nýggjum eygum og sostatt skuldi havt móguleika fyri at tikið eina meira objektiva støðu í málinum, enn barnaverndartænastan, ið kann hava viðgjørt málið leingi.

Skotið verður upp, at landsstýrismaðurin skal seta eina Høvuðsbarnaverndarnevnd, sum skal vera samansett av 3 limum: Einum royndum lögfrøðingi, einum sálarfrøðingi og einum barnasakkønum. Varalimir verða valdir samsvarandi.

Mett verður, at tað er neyðugt, at ein royndur lögfrøðingur er formaður í Høvuðsbarnaverndarnevndini. Við ”*ein royndur lögfrøðingur*” verður hugsað um ein sakførara ella ein lögfrøðing við drúgvum royndum innan fyrisitingina ella annað lögfrøðiligt starv. Neyðugt er at viðkomandi hevur kunnleika til og innlit í at loysa líknandi mál sum barnaverndarmál.

Mett verður, at sálarfrøðingar eru best egnaðir til at viðgera mál, ið verða lögð fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina. Hetta av tí, at børn, ið verða viðgjørd sambært hesi lóg, oftast hava trupulleikar av sálarligum slag, sum stava frá teirra uppvøkstri.

Við orðingini: ”*ein barnasakkønur*” verður hugsað um aðrar starvsbólkar enn sálarfrøðingar.

Sum viðkomandi starvsbólkur kunnu sosialráðgevar og heilsusustrar nevast. Sosialráðgevar hava serkunnleika til málsviðgerð av truplum málum, so sum barnaverndarmálum. Heilsusustrar koma inn til barnið í heiminum frá tí, at tað er nýføtt, og eru tí førar fyri sera tíðliga at síggja, um okkurt er áfatt við barninum.

Lærarar og námsfrøðingar hava eisini góðan førleika til at viðgera barnaverndarmál. Námsfrøðingar fylgja børnunum dagliga, frá tí tey koma á dagstovn ella í dagrøkt til skúlaaldur. Lærarar fylgja børnunum dagliga í skúlanum frá 7 ára aldri og eru tí, helst í samstarvi við aðrar lærarar á skúlanum, førir fyri at síggja, um barnið er misrøkt likamliga ella sálarliga. Tað er eisini møguligt, at ein lækni verður limur í Høvuðsbarnaverndarnevndini, og skal hesin helst vera barnalækni.

Hesin limurin skal hava serkunnleika til børn. Við hesum verður millum annað hugsað um fólk, ið arbeiða við børnum dagliga, so sum námsfrøðingar í vøggustovum og barnagørðum, sjúkrarøktarfrøðingar á barnadeildum á sjúkrahúsum, fysioterapeutar og ergoterapeutar v.m.

Tað kann koma fyri, at bæði ein limur og varalimur hansara eru ógegnigir í einum ávísnum máli. Her verður serliga hugsað um tann limin, ið er sálarfrøðingur. Í hesum førum verður ásett, at formaðurin í Høvuðsbarnaverndarnevndini skal taka avgerð um, at ein persónur við sama førleika sum limurin/varalimurin tekur sæti í nevndini. Hetta fyri at varðveita ta fakligu samansetingina í nevndini.

Um bert ein limur er ógegnigur, er vanlig mannagongd, at varalimur hansara tekur sæti í nevndini. Í hesum førum nýtist formanninum ikki at tilnevna annan persón.

Høvuðsbarnaverndarnevndin situr í 4 ár.

Avgerðir, tiknar av Høvuðsbarnaverndarnevndini, eru endaligar og kunnu ikki kærast til annan fyrisingarligan myndugleika. Tað vil siga, at um partarnir ynskja at leggja málið fyri ein hægri myndugleika, mugu teir leggja málið fyri Føroya rætt. Síðani hava partarnir eisini møguleika fyri at leggja málið fyri landsrættin.

Nevndarlimirnir fáa lön ella samsýning, sum landsstýrismaðurin ásetur. Eftir vanligari mannagongd skal hendan lön ella samsýning góðkennast av lønardeildini í Fíggjarmálaráðnum.

Landsstýrismaðurin skipar eisini fyri, at Høvuðsbarnaverndarnevndin fær neyðuga skrivarahjálp. Í hesari uppgávu liggur at fyrireika málið soleiðis, at tað er klárt at leggja fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina. Fyrst skal skrivarahjálpin fáa til vega alt tilfarið frá barnaverndarnevndini. Um skrivarahjálpin metir, at upplýsingar vanta í málinum, skal hon biðja avvarðandi barnaverndarnevnd um at fáa hesar upplýsingar til vega. Tá ið málið er nøktandi upplýst, skal skrivarahjálpin gera tað endaliga tilmæli til Høvuðsbarnaverndarnevndina, soleiðis at nevndin kann taka støðu í málinum.

Føroya Kærustovnur verður skrivstova hjá Høvuðsbarnaverndarnevndini. Hetta av tí, at viðgerðin av málum í Høvuðsbarnaverndarnevndini minnir um viðgerð av kærumálum og av tí at Føroya Kærustovnur hevur serkunnleika í at upplýsa og viðgera slík mál.

Til § 13. Barnaverndarstovan er ein deild á Almannastovuni. Nú stórir partur av barnaverndarøkinum, ið er eitt sera viðkvæmt og trupult øki at umsita, verður kommunal uppgáva, bæði tá talan er um umsiting og um fígging, verður mett, at tað er neyðugt at hava eina deild, ið skal hava sum høvuðsuppgávu at geva kommunalu barnaverndartænastunum holla vegleiðing og ráðgeving í barnaverndarmálum. Í hesum arbeiðinum skal Barnaverndarstovan ferðast út til tær ymisku kommunurnar og veita vegleiðing og ráðgeving á staðnum. Deildin skal geva

barnaverndartænastunum generella vegleiðing og ráðgeving og skal sostatt ikki viðgera einstøk persónsmál.

Deildin er eisini ein liður í at styrkja um rættartrygdina hjá børnum og foreldrum við at stuðla kommununum í at byggja upp eina so dygdargóða málsviðgerð í barnaverndarmálum sum gjørligt.

Deildin skal virka fyri at samskipa og styrkja barnaverndarøkið í landinum. Í hesi uppgávu liggur at innkalla allar barnaverndarumsitingarnar í landinum til regluligar fundir, har málsviðgerðin í barnaverndarmálum verður umrødd. Hetta fyri at tryggja, at málsviðgerðin verður eins kring landið, og at økið verður væl samskipað.

Barnaverndarstovan skal ikki fara inn í málsviðgerðina av einstøkum málum. Barnaverndartænastan í kommununi skal taka avgerð í málunum, men kann fáa ráð og vegleiðing frá Barnaverndarstovuni.

Ætlanin er ikki, at Barnaverndarstovan skal vera eftirlitsmyndugleiki á økinum. Barnaverndarstovan skal ráðgeva og vegleiða, umframt hava fakliga/námsfrøðiliga ráðgeving og eftirlit við stovnum, meðan landsstýrismaðurin skal hava eftirlit á økinum. Barnaverndarstovan skal tó hava námsfrøðiliga eftirlitið við samdøgurstovnum.

Barnaverndarstovan skal harumframt virka sum ráðgevi hjá landsstýrismanninum í almannamálum viðvíkjandi stevnumiðum á barnaverndarøkinum.

Barnaverndarstovan skal umsita samdøgurstovnar og fosturforeldraskipan. Herundir skal Barnaverndarstovan hava fakliga eftirlitið við samdøgurstovnum.

Barnaverndarstovan skal eisini skipa fyri hagtølum á barnaverndarøkinum og skipa fyri gransking á barnaverndarøkinum.

Greinin er ikki úttømandi, tað vil siga, at landsstýrismaðurin kann áleggja aðrar uppgávur til Barnaverndarstovuna, um hetta verður mettt at gera barnaverndartænastuna meira munadygga og sostatt betra um viðurskiptini hjá børnum og foreldrum í landinum.

Neyðugt er ikki at áseta nýggjar uppgávur til Barnaverndarstovuna í kunngerð. Tað er einki formligt krav um heimild í kunngerð, til tess at landsstýrismaðurin kann broyta virkseimið á einum stovni, ið liggur beinleiðis undir honum.

Sí annars undir almennu viðmerkingunum um Barnaverndarstovuna.

Kapittul 3: Fráboðanarskyldan

Til § 14. Við *starvsfólk innan almanna-, heilsu- og skúlaverk* verður serliga hugsað um kommunulæknar, heilsusystur, skúlastjórar, lærarar, námsfrøðingar á dagstovnum og dagrøktum v.m., dagstovnaleiðarar, dagrøktir, prestar, sálarfrøðingar, tannlæknar, starvsfólk á sjúkrahúsum: sjúkrarøktarfrøðingar, læknar, ljósmøður, fysioterapeutar, ergoterapeutar og sosialráðgevar. Eisini verður hugsað um starvsfólk uttan útbúgving innan almanna-, heilsu- og skúlaverk, sum hava við børn at gera í teirra starvi. Við *”onnur”* verður hugsað um aðrar starvsbólkar, sum kunnu hava við børn at gera í teirra starvi, t.d. privat, ið veita sosiala tænastu ella ráðgeving í atferðartrupulleikum, uppaling og umstøðum hjá børnum.

Felagsheitið *”barnaverndartænastan”* verður nýtt, av tí at tað skal vera møguligt at fráboða til bæði barnaverndarnevnd og barnaverndarumsiting.

Mett verður, at tey starvsfólk, ið fráboða til barnaverndartænastuna, eiga at upplýsa navn og starv. Ábyrgdin at fráboða sum fakkfólk, eigur at hoyra við til starvið, sum persónarnir hava, og kann tað eisini hava eina ávísa tyngd í málinum, at fakkfólk hava fráboðað. Vanlig fólk, so sum familja, vinir, grannar og onnur, eiga at kunna vera ónavngivin, tá tey fráboða til barnaverndartænastuna.

Eftir stk. 2 hava øll skyldu til at fráboða til barnaverndartænastuna. Her verður hugsað um øll, sum umframt tey omanfyrenevndu starvsfólkini hava við eitt barn at gera. Hetta kunnu vera familja, vinir, grannar ella onnur. Fráboðast skal, um viðkomandi persónur fær kunnleika til, at foreldur ella annar uppjalari lokkar, skammfer ella vanrøkir barn soleiðis, at álvarsamur vandi er fyri tess sálarligu ella likamligu heilsu ella búning.

Við *misrøkir* verður hugsað um, at barnið er úti fyri vansorgan og verður misrøkt soleiðis, at tess heilsa og menning er í vanda.

Við *meinslar* verður hugsað um, at barnið er úti fyri likamligum ella sálarligum harðskapi.

Við *misnýtir* verður hugsað um, at barnið er úti fyri blóðskemd ella øðrum kynsligum ágangi.

Av tí at ávíst samanfall kann verða ímillum omanfyrenevndu hugtøk í einum ítøkiligum máli, og fyri at byrgja fyri, at eitt mál dettur niður ímillum allýsingarnar, er ”t.d.” sett frammanfyri orðið: ”hugsað”.

Starvsfólk innan tað almenna skulu fráboða til barnaverndartænastuna, áðrenn barnið er føtt, um tey meta, at tørvur er á stuðli eftir hesi lóg. Tað vil siga, at myndugleikarnir sambært hesum lógaruppskoti longu kunnu hava eina ætlan við ófødða barninum, og seta fyriskipanir í verk beinanvegin, barnið er føtt. Um ein fráboðan ikki kemur fyrr enn eftir, at barnið er føtt, kann vandi vera fyri, at fyriskipanin verður sett í verk ov seint. Hetta skapar fyrirtreytir fyri at kunna seta inn í góðari tíð fyri bæði mammuna og barnið, soleiðis at barnið fær ein móguleika at fáa eina góða byrjan í lívinum.

Tørvur kann vera á, at komið verður uppí eitt mál sambært hesi lóg, um mamman, meðan hon er við barn, t.d. hevur álvarsligar rúsevnistrupulleikar, soleiðis at hon má í viðgerð. Talan má vera um eina misnýtslu av antin rúsdrekka ella øðrum rúsandi evnum, og um, at misnýtslan verður mett sum sera álvarsom á tann hátt, at hon verður mett at skaða fostrið.

Móguleiki verður sostatt fyri at hjálpa kvinnum, ið eru við barn, við teirra rúsevnistrupulleikum, og harvið minka um vandan fyri, at børn verða fødd við skaða vegna rúsevni misnýtslu hjá mammuni.

Tørvur kann eisini vera á stuðli í øðrum førum, sum t.d. tá ið kvinnan hevur álvarsligar sálarligar, likamligar ella sosialar trupulleikar og tí ikki er før fyri at syrgja fyri barninum.

Stykki 3 í hesi grein hevur uppruna í § 35, stk. 3 í donsku lógini: ”lov om social service”.

Umframt starvsfólk innan tað almenna, hevur ein og hvør skyldu til at fráboða til barnaverndartænastuna, um ein fær kunnleika til, at foreldur ella annar uppjalari skammfer ella vanrøkir barn á slíkan hátt, at álvarsamur vandi er fyri tess sálarligu ella likamligu heilsu ella búning.

Sum nakað nýtt verður í stk. 4 mælt til, at tíðarfreistir verða settar viðvíkjandi fráboðanarskylduni. Barnaverndartænastan skal sum skjótast, og seinast innan eina viku, kanna innkomnar fráboðanir og meta um, hvørt kanningar skulu setast í verk sambært lógini. Hetta fyri at tryggja, at sett verður inn so tíðliga sum gjørligt fyri barnið.

Tann, sum fráboðar til barnaverndartænastuna, verður ikki neyðturviliga partur í málinum og kann ikki seta seg upp ímóti ella kæra um tey stig, sum barnaverndarnevndin velur at taka fyri viðkomandi familju.

Ein fráboðan sambært hesi grein hevur ikki við sær, at barnaverndarnevndin hevur skyldu til at seta fyriskipanir í verk. Barnaverndarnevndin hevur skyldu til at kanna og upplýsa málið, men um komið verður fram til, at einki grundarlag er fyri at seta fyriskipanir í verk, skal barnaverndarnevndin ikki gera tað.

Um barnaverndarnevndin avger ikki at gera meira við eina fráboðan, eigur barnaverndarnevndin tó at kunna tann, ið fráboðað er um, um fráboðanina, soleiðis at viðkomandi er vitandi um hetta. Um fráboðarin hevur ynskt at vera ónavngivin, skal barnaverndarnevndin ikki upplýsa, hvør hevur fráboðað.

Kapittul 4: Fyriskipanir

Til § 15. Greinin ásetur, at barnaverndarnevndin í samstarvi við foreldrini kann seta fyriskipanir í verk, um kanningin sambært § 45 vísir, at hetta er neyðugt. Tað er sostatt ikki einhvør tørvur, sum hevur við sær stuðul sambært hesi grein. Tað skal vera ávíst, at fyriskipanin er neyðug fyri serliga tørvin hjá barninum.

Fyriskipanin verður sett í verk ”fyrí” barnið, tað vil siga, at barnið fær tilboð um eina fyriskipan frá barnaverndarnevndini.

Fyriskipanin má vera í javnvág og í samsvari við tørvin hjá barninum, tað vil siga, at barnaverndarnevndin má ikki seta eina ov ógvusliga fyriskipan í verk fyri at bøta um ein lítlan trupulleika, og hin vegin heldur ikki seta eina ov lítið gevandi fyriskipan í verk fyri at bøta um ein stóran trupulleika.

Barnaverndarnevndin kann í ivamálum søkja sær ráð og vegleiðing hjá Barnaverndarstovuni.

Endamálið við teimum fyrirbyrgjandi fyriskipanunum er at gera tað møguligt hjá barninum at verða verandi í heiminum, so leingi sum tað ber til. Sambært art. 9 í ST-barnarættindasáttmálanum frá 1989 hevur barnið rætt til ein uppvøksstur í kærleika, sátti og semju saman við familjuni. Barnið skal ikki skiljast frá foreldrimum uttan tess egna vilja, undantikið í teimum førum, myndugleikarnir meta, at tað er best fyri barnið at verða sett heiman. Hetta kann koma upp á tal, tá ið barnið er misrøkt ella er úti fyri harðskapi.

Um barnaverndarnevndin, eftir at kanning er gjørd sambært § 45, metir, at tað er best fyri barnið at verða tikið úr heiminum, skal barnaverndarnevndin beinanvegin leggja málið fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina og ikki drýggja málið við at seta fyrirbyrgjandi fyriskipanir í verk.

Tær avgerðir, sum barnaverndarnevndin tekur, eru sjálvbodnar ella uttan tvingsil av tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, ella barninum, sí tó stykki 2. Samtykki skal fáast frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, áðrenn avgerð verður tikin um fyriskipan. Um foreldrini hava felags foreldramyndugleika, skal samtykki fáast frá báðum foreldrum, hóast tey ikki búgva saman.

Mett verður, at best er, at foreldrini verða tikin við upp á ráð, tá ið avgerð skal takast um, hvør fyriskipan er tann besta fyri tann serliga tørvin hjá barninum. Barnið verður mest ávirkað av

foreldrunum. Um foreldrini tí samstarva við barnaverndarnevndina um fyriskipanina, verða kunnað um tey stig, ið verða tikin, og eru samd viðvíkjandi tí fyriskipanini, ið verður sett í verk, ávirka tey eisini barnið til at dáma fyriskipanina. Tað er tí bestur móguleiki fyri, at fyriskipanin eydnast, um foreldrini samstarva við barnaverndarnevndina.

Dentur er lagdur á at orða fyriskipanirnar í stykki 1 soleiðis, at tær kunnu tulkast vítt. Hetta er gjørt fyri ikki at forða barnaverndarnevndini í at veita hjálp, tá ið tað verður mett at vera neyðugt fyri familjuna ella barnið.

Í stykki 1 er ein uppreksan av teimum fyriskipanum, sum barnaverndarnevndin kann veita, tá ið omanfyrinevndu krøv eru lokin. Tær einstøku fyriskipanirnar í greinini hava hvør sítt endamál, men eru samstundis so smidligar, at tær í summum førum umskarast. Ætlanin við at útgreina fyriskipanirnar í greinini er at gera tær meira sjónligar fyri barnaverndarnevnd, foreldrum og børnum.

Fyriskipanirnar kunnu veitast hvør sær ella saman; raðfylgjan av fyriskipanunum er ikki ætlað sum ein raðfesting av gongdini í málsviðgerðini.

Til 1) Barnaverndarnevndin kann veita ókeypis sálarfrøðiliga hjálp ella aðra hóskaði hjálp til bæði barnið og familjuna. Hjálp kann tó bert latast familjuni, um mett verður, at fyriskipanin betrar um livikorini hjá børnunum í familjuni. Talan kann millum annað vera um ráðgeving í sambandi við samlívstrupulleikar, atferðartrupulleikar, sálarligar trupulleikar ella brotsverk.

Við *”aðra hóskaði hjálp”* verður hugsað um aðra hjálp enn hjálp hjá sálarfrøðingi. Hetta kann vera viðgerð hjá persóni, ið hevur serliga útbúgving at lekja trupulleikan, ið barnið ella foreldrini hava, eitt nú innan viðgerð av rúsdrekkamisnýtarum. Tað er ein frimunur, at viðkomandi fakpersónur hevur eina góðkenda útbúgving, men hetta er ikki eitt krav. Um barnaverndarnevndin metir, at tað er best fyri barnið at fáa viðgerð frá einum persóni, ið ikki hevur góðkenda útbúgving, eigur barnaverndarnevndin at seta barnið í viðgerð hjá hesum persóni. Nógvar nýggjar útbúgvingar stinga seg upp, sum kunnu vera til stóra hjálp hjá børnum og foreldrum við serligum tørvi. Mett verður tó, at landsstýrismaðurin eigur at áseta nærri reglur um hetta í kunngerð.

Barnaverndarnevndin skal saman við foreldrunum og barninum, um tað er búgvið til tess, áseta endamálið við viðgerðini. Tá ið viðgerðin er farin í gongd, skal barnaverndarnevndin við jøvnum millumbilum kanna, um barnið og/ella familjan fáa tað burtur úr viðgerðini, sum var ætlað. Um viðgerðin ikki gongur sum ætlað, skal barnaverndarnevndin umhugsa at seta aðra fyriskipan í verk.

Tað má fyrst og fremst verða kravt, at barnið og/ella familjan eru eggjað til at fara í viðgerð. Annars kann ikki væntast, at viðgerðin gevur góð úrslit.

Avgerð um at veita barninum ráðgeving, m.a. sálarfrøðiliga hjálp, kann takast uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan. Tá ið tað í stykki 2 verður staðfest, at barnaverndarnevndin hevur heimild til at veita sálarfrøðiliga ella aðra hóskaði hjálp uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, verður hugsað um, at hóast foreldrini ikki geva samtykki til, at barnið skal í viðgerð, kann barnið sjálvt ynskja at koma í viðgerð. Mett verður í hesum førum, at barnið skal hava rætt til tilboð um viðgerð, hóast foreldrini nokta. Um barnið er eggjað til at fara í viðgerð, kann gott úrslit koma burtur úr viðgerðini.

Til 2) Barnaverndarnevndin kann veita familjuviðgerð til familjuna heima ella á stovni, undir hesum eisini á samdøgurstovni. Kanningar vísa, at um trupulleikar eru við einum barni, stava trupulleikarnir oftast frá, at familjan ikki virkar, sum hon skal. Tó er tað í flestum førum best fyri

barnið at verða hjá foreldrunum. Endamálið við at veita familjuviðgerð er at loysa trupulleikarnar í familjuni, t.d. samlívstrupulleikar, soleiðis at barnið kann fáa tað betri heima.

”*Familja*” skal í hesi grein fyrst og fremst skiljast sum foreldur og systkin at barninum, ið búa í einum felags heimi. Hugtakið fevnir eisini um foreldur og systkin, ið ikki búa saman við barninum. Um onnur familja býr saman við barninum, t.d. ommur, abbar ella systkin at foreldrunum, er henda familja eisini fevnd av hugtakinum ”familja” sambært hesi lóg. Hugtakið kann eisini í serligum førum fevna um aðra familju, sum ikki býr saman við barninum, men sum vitjar í heiminum. Treytin fyri, at hjálp verður veitt til slíkar persónar sambært hesi lóg, er, at trupulleikin viðvíkjandi barninum stavar frá hesum persóni, og at mett verður, at trupulleikin kann loysast, um persónurin kemur í viðgerð.

Sum partur av familjuviðgerðini kann barnaverndarnevndin bjóða foreldrunum líknandi stuðul, t.d. undirvísing frá námsfrøðingum, lærarum, sálarfrøðingum ella øðrum um, hvussu tey skulu uppala síni børn.

Greinin gevur eisini heimild til at geva ”*familjum*” (sí greining omanfyri) saman við barninum tilboð um samdøgursupphald uttan fyri heimið. Endamálið við hesum er at geva eitt tilboð, sum kann hjálpa familjuni sum heild, og samstundis hetta inntrivið minni enn at taka barnið úr heiminum.

Barnaverndarnevndin kann eisini veita familjuni viðgerð, tá ið barnið er sett heiman, um tað verður mett at hava týðning fyri barnið, t.d. um familjan við familjuviðgerð kann betra sínar liviumstøður soleiðis, at barnið kann koma heim aftur at búa.

Sambært stykki 2 í hesi grein er tað ikki loyvt hjá barnaverndarnevndini at seta fyriskipanir við familjuviðgerð í verk uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan. Orsøkin til hetta er, at tað neyvan kemur nakað burturúr at senda foreldrini í familjuviðgerð ímóti teirra vilja. Hetta má vera teirra egna val.

Til 3) Barnaverndarnevndin kann veita stuðul í heiminum við tí endamáli at fáa dagliga umhvørvið hjá barninum at virka betur. Hetta kann vera praktiskur, námsfrøðiligur ella annar stuðul í heiminum alt eftir tørvinum hjá tí einstøku familjuni.

Talan kann t.d. vera um at hjálpa familjuni við at skipa sín gerandisdag, at syrgja fyri at børnini koma í skúla, til ítrótt ella líknandi, at stuðla foreldrunum í at seta mørk fyri børnunum, at eggja foreldrunum til at gera ítriv saman við børnunum og stuðla familjuni at samskifta við teirra dagliga umhvørvi.

Stuðulin kann veitast í sera ymiskum tíðarbilum frá fáum mánaðum upp til fleiri ár, og veitan av einum stuðulsfólki til familjuna kann skifta frá fleiri tímum dagliga til eina vitjan 1-2 tímar eina ferð um vikuna ella 14. hvønn dag. Hetta veldst um, hvat barnaverndarnevndin metir at vera neyðugt fyri ta einstøku familjuna.

Eisini ímeðan barnið er sett heiman, kann tað vera neyðugt at veita familjuni stuðul, soleiðis at samanhagur er í viðgerðini, og barnið hevur betri móguleikar fyri at virka, tá ið tað kemur aftur til foreldrini.

Sambært stykki 2 í hesi grein er ikki heimild hjá barnaverndarnevndini at seta stuðul í heimið, um foreldrini ikki loyva tí. Hetta út frá teirri meting, at tað ikki skal vera loyvt at noyða stuðul í heimið. Um foreldrini ikki vilja hava stuðul í heiminum, er vandi fyri, at tey fara at kenna seg sperd og

bangin í heiminum, og hetta kann so aftur raka barnið, heldur enn tað kann væntast at fara at gagna barninum.

Til 4) Tíðum kann tað loysa ein stóran part av trupulleikanum hjá barninum, um tað fær pláss á dagstovni, í dagrøkt ella líknandi, og á tann hátt fær móguleika fyri at spæla við onnur børn og verður hjálpt á veg av námsfrøðingum og hjálparfólki á stovninum/røktini.

Talan er um eitt sokallað ”*sosialt frípláss*”. Reglan í § 5 í kunngerð nr. 6 frá 25.01.1995 um gjaldsreglur fyri dagstovnar og dagrøkt, sum broytt við K. nr. 84 frá 07.10.1999 er endurgivin í § 15, stk. 1 nr. 4) í hesum lógaruppskoti.

Tá ið tosað verður um frípláss, verður hugsað um fíggjarligt frípláss og sosialt frípláss, sbr. kunngerð nr. 6 frá 25.01.1995 um gjaldsreglur fyri dagstovnar og dagrøkt, sum broytt við K. nr. 84 frá 07.10.1999.

Fíggjarligt frípláss verður veitt foreldrum, sum hava eina lága inntøku, til at gjalda dagstovna- ella dagrøktarpláss, meðan sosialt frípláss verður veitt, tá ið upphald á dagstovni/dagrøkt verður mett at vera serliga neyðugt av sosialum og námsfrøðiligum orsøkum, og foreldrini samstundis ikki eru før fyri at gjalda fyri pláss á dagstovni ella dagrøkt. Útreiðslurnar til fíggjarligt frípláss vóru við Ll. nr. 21 frá 2. mars 2001 lagdar út til kommunurnar at rinda.

Mett verður, at fíggjarligt frípláss frameftir ikki eigur at vera fevnt av hesi lóg, men ístaðin av Ll. nr. 67 frá 10.05.2000 um dagstovnar og dagrøkt. Fíggjarligt frípláss er meira tengt at rakstrinum av dagstovnum og dagrøktum. Lítil málsviðgerð stendst av hesum fríplássum, av tí at ein meting bert skal gerast viðvíkjandi inntøkuni hjá foreldrunum. Øðrvísi er tó við sosialum fríplássum, sum krevja nágreiniliga málsviðgerð av fakfólki.

Mett verður, at sosialt frípláss eigur at vera fevnt av hesi lóg, av tí at talan er um eina fyriskipan, sum barnaverndarnevndin kann seta í verk, tá ið mett verður, at barnið, vegna sosialar trupulleikar, hevur tørv á at vera ímillum onnur børn dagliga, og at barnið ikki verður nóg væl stimbrað í heiminum.

Tvær treytir mugu vera loknar, áðrenn sosialt frípláss kann verða veitt:

- 1) Í fyrsta lagi skal talan vera um ein sosialan trupulleika. Tað kann antin vera barnið sjálvt, sum hevur ein sosialan trupulleika ella foreldrini ella onkur í familjuni, sum hava ein sosialan trupulleika, ið ávirka barnsins heilsu og menning.
- 2) Í øðrum lagi skulu foreldrini ikki hava ráð til at rinda fyri pláss á dagstovni ella dagrøkt sjálvi.

Um barnaverndarnevndin í samstarvi við foreldrini avger at seta eitt barn á dagstovn ella í dagrøkt vegna sosialar trupulleikar, skal barnaverndarnevndin kunna starvsfólkið á stovninum/røktini um, hvørjar trupulleikar barnið hevur, og hvørji fyrilit starvsfólkini skulu taka fyri hesum barninum, soleiðis at upphaldið á stovninum/røktini kann hjálpa barninum á bestan hátt. Starvsfólkið á stovninum hevur tagnarskyldu viðvíkjandi teimum upplýsingum, sum barnaverndarnevndin gevur teimum.

Barnaverndarnevndin skal framhaldandi kunna stovnin/røktina um gongdina í málinum.

Til 5) Fyri at hjálpa børnum undir 18 ár at fáa eitt sjálvstøðugt lív, er tað týðningarmikið, at barnaverndarnevndin hjálpir børnum at finna hóskað útúgvingspláss, arbeiðspláss ella líknandi. Barnið kann tó ikki fara í arbeiði, fyrr enn tað er 14 ár. Barnaverndarnevndin skal bert royna at finna arbeiðspláss, um tað verður mett at vera best fyri barnið.

Barnaverndarnevndin kann finna börnum undir 14 ár lættari hjálpararbeiði í mesta lagi 2 tímar um dagin, um hetta verður mettt at vera best fyri barnið. Hetta kann t.d. vera starvsvenjing av ymiskum slagi.

Við "útbúgvingarpláss" verður hugsað um øll sløg av útbúgving, bæði á lærustovni og lærupláss. Møguleiki er eisini at senda børn á eftirskúla.

Í serligum førum kunnu fyriskipanir, ið eru settar í verk, áðrenn tann ungi hevur fyllt 18 ár, halda áfram, til viðkomandi fyllir 21 ár, sí § 2, stk. 2.

Barnaverndarnevndin má verja børn og ung ímóti at verða misnýtt fíggjarliga, og verja tey ímóti at útinna arbeiði, sum kann vera sálarliga ella likamliga tyngjandi fyri tey, ávirka útbúgvingina hjá teimum ov nógv, ella vera skaðandi fyri barnsins heilsu ella likamligu, sálarligu, andaligu, moralsku ella sosialu menning. Hetta er ásett í ST-barnarættindasáttmálanum grein 32 og staðfest í §§ 48, 49 og 50 í løgtingslóg nr. 70 frá 11. mai 2000 um arbeiðsumhvørvi.

Til 6) Barnaverndarnevndin kann menna um frítíðarvirksemi hjá barninum, við at eggja barninum til ymisk frítíðarítriv og veita fíggjarligan stuðul til, at barnið kann luttaka í frítíðarítrivum. Havast skal í huga, at treytin fyri stuðli er, at fyriskipanin er neyðug fyri barnið, sambært hesi lóg.

Tað er týðningarmikið fyri børn og ung í frítíðini at íðka ítrótt ella onnur ítriv, sum hava teirra áhuga. Tað at vera saman við øðrum börnum um eitt felags ítriv, kann loysa nógvar sálarligar og sosialar trupulleikar, og menna barnið til eitt sunnari og sterkari vaksið menniskja.

Barnið skal takast við uppá ráð, tá ið avgerð verður tikin.

Til 7) Barnaverndarnevndin kann geva foreldrum tilboð um umlætting, t.d. kann barnið verða ansað av fosturforeldrum við jøvnum millumbilum í avmarkað tíðarskeið, ella verða sent til umlættingar á samdøgurstovni ella á góðkendum upphaldsstaði í avmarkað tíðarskeið.

Mælt verður til í størstan mun at nýta fosturforeldur til umlættingarfamiljur, av tí at barnið á hendan hátt hevur størstan møguleika fyri at kenna seg trygt og fata fosturforeldrini sum eina eyka familju.

Hendan fyriskipan skal ikki blandast saman við reglunum um at seta børn heiman, ella at taka börnini frá foreldrunum. Talan er bert um at veita foreldrunum umlætting í styttri tíðarskeið, soleiðis at tey kunnu fáa nýggja orku til at taka sær av barninum.

Tíðarskeiðið kann vara í 1 til 2 dagar í senn, til dømis vikuskiftisumlætting, og upp til 2-3 vikurs umlætting í senn, til dømis frítíðarumlætting. Umlættingarskipanin kann vara í longri tíð, móguliga allan uppvøxsturin hjá barninum.

Endamálið við einari umlættingarskipan er at veita foreldrum, sum vanliga hava eitt gott samband við barnið, umlætting, men sum ikki hava orku til at ansa barninum alla tíðina. T.d. kann talan vera um foreldur, sum ikki hava møguleika fyri at fáa børn síni ansað hjá ommum og abbum ella aðrari familju; ella stakar mammur, ið tørva umlætting av og á fyri at megna dagligu uppgávuna sum foreldur.

Endamálið kann eisini vera at stuðla foreldrunum í uppalingini av barninum.

Til 8) Um trupulleikin hjá einari familju er, at eitt av foreldrunum ella bæði tvey hava trupulleikar vegna rúsevnismissnýtslu, sjúku ella aðrar persónligar trupulleikar, kann barnaverndarnevndin eggja foreldrunum til at fara í viðgerð, um mettt verður, at hetta kann hjálpa barninum ella forða fyri, at

barnið kemur at liva undir umstøðum, ið kunnu skaða tess heilsu og menning. Barnaverndarnevndin skal á bestan hátt hjálpa foreldrunum við at fáa viðgerðina í lag.

Barnaverndarnevndin kann veita fíggarligan stuðul til viðgerðina, um viðgerðin verður mett at vera neyðug sambært hesi lóg.

Ætlanin er, at hendan fyriskipan skal gevast sum ein partur av einari samlaðari fyriskipan. Tað, at foreldrini fara í viðgerð, kann loysa trupulleikan, men tað kann henda, at trupulleikin kemur aftur, ella at aðrir trupulleikar stinga seg upp, eftir at foreldrini hava verið í viðgerð. Barnaverndarnevndin skal tí fylgja málinum upp, eftir at foreldrini hava verið í viðgerð. Um viðgerðin ikki hevur hjálpt, má barnaverndarnevndin taka avgerð um at seta aðra fyriskipan í verk.

Til 9) Barnaverndarnevndin kann tilnevna ein fastan persón, ið barnið altíð kann seta seg í samband við viðvíkjandi sínum trupulleikum.

Tað kann vera til stóra hjálp fyri barnið at hava ein vaksnan persón uttan fyri heimið, sum tað altíð kann seta seg í samband við, um barnið ikki hevur møguleika fyri at fáa hendan tørv nøktaðan heima.

Við orðingini “*fastur persónur*” verður hugsað um ein persón, sum kann vera til taks 24 tímar um samdøgrið. Uppgávan hjá tí fasta persóninum er at vera til taks, tá ið barnið hevur tørv á einum vaksnum at tosa við, at troysta tað og so framvegis. Persónurin skal kunna hjálpa barninum, so leingi barnið hevur tørv á tí. Fyriskipanin kann tó ikki leingjast longri, enn til tann ungi er 21 ár, sí omanfyri § 2, stk. 2.

Uppgávan hjá einum føstum persóni er sostatt øðrvísi enn uppgávan hjá einum persónligum ráðgeva, sí niðanfyri. Fasti persónurin hevur tætt og persónligt samband við barnið. Tí er tað av stórum týðningi, at barnaverndarnevndin finnur persónin í barnins nærumhvørvi, tað vil siga ein námsfrøðing, lærara, ein ítróttarvenjara ella ein annan vaksnan persón, sum barnið kennir, hevur álit á og kennir seg tryggan at tosa við. Ein persónur í næstu familju við barnið kann eisini setast sum fastur kontaktpersónur.

Til 10) Barnaverndarnevndin kann veita persónligan ráðgeva til barnið.

Við “*persónligum ráðgeva*” verður hugsað um ein persón, sum kann hjálpa barninum við praktiskum tingum. Persónligi ráðgevin kann t.d. ráðgeva og vegleiða barnið viðvíkjandi arbeiði, útbúgving, frítíð ella lögfrøðiligari ráðgeving. Talan kann eisini vera um, at barninum bert tørvar at koma í samband við røttu myndugleikarnar ella fólk fyri at fáa ta røttu byrjanina í lívinum.

Tað er serliga aftaná, at ein fyriskipan sambært hesi grein er steðgað, at tørvur verður á einum persónligum ráðgeva fyri at hjálpa barninum framhaldandi at klára seg sjálv. Fyriskipanin kann tó ikki vara longri, enn til barnið fyllir 21 ár, sí § 2, stk. 2.

Barnaverndarnevndin kann tó eisini veita barninum ein persónligan ráðgeva, sum fyrsta fyriskipan sambært hesi lóg, um mett verður, at hetta kann hjálpa barninum á bestan hátt.

Til 11) Børn hava rætt til at venda sær ónavngivin til barnaverndarnevndina við trupulleikum. Barnaverndarnevndin skal í hesum førum ikki boða foreldrunum frá, at børnini hava vent sær til barnaverndarnevndina. Hesar samrøður ella upplýsingar verða ikki skrásettar av barnaverndarnevndini. Talan kann vera um at hava eina barnatelefon, ið børn við trupulleikum altíð kunnu ringja til.

Til stk. 2.) Barnaverndarnevndin skal sum hövuðsregla royna at samstarva sum longst við foreldrini viðvíkjandi teimum fyrirbyrgjandi fyriskipanum sambært hesi grein.

Men um tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan ikki samtykkja, kann barnaverndarnevndin tó seta fyriskipanir eftir stk. 1, nr. 1, 4, 5, 6, 9 og 10 í verk, um tað má metast at vera av munandi týðningi fyri barnsins serliga tørv á stuðli, og tá ið endamálið við fyriskipanini verður mett at kunna røkkast uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan.

Treytin fyri, at fyriskipanin skal eydnast, má vera, at barnið sjálvt er sinnað at fara í viðgerð, hóast foreldrini ikki geva samtykki til tess. Um tann ungi er 15 ár, skal samtykki fáast til vega frá honum, áðrenn fyriskipan verður sett í verk, og um barnið er undir 15 ár, skal tað takast við upp á ráð, í tann mun tað er gjørligt. Sí eisini § 46 um rættindini hjá børnum undir málsviðgerðini.

Tær fyrirbyrgjandi fyriskipanir, sum barnaverndarnevndin kann seta í verk uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, eru:

at veita sálarfrøðiliga ella aðra hóskaði hjálp til barnið ella familjuna,
at veita ansingarpláss á dagstovni, í dagrøkt ella líknandi fyri børn,
at hjálpa við at finna hóskaði útbúgvingarpláss, arbeiðspláss ella líknandi til barnið,
at menna frítíðarvirksemi hjá barninum,
at tilnevna ein fastan persón, ið barnið altíð kann seta seg í samband við viðvíkjandi sínum trupulleikum,
at útvega persónligan ráðgeva til barnið.

Hesar fyriskipanir verða ikki mettar at vera inntriv í foreldramyndugleikan, í mun til hvat gagn, fyriskipanirnar kunnu geva barninum. Barnið verður verandi í heiminum, men fær ymiska hjálp til at menna seg burtur úr teimum sosialu trupulleikum, sum tað hevur. Talan er ikki um, at foreldrini skulu setast í viðgerð, men at barnið av fríum vilja fær hjálp til at klára seg betur, ímeðan tað býr heima.

Mett verður, at barnaverndarnevndin hevur størri móguleika fyri at útinna hesar fyriskipanir á nøktandi hátt fyri barnið, av tí at barnaverndarnevndin er tættari barnsins nærumhvørvi. Mett verður eisini, at barnaverndarnevndin á henda hátt fær betri móguleika til at savna sínar tankar um tey álvarsligu málini, har børnini verða tikin heiman við ella uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan.

Barnaverndarnevndin hevur tó ikki heimild til at noyða eina avgerð ígjøgnum, um tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, framvegis seta seg upp ímóti avgerðini; tað vil siga taka barnið við tvingsli úr heiminum og senda tað til viðgerð ella annað.

Til stk. 3. Kommunan hevur ábyrgd av at halda tær útreiðslur, ið standast av hesi lóg, sbr. § 68. Kommunan hevur tískil ábyrgd av at halda útreiðslur til allar fyriskipanir sambært stk. 1 í hesi grein. Hetta stykkið gevur heimild til, at barnaverndarnevndin veitir fíggjarligan stuðul til útreiðslur, sum familjan fær, *sum fylgja* av teimum fyriskipanum, ið verða settar í verk sambært hesi grein. T.d. kann fíggjarligur stuðul latast til at endurrinda mista arbeiðsinntøku hjá foreldrunum, um tey fara í familjuviðgerð, ella um foreldrini ikki hava ráð til at rinda fyri flutning til bústaðin hjá t.d. einum sálarfrøðingi. Ivi skal tó ikki vera um, at tað almenna heldur útreiðslur til allar fyriskipanir sambært hesi grein.

Stykkið svarar til § 22, stk. 2 í galdandi barnaforsorgarlóg.

Tað er bert, tá ið barnaverndarnevndin metir, at foreldrini ikki eru før fyri sjálvi at rinda útreiðsluna, at barnaverndarnevndin kann veita fíggarligan stuðul sambært hesum stykki. Tað avgerandi fyri metingina er, um ein rímlig fíggarætlan hjá familjuni ikki javnvigar, um fyriskipanin verður sett í verk. Um búskapurin hjá familjuni er sera trongur, kann hjálp eisini veitast til minni útreiðslur.

Tá ið heimild er fyri at rinda útreiðslur, ið standast av fyriskipanum sambært barnaverndarlógini, sum t.d. at heimild er at veita dagpening sambært dagpeningalógini, verður stuðul ikki veittur sambært hesi grein.

Til stk. 4. Mál um familjuviðgerð á stovnum hjá landinum skulu leggjast fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina, av tí at tað er landið, ið rindar hesa viðgerð. Í løtuni er tað bert Føroya Barnaheim, ið veitir tilboð um familjuviðgerð.

Er tørvur á at veita einum barni tilboð á einum dagstovni hjá landinum, av tí at barnið ikki kann integrerast á einum kommunalum dagstovni, skal málið leggjast fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina. Hetta av tí at samanhangur skal vera ímillum vald og gjald. Landið stovnsetur, rekur og rindar fyriskipanina, og skal tí eisini taka avgerð um, hvør kann koma inn á dagstovnin.

Høvuðsreglan er, at eitt barn sambært dagstovnalógini skal fáa tilboð um dagstovnapláss frá kommununi, har barnið býr. Heimildin í hesi lóg er ein undantaksregla, sum bert skal nýtast, tá ið tað ikki er møguligt at integrera eitt barn á ein kommunalan dagstovn. Áðrenn loyvi verður givið til, at eitt barn verður sett á ein dagstovn hjá landinum, skal Høvuðsbarnaverndarnevndin tryggja, at barnið ikki kann integrerast á kommunalan dagstovn. Síðani útvegar Barnaverndarstovan pláss á dagstovni.

Tað er eingin dagstovnur av slíkum slagi í Føroyum í løtuni. Fyribils verður tí ikki møguligt hjá Høvuðsbarnaverndarnevndini at nýta hesa heimild. Ein slíkur stovnur kann stovnsetast, tá ið tørvur er á tí, og tá ið landsstýrismaðurin fær játtan til slíkan stovn á fíggarlógini.

Til § 16. Tað er sera týðningarmikið at gera eina ætlan viðvíkjandi fyriskipanini, men tað er eins týðningarmikið at hava eftirlit við, um ætlanin virkar sum ætlað. Bert á hendan hátt er møguleiki fyri at broyta eina fyriskipan, sum ikki virkar eftir ætlan. Mett verður, at støða eigur at verða tikin til eina fyriskipan við jøvnum millumbilum, møguliga 3. hvønn mánað ella 6. hvønn mánað, alt eftir hvørja fyriskipan, talan er um.

Mett verður, at tað er neyðugt at áseta reglur um bæði ætlan og eftirlit við fyriskipanini, soleiðis at sami framferðarháttur verður nýttur kring alt landið til frama fyri bæði foreldur og børn. Fyriskipanirnar kunnu setast í verk fyri bæði foreldrini, sjálvst um tey ikki bæði hava foreldramyndugleika yvir barninum. Hetta kann verða neyðugt, um barnið er nógv saman við báðum foreldrunum, og tá ið tað verður mettt at vera best fyri barnið, at fyriskipan verður sett í verk fyri tann av foreldrunum, sum ikki hevur foreldramyndugleikan.

Møguleiki er fyri at seta fyriskipan í verk fyri foreldur og børn. Tað kann verða neyðugt at seta fyriskipanir í verk fyri foreldur, ímeðan barnið er sett heiman, tá ið ætlanin er, at barnið skal heimaftur til foreldrini.

Tá ið ásett verður, at landsstýrismaðurin kann áseta nærri reglur um heimildir og skyldur hjá eftirlitsverjum, verður hugsað um tær reglur, sum eru ásettar við heimild í § 23 í galdandi barnaforsorgarlóg, nevniliga í “kunngerð nr. 65 frá 01.04.1993 um fyriskipan fyri eftirlitsverjar”. Ein eftirlitsverji verður settur til at hava eftirlit við antin støðuni í heiminum ella, um barnið er sett heiman, við støðuni í t.d. fosturheiminum. Mælt verður til, at nýggja kunngerðin um eftirlitsverjar verður tilevnað við fyrimynd í omanfyrinevndu kunngerð.

Til § 17. Bráðfeingis avgerð um at taka barnið úr heiminum skal bert verða nýtt í heilt serligum førum, har formaðurin í barnaverndarnevndini ella um honum berst frá, næstformaðurin, metir, at barnið verður munandi skatt við at verða verandi í heiminum, og at tað tí er neyðugt at taka tað úr heiminum beinanvegin.

Formaðurin eigur at syrgja fyri, at umstøðurnar hjá barninum eru so tryggjar sum gjørligt, tá ið tiltøk verða sett í verk sambært hesi grein. Miðjast skal ímóti, at barnið fær so lítið árin av tiltakinum sum gjørligt. Til dømis eigur barnið at hava ein hjásita hjá sær, sum barnið kennir seg tryggjan við.

Formaðurin í barnaverndarnevndini ella um honum berst frá, næstformaðurin, má í hesum førum gera eina meting av, um tað er best fyri barnið at taka tað úr heiminum, ímeðan harðast leikar á, ella um bíðast kann við at taka barnið úr heiminum til næsta dag, av tí at støðan ikki er so ring, at tað er neyðugt at taka barnið úr heiminum alt fyri eitt. Inntrivið má standa í mun til tørvin á hjálp hjá barninum.

Havast má í huga, at tað, at barnaverndarmyndugleikar saman við løgregluni koma inn í heimið eftir einum barni, kann hava við sær størri skelk fyri barnið, enn tað at verða verandi í heiminum.

Um barnið verður tikið heiman á hendan hátt, skal barnaverndarnevndin seta í verk neyðugar fyriskipanir, tað vil millum annað siga, at pláss er til taks til barnið hjá fosturforeldrum, á samdøgurstovni ella á øðrum góðkendum opphaldsstaði.

Um samtykki ikki er fingið til vega sambært hesi grein, skal málið sostatt leggjast fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina til góðkenningar skjótast gjørligt innan 2 yrkadagar. Tað vil siga, at um gerandisdagur er dagin eftir, at avgerðin er tikin, skal málið leggjast fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina til avgerðar dagin eftir, men um vikuskiftið ella halgidagur er, kann barnaverndarnevndin bíða við at leggja málið fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina, til gerandisdagur er aftur.

Tíðarfreistin kann tykjast stutt, men tað eigur at vera møguligt hjá eini barnaverndarnevnd at senda Høvuðsbarnaverndarnevndini skriv um avgerðina við telefaksi ella við telduposti, soleiðis at avgerðin so skjótt sum gjørligt er Høvuðsbarnaverndarnevndini í hendi.

Uppgávan hjá Høvuðsbarnaverndarnevndini í hesum førinum er at kanna eftir, um barnaverndarnevndin hevur borið seg rætt at. Um so er, góðkennir Høvuðsbarnaverndarnevndin fyriskipanina, um ikki, skal barnið sendast aftur til foreldrini.

Barnaverndarnevndin skal ikki hava rættarúrskurð fyri at taka barnið bráðfeingis úr heiminum. Hetta av tí at tað kann taka eina tíð at fáa rættarúrskurð til vega, og vandi kann vera fyri, at barnið verður álvarsliga skatt, um tað ikki beinanvegin verður tikið úr heiminum.

Fyriskipanin kann nýtast sum ein liður í at taka barn úr heiminum uttan samtykki frá foreldrunum. Tá ið Formaðurin í barnaverndarnevndini ella um honum berst frá, næstformaðurin, hevur tikið barnið úr heiminum sambært hesi grein, eigur barnaverndarumsitingin beinanvegin at byrja fyrireiking at leggja málið um umsorganaryvirtøku fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina.

Avgerðin hjá barnaverndarnevndini um at taka barnið bráðfeingis úr heiminum kann ikki standa við longri enn trýggjar mánaðir.

Til § 18. Formaðurin í barnaverndarnevndini ella um honum berst frá, næstformaðurin, eigur at leita ráð hjá læknum, sálarfrøðingum og fakfólki innan heilsuverkið, áðrenn avgerð verður tikin sambært hesi grein.

Við *hóskandi viðgerð ella kanning* í stk. 1, verður hugsað um, at barnið kann verða sent til kanningar hjá lækna ella sálarfrøðingi, ella at barnið kann flytast á sjúkrahús ella á annan hóskandi viðgerðarstovn til kanningar ella viðgerðar. Hesin viðgerðarstovnur má vera betur egnaður enn sjúkrahúsið til at útinna kanningina ella viðgerðina. Møguleiki er eisini fyri at senda barnið uttanlands til kanningar, um mett verður, at kanningin gerst betri av hesum.

Tørvur kann vera á at taka barnið úr heiminum til kanningar uttan foreldranna samtykki. Serliga stórir tørvur er á hesum, tá ið talan er um siðamisbrot ella neyðtøku av børnum. Í tílíkum førum kann talan vera um, at prógvini fyri, at siðamisbrot ella neyðtøka eru framd, farast eftir heilt fáum tímum. Fyri at verja børnini so væl sum gjørligt, er tí neyðtøka at hava eina heimild til at taka børn úr heiminum til kanningar uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan. Tí er neyðugt, at formaðurin í barnaverndarnevndini ber skjótt at. Talan kann eisini vera um bráðfeingis kanningar, tá ið talan er um harðskap e.l. ímóti børnum.

Formaðurin í barnaverndarnevndini skal ikki hava rættarúrskurð til inntriv sambært hesi grein. Hetta av tí at tað kann taka eina tíð at fáa rættarúrskurð til vega, og um illgruni t.d. er um, at blóðskemd er framd, er neyðugt at kanna barnið beinanvegin fyri at fáa prógv fyri hesum. Harumframt kann vandi vera fyri, at barnið verður álvarsliga skatt, um tað ikki beinanvegin verður tikið heiman.

Formaðurin eigur at syrgja fyri, at umstøðurnar hjá barninum eru so tryggjar sum gjørligt, tá ið tiltøk verða sett í verk sambært hesi grein. Miðjast skal ímóti, at barnið fær so lítið árin av tiltakinum sum gjørligt. Til dømis eigur barnið at hava ein hjásita hjá sær, sum barnið kennir seg tryggan við.

Mál sambært hesi grein skulu leggjast fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina til góðkenningar skjótast gjørligt, og innan 2 yrkadagar. Tað vil siga, at um gerandisdagur er dagin eftir, at avgerðin er tikin, skal málið leggjast fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina til góðkenningar dagin eftir, men um vikuskifti ella halgidagur er, kann barnaverndarnevndin bíða við at leggja málið fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina, til gerandisdagur er aftur.

Tíðarfreistin kann tykjast stutt, men tað eigur at vera møguligt hjá eini barnaverndarnevnd at senda Høvuðsbarnaverndarnevndini skriv um avgerðina við telefaksi ella við telduposti, soleiðis at avgerðin so skjótt sum gjørligt er Høvuðsbarnaverndarnevndini í hendi.

Til § 19. Greinin er úttømandi, tað vil siga, at bert í teimum førum, sum eru nevnd í stykki 1, er tað møguligt hjá Høvuðsbarnaverndarnevndini at taka avgerð um umsorganaryvirtøku.

Tá ið avgerð um umsorganaryvirtøku er tikin, verður barnið sett heiman. Neyðugt er at nevna umsorganaryvirtøku í hesi grein og ikki nýta orðingina ”*seta barnið heiman*”, av tí at ivi ikki skal vera um, hvørt talan er um umsorganaryvirtøku ella frátøku av foreldramyndugleika.

Høvuðsbarnaverndarnevndin tekur avgerð í málum sambært umsorganaryvirtøku, bæði tá ið samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, er til skjals, og tá einki samtykki er til skjals. Hetta av teirri orsök, at tað kann vera trupult at skilja ímillum, nær foreldur geva sítt samtykki til, at eitt barn kann verða flutt frá teimum, og nær foreldur ikki geva sítt samtykki. Foreldur kunnu t.d. kenna seg kroyst til at samtykkja í, at barnið verður tikið frá teimum, men í veruleikanum ikki vilja hava, at hetta skal henda. Fyri at tryggja foreldrini ímóti hesum, verður tað

mett at vera rættast, at Høvuðsbarnaverndarnevndin tekur avgerð í øllum málum um umsorganaryvirtøku, eftir tilmæli frá barnaverndarnevndini.

Barnaverndarnevndin fyrireikar málið fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina eftir mannagongdini í kapitli 8.

Tað er bert, tá ið tað verður mett at vera til barnsins besta, at umsorganaryvirtøka kann fremjast sambært hesi grein. Barnaverndarnevndin skal fyrst troyta móguleikarnar fyri fyribyrkjandi fyriskipanum, áðrenn farið verður til umsorganaryvirtøku. Í teimum førum, har barnaverndarnevndin alt fyri eitt sær, at fyribyrkjandi fyriskipanir ikki fara at hjálpa barninum, skal barnaverndarnevndin ikki drála við at leggja tilmæli um umsorganaryvirtøku fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina.

Um Høvuðsbarnaverndarnevndin metir, at foreldramyndugleikin eigur av verða tikin frá foreldrnum, ella at barnið eigur at verða ættleitt, eigur Høvuðsbarnaverndarnevndin at leggja málið fyri Ríkisumboðið til støðutakan. Ríkisumboðið umsitur familjurættarlíga økið, undir hesum reglurnar um foreldramyndugleika og ættleiðing.

Sjálvt um Høvuðsbarnaverndarnevndin hevur tikið avgerð um umsorganaryvirtøku, hevur avvarðandi barnaverndarnevnd framvegis ábyrgd av barninum og eftirlit við, at fyriskipanin virkar eftir ætlan, jb. § 16.

Barnaverndarnevndin hevur eisini eftirlit við, at foreldrini mennast, jb. § 16. Tað vil siga, at barnaverndarnevndin, sjálvt um barnið er tikið úr heiminum, skal fylgja við í, hvussu foreldrini hava tað og hjálpa teimum soleiðis, at tey kunnu gerast før fyri at taka barnið heim aftur.

Mett verður, at avgerðin eigur at verða sett í verk skjótast gjørligt, av tí at tað í flestu førum er talan um, at vandi er fyri barnsins heilsu og menning at verða verandi í heiminum. Eisini er neyðugt, at barnaverndarnevndin hevur neyvt eftirlit við børnunum, meðan tey eru uttan fyri heimið.

Til § 20. Í nøkrum førum kann tað vera neyðugt, at barnaverndarnevndin hevur heimild til at halda einum barni aftur á einum stovni ella hjá fosturforeldrum, hóast foreldrini vilja hava tað heim aftur. Hetta kann t.d. vera, um barnaverndarnevndin, eftir tilmæli frá barnaverndarumsitingini, metir, at barnið er í støðugari menning uttan fyri heimið, og um barnið verður sett heim aftur, hevði tað havt ta ávirkan, at fyriskipanin hevði verið til fánýtis. Ein onnur orsök er, at umstøðurnar í heiminum eru versnaðar, síðan barnið var sett á stovn, soleiðis at tað hevði verið til skaða fyri barnsins heilsu og menning at verið sent heim aftur.

Greinin hevur uppruna í § 17, stk. 2 í galdandi barnaforsorgarlóg.

Fyriskipanin kann nýtast sum ein liður í at taka barn úr heiminum uttan samtykki frá foreldrnum. Tá ið barnaverndarnevndin, eftir tilmæli frá barnaverndarumsitingini, hevur tikið avgerð sambært hesi grein, eigur barnaverndarumsitingin beinan vegin at byrja at fyrireika at leggja eitt mál um umsorganaryvirtøku uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, fyri barnaverndarnevndina.

Avgerðin hjá barnaverndarnevndini um at taka barnið bráðfeingis úr heiminum kann ikki standa við í meira enn trýggjar mánaðir, sbr. stk. 1.

Mál sambært hesi grein skulu leggjast fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina til góðkenningar skjótast gjørligt, og innan 2 yrkadagar. Tað vil siga, at um yrkadagur er dagin eftir, at avgerðin er tikin, skal málið leggjast fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina til góðkenningar dagin eftir, men um vikuskifti

ella heiligidagur er, kann barnaverndarnevndin bíða við at leggja málið fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina, til yrkadagur er aftur.

Barnaverndarnevndin hefur uppfylgjanina av málinum um hendi, jb. § 16.

Til § 21. Greinin staðfestir, hvør hefur ábyrgdina av barninum, tá ið tað verður sett heiman við ella uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan.

Barnaverndarnevndin hefur ábyrgdina av dagligu umsorganini av barninum, ímeðan barnið er sett úr heiminum.

Tá ið barnaverndarnevndin hefur latið umsorganarábyrgdina upp í hendurnar á t.d. fosturforeldrum, hava hesi vanligu umsorganarábyrgdina av barninum, til barnið verður sett heim aftur til foreldrini. Sjálvt um barnaverndarnevndin letur umsorganarábyrgdina upp í hendurnar á fosturforeldrum ella einum stovni, hefur barnaverndarnevndin endaligu ábyrgdina av barninum.

Barnaverndarnevndin kann t.d. avgera, at tað bert er barnaverndarnevndin, sum hefur alt samskiptið við tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, ella foreldrini. Hetta kann serliga koma upp á tal, um talan er um trupul foreldur, sum kunnu vera trupul at hava við at gera hjá fosturforeldrum.

Til § 22. Mælt verður til, at reglur um samverurætt og duldan bústað verða ásettar í nýggju barnaverndarlógini.

Greinin um samverurætt og duldan bústað er bert galdandi fyri mál sambært hesi lóg. Hendan lóg fevnir sostatt ikki um mál, har barnaverndarnevndin ikki er blandað uppí.

Vanlig mál um samverurætt, tá ið foreldur verða skild, eru fevnd av L. nr. 277 af 30.06.1922 om Umyndighed og Værgemål, som senest ændret ved A. nr 14 af 18.01.1982, ella tann sokallaða myndugleikalógin. Hesi mál verða avgjörd av Ríkisumboðnum.

Í hesi grein verður ásett, at barn og foreldur hava samverurætt, um ikki annað er avgjørt. Tað vil siga, at høvuðsreglan er, at barn og foreldur hava samverurætt. Avgerðir, sum Ríkisumboðið hefur tikið viðvíkjandi samverurætti, eiga sum meginregla at verða virdar, men um tørvur er á at broyta avgerðina, kann hetta tó gerast.

Tað er eitt álvarsamt inntriv í rættindini hjá foreldrum og børnum at nokta teimum samveru. Mett verður tí, at tað er rættast, at Høvuðsbarnaverndarnevndin tekur avgerð í øllum málum viðvíkjandi samverurætti.

ST-barnarættindasáttmálin ásetur líknandi reglur í art. 9, stk. 3 og 4, har sagt verður, at barnið hefur samverurætt við foreldrini, men at myndugleikarnir kunnu gera avmarkingar í hendan rætt, um teir meta, at tað er til barnsins besta.

Mett verður, at tað í flestu førum er av stórum týðningi bæði fyri barnið og foreldrini, at varðveita eitt ávíst samband.

Meginreglan sambært hesi grein er, at foreldrini hava samverurætt við barnið. Samverurætturin eigur at vera galdandi fyri bæði foreldrini, og ikki bert tað av foreldrunum, ið hefur foreldramyndugleikan. Bæði foreldrini kunnu hava eins tætt tilknýti til barnið. Tí verður tað í hesi grein staðfest, at bæði foreldrini, og ikki bert tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, hava rættindi til samveru við barnið.

Tá ið ein støða er tikin viðvíkjandi yvirtøku av umsorgan, skal støða takast til, hvussu samveran skal skipast. Treytir kunnu setast fyri samveruni, t.d. kann krav setast um, at foreldrini ikki skulu vera ávirkað av rúsevni, tá ið tey síggja barnið, ella at samveran skal vera á samdøgursstovninum ella heima hjá fosturforeldrum undir umsjón.

Tá ið tað er neyðugt fyri heilsu og menning hjá barninum, kann støða takast til, at samvera fyri eitt ávíst tíðarskeið bert kann vera, tá ið eitt umboð fyri barnaverndartænastuna er hjástatt. Tað vil siga, at eitt umboð frá barnaverndarnevndini ella barnaverndarumsitingini kann vera hjástatt. Um samtykki ikki er fingið til hetta frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, verður tað Høvuðsbarnaverndarnevndin, sum tekur avgerð í hesum málum.

Høvuðsbarnaverndarnevndin kann eisini taka støðu til, at foreldrini og barnið ikki skulu hava samverurætt, um hetta er best fyri barnið. Somuleiðis kann støða takast til, at foreldrini ikki skulu hava rætt til at vita, hvar barnið býr, tað vil siga, at barnið hevur duldan bústað. Treytirnar fyri, nær tað er møguligt at hava duldan bústað, eiga at vera tær somu, sum tá ið samvera við foreldrini verður sýtt sambært hesi lóg.

Høvuðsbarnaverndarnevndin kann somuleiðis taka støðu til, at onnur enn foreldrini skulu hava samverurætt við barnið. Mett verður, at tað í fleiri førum er týðningarmikið fyri barnið, at tað varðveitir sambandið við onnur, ið standa tí nær, til dømis við ommur og abbar.

Barnaverndarnevndin leggur mál sambært hesi grein fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina sambært kapitli 8 í hesi lóg.

Til § 23. Mett verður, at heimildin í hesi grein bert skal nýtast í serliga álvarsomum málum, tá ið foreldrini varandi ikki eru før fyri at taka sær av barninum. Hetta kann vera vegna rúsevnmisnýtslu hjá foreldrum. Tað kann eisini koma fyri, at foreldrini ikki kunnu taka sær av barninum vegna sálarlig brek, tað vil siga, at tey antin eru sinnissjúk ella menningartarnað. Harumframt eiga møguleiki at vera fyri varandi at yvirtaka umsorganina frá foreldrunum, um børn teirra verða álvarsliga misrøkt, misnýtt kynsliga ella á annan hátt eru úti fyri álvarsligum sálarligum ágangi ella eyðmýking í heiminum.

Greinin er úttømandi, tað vil siga, at bert í teimum førum, sum eru nevnd í hesi grein, er tað møguligt hjá Høvuðsbarnaverndarnevndini varandi at yvirtaka umsorganina fyri barninum.

Barnaverndarnevndin leggur mál sambært hesi grein fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina sambært kapitli 8 í hesi lóg.

Varandi yvirtøka av umsorganini fyri einum barni eiga ikki at verða umhugsað, fyrr enn umsorganin av barninum er yvirtikin, og barnaverndarnevndin ikki metir, at tað er ráðiligt at senda barnið heim aftur til foreldrini. Tað vil siga, at heimildin verður nýtt í førum, har barnaverndarnevndin hevur uppgivið foreldrini og sostatt steðgar at arbeiða við ætlanini um, at barnið skal kunna fara aftur til foreldrini.

Ein treyt fyri, at eitt barn kann verða sett varandi til fosturs, er, at fosturforeldrini hava víst seg at vera skikkað at uppala barnið sum sítt egna. Tað er sostatt neyðugt, at fosturforeldrini hava havt barnið búgvandi í eini royndartíð, sum ásett niðanfyrir í kapitlinum um fosturforeldraskipanina.

Tá ið talan er um varandi yvirtøku av umsorganini fyri einum barni, skal málið altíð leggjast fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina til avgerðar. Tað vil siga, bæði tá ið foreldrini loyva tí, og tá ið talan er um tvingsil. Hetta av tí at varandi yvirtøka av umsorganini fyri einum barni er eitt sera álvarsligt inntriv í rættindini hjá foreldrunum. Um foreldrini geva samtykki, verður uppgávan hjá

Høvuðsbarnaverndarnevndini at syrgja fyri, at rætt er farið fram undir viðgerðini av málinum, og at foreldrini skilja, hvat avgerðin ber við sær.

Miðast skal ímóti, at foreldrini framhaldandi skulu hava samveru við barnið, sjálvt um varandi yvirtøka av umsorganini er farin fram. Hetta fyri at tryggja, at barnið kennir sín uppruna.

Ásett verður, at varandi yvirtøka av umsorganini bert kann fara fram, um tað ikki er møguligt at seta aðrar og lagaligari fyriskipanir í verk, ella um slíkar fyriskipanir hava verið royndar, men ikki givið úrslit.

Til § 24. Greinin ásetur reglur um rættindi hjá foreldrunum, um støða teirra betrast. Áðrenn avgerð verður tikin um, at barnið skal fara heim aftur, má barnaverndarnevndin í hvørjum einstøkum føri gera eina meting av, um trupulleikin í heiminum er loystur, og um barnið aftur kann fáa nøktandi umsorgan í heiminum, ella um umstøðurnar hjá foreldrunum ikki eru betraðar, soleiðis at barnið skal verða verandi í fosturheimi ella á stovni.

Barnaverndarnevndin skal við jøvnum millumbilum gera hesa meting og leggja málið fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina sambært reglunum í kapitli 8, sí serliga § 52.

Tá ið talan er um, at eitt barn varandi er tikið úr heiminum, kunnu foreldrini krevja, at málið verður tikið upp aftur til nýggja støðutakan, um umstøður teirra eru munandi broyttar. Høvuðsbarnaverndarnevndin kann nokta hesum, um nevndin hevur viðgjørt málið innan teir seinastu 12 mánaðirnar.

Høvuðsbarnaverndarnevndin kann tó nokta, at barnið verður sent heim, um tað eftir eini heildarmeting kann verða atvoldin til álvarsamar trupulleikar fyri barnið, at tað fer heim aftur til foreldrini. Tað vil siga, um tað kann skaða heilsu og menning hjá barninum munandi.

Kapittul 5: Fosturforeldraskipan

Greinirnar í hesum kapitli hava sín uppruna í §§ 29-39 í íslensku barnaverndarlógini: "Children and Youth Protection Act No. 58/1992 as amended by Act No. 22/1995."

Til § 25. Tað er ábyrgdin hjá landsstýrismanninum at seta á stovn eina fosturforeldraskipan fyri alt landið.

Fosturforeldraskipanin verður sett á stovn sum ein partur av Barnaverndarstovuni. Barnaverndarstovan setur starvsfólk og umsitur skipanina.

Í praksis kemur tað fyri, at sera trupul børn, ið ikki kunnu fáa nøktandi fosturheim í Føroyum, verða sett í fosturheim í Danmark. Neyðugt er tí at hava eina heimild til at seta børn í fosturheim uttanlands í hesum lógaruppskoti. Tað er tó bert í serligum førum, at hendan heimild skal nýtast og bert, tá ið nøktandi fosturforeldur ikki finnast í Føroyum.

Sambært ST-barnarættindasáttmálanum skulu tær fyriskipanir, ið verða settar í verk móttvegis børnum, altíð verða settar í verk við atliti at tí, ið er best fyri barnið. Tað er í flestu førum best fyri barnið at vera í Føroyum, av tí at barnið við at vera í Føroyum er í kendum umhvørvi, kann tosa sítt eigna móðurmál og kann hava samband við foreldur síni. Miðast skal tí ímóti, at øll børn kunnu setast í fosturheim í Føroyum.

Til § 26. Við ”styttri ella longri tíðarskeið” í stk. 1 verður hugsað um, at barnið kann setast úr heiminum til umlætting, sum vanlig er í vikuskiftum ella styttri tíðarskeið, og at barnið eisini kann setast úr heiminum í fyribils fosturheim. Tað vil siga, at barnið tá í flestu førum verður sett í 3 mánaðir í senn í fosturheim. Eftir hetta tíðarskeið verður málið tikið upp aftur til nýggja støðutakan.

Við ”fosturforeldur” verður hugsað um tey vaksnu, ið verða sett til at hava umsorganina fyri einum barni, antin varandi, bráðfeingis, fyribils ella til umlættingar í heiminum hjá fosturforeldrunum.

Við ”foreldur” verður hugsað um biologisk- ella ættleiðingarforeldur.

”Umlætting” verður nýtt, tá ið foreldrini hava tørv á hesum sum ein fyribygjandi fyriskipan. Danska umsetingin av umlætting er ”aflastning”. Eitt slíkt upphald hjá børnum uttan fyri heimið er ætlað sum ein umlætting fyri foreldrini. Barnið kann t.d. vera til umlættingar í einum fosturheimi í vikuskiftum ella ein ávísan dag í vikuni, har foreldrini ikki hava møguleika fyri at ansa barninum.

Tíðum er tørvur á ”bráðfeingis fosturheimum”, tá ið ein bráðfeingis støða tekur seg upp í einum heimi, t.d. at børn verða bukað av foreldrum. Tá má Formaðurin í barnaverndarnevndini ella, um honum berst frá, næstformaðurin, taka børnini úr heiminum beinanvegin, og neyðugt er tá, at eitt fosturheim er til reiðar at taka ímóti børnunum. Børnini verða verandi í einum bráðfeingis fosturheimi, til eitt fyribils- ella eitt varandi fosturheim er funnið.

Mælt verður til, at loysnin við bráðfeingis fosturheimum bert verður nýtt í serligum førum. Ætlanin er, at ein samdøgursstovnur (Barnaheimið) skal taka børn inn til eygleiðingar, kanningar og virka sum eitt bráðfeingis heim hjá børnum, sum hava tørv á at verða flutt úr heiminum í stundini. Tørvur kann tó vera á at hava bráðfeingis fosturheim, um pláss ikki er tøkt á samdøgursstovninum, ella um barnaverndarnevndin metir, at barnið fær eitt betri tilboð við at verða sett í bráðfeingis fosturheim. Dømi um hetta kann t.d. vera, at samdøgursstovnurin ikki hevur førleika til at taka sær av deyvum børnum, ímeðan eitt fosturheim hevur førleika til hetta. Í hesum førinum kundi besta loysnin verið at sett eitt deyv barn í bráðfeingis fosturheim. Hetta veldst tó alt um umstøðurnar í tí einstaka málinum.

Mælt verður ikki til at nýta bráðfeingis fosturheim, tá ið talan er um sera trupul børn. Mett verður, at tað er ein ov stór uppgáva fyri fosturforeldur at taka á seg, at taka børn bráðfeingis til fosturs, um børnini eru í svárrari kreppu.

Um ætlanin er at nýta fosturforeldur sum bráðfeingis fosturheim, má hetta tilskilast í avtaluni, sum verður gjørd ímillum Fosturforeldraskipanina og fosturforeldrini.

Tá ið eitt barn verður sett í eitt ”fyríbils fosturheim” er talan í flestu førum um, at barnaverndarnevndin fyríbils hevur yvirtikið umsorganina fyri barninum við samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, men barnaverndarnevndin kann eisini yvirtaka umsorganina fyri barninum uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan (foreldrunum), jb. § 21. Í hesum førum er fosturheimið ein fyríbils loysn, av tí at arbeitt verður fram ímóti, at barnið skal koma heim aftur til foreldrini, tá ið umstøðurnar í heiminum aftur eru nóg góðar at liva undir hjá barninum.

Um mett verður, at barnið ikki kann fara heim aftur, kann stig takast til at seta barnið varandi til fosturs. Hetta kemur bert fyri í heilt serligum førum. Mett verður, at heimildin í hesi grein bert skal nýtast í serliga álvarsomum málum, tá ið foreldrini varandi ikki eru før fyri at taka sær av barninum. Hetta kann vera vegna rúsevnismissnýtslu hjá foreldrum. Tað kann eisini koma fyri, at foreldrini ikki kunnu taka sær av barninum vegna sálarlig brek, tað vil siga, at tey antin eru sinnissjúk ella menningartarnað. Harumframt eigur møguleiki at vera fyri at seta børn varandi til fosturs, um tey

verða álvarsliga misrøkt, misnýtt kynsliga ella á annan hátt eru úti fyri álvarsligum sálarligum ágangi ella eyðmýking í heiminum.

Um Høvuðsbarnaverndarnevndin metir, at foreldramyndugleikin eigur at verða tikin frá foreldrnum, ella barnið eigur at verða ættleitt, kann málið leggjast fyri Ríkisumboðið, ið umsitur familjurættarlaga økið, undir hesum reglur um foreldramyndugleika og ættleiðing.

Talan kann vera um eitt "*varandi fosturheim*", tá ið Høvuðsbarnaverndarnevndin hevur avgjørt, at eitt fosturheim varandi skal hava umsorganina fyri einum barni sambært § 23, t.d. at barnið verður sett varandi til fosturs hjá fosturforeldrum, til tað er myndugt, tað vil siga, til tað hevur fylt 18 ár, ella í serligum førum til barnið hevur fylt 21 ár sambært § 2, stk. 2 í hesi lóg. Fosturforeldrini skulu í hesum føri hava barnið í eitt ár sum royndartíð og hava víst seg at vera skikkað til at uppala barnið, sbr. § 28.

Tá ið eitt barn verður sett til fosturs, er ikki neyðugt, at avtalan er nágreinað til, at barnið skal vera fyríbils ella varandi sett til fosturs. Tað skal bert vera ásett, at barnið skal setast til fosturs.

Ein ætlan skal verða gjørd um, hvussu leingi mett verður, at barnið skal verða í fosturheiminum, men neyðugt er ikki at útgreina, um barnið skal verða fyríbils ella varandi sett til fosturs. Hetta av tí at tað er ringt at meta um, hvørt barnið skal fara heim aftur innan stutta tíð, ella um barnið skal verða verandi í fosturheiminum.

Til § 27. Ætlanin er, at Fosturforeldraskipanin skal virka soleiðis, at skipanin søkir eftir fosturforeldrum, hevur samrøðu við umsøkjara og metir, um tey eru egnað at vera fosturforeldur. Møguleiki skal eisini vera fyri, at fosturforeldur kunnu søkja av sínum eitingum til Fosturforeldraskipanina. Um fosturforeldrini eru egnað at vera fosturforeldur, verða tey góðkend og skrásett í eini skipan hjá Fosturforeldraskipanini. Tá ið ein barnaverndartænasta hevur tørv á fosturforeldrum, er ætlanin, at tey skulu seta seg í samband við Fosturforeldraskipanina og alt fyri eitt fáa ávíst fosturforeldur, ið longu eru skrásett í skipanini.

Tað, at fosturforeldur skulu standa tøk til at taka ímóti einum barni, tá ið tørvur er á tí, merkir ikki, at tey skulu hava samsýning frá tí degi, tey verða góðkend sum fosturforeldur, sí nærri undir viðmerkingunum til § 29.

Áðrenn fosturforeldur verða góðkend, skal kannast, um umsøkjarnir hava:

- 1) Reina revsiváttan. Hetta fyri at tryggja, at teir ikki fyrr eru revsaðir fyri viðurskifti, ið kunnu verða til skaða fyri barnið.
- 2) Læknaváttan um heilsustøðu teirra. Kravið má vera, at umsøkjarnir ikki hava rúsevnistrupulleikar ella álvarsligar sjúkur, sum kunnu ganga út yvir uppalingina hjá barninum. Um umsøkjarnir hava sjúkur, ið ikki viðkoma barninum, so sum ringan rygg, kemur hetta ikki málinum um góðkenning sum fosturforeldur við.
- 3) Góðar bústaðarumstøður. Her krevst, at barnið fær eitt rúm fyri seg sjálfvan at sova í, og at heimið annars er hósandi til eitt barn.
- 4) At fíggjarligu viðurskiftini eru í lagi. Her kann Barnaverndarstovan krevja at fáa innlit í fíggjarligu viðurskiftini hjá umsøkjara, so sum skattaupplýsingar og bankaupplýsingar.
- 5) Góðan førleika og móguligar royndir sum góðir uppalarar. Umsøkjara hava góðan førleika fyri at vera fosturforeldur, um tey hava neyðug innlivingarevni og umsorganarevni í mun til fosturbørnini. Tað verður ikki sett sum treyt, at fosturforeldur skulu hava royndir sum uppalarar, men hetta kann vera ein fyrimunur fyri barnið.

Sum meginregla skal Fosturforeldraskipanin finna hókandi fosturforeldur til barnið í samstarvi við foreldrini. Barnið kann til dómis verða sett til fosturs hjá familju hjá foreldrunum. Hesi skulu eisini góðkennast sum fosturforeldur eftir reglunum í hesi grein.

Um hetta ikki er gjørligt, skal Fosturforeldraskipanin velja røttu fosturforeldrini, tað vil siga fólk, ið hava góðar umstøður, førleika og møguligar royndir til at vera góðir uppalarar.

Tá ið Fosturforeldraskipanin leitar eftir hókandi fosturforeldrum, skal hon hava í huga støðugu og varandi uppalingina av barninum. Eisini skal hugsast um átrúnað, mentan og málsligan førleika.

Tað er sera týðningarmikið, at Fosturforeldraskipanin fyrireikar nýggj fosturforeldur við undirvísing, vegleiðing og stuðli og annars hjálpir teimum, tá ið tey hava ymiskar spurningar um uppaling av barninum. Tað kann eisini vera neyðugt at geva fosturforeldrunum stuðul, so sum sálarfrøðiliga hjálp, tá ið barnið er farið úr aftur fosturheiminum.

Fosturforeldraskipanin kann m.a. eisini hjálpa fosturforeldrunum við at skipa seg í bólkar, har tey kunnu umrøða felags trupulleikar, ið tey hava við fosturbørnum, og harvið hjálpa hvørøðrum at loysa teir.

Tað er møguligt at seta somu fyribygjandi fyriskipanir, sum tær, ið eru nevndar í § 15 í hesum lógaruppskoti, í verk fyri barnið og fosturforeldrini, ímeðan barnið er hjá teimum. Tað vil siga, at tað t.d. verður møguligt at seta stuðul í heimið, geva fosturforeldrum sálarfrøðiliga hjálp, veita familjuviðgerð o.s.fr. Mett verður, at barnið á hendan hátt fær tað best møguliga tilboðið frá skipanini.

Barnaverndartænastan vitjar í fosturheiminum, av tí at barnaverndartænastan hevur eftirlit við, hvussu barnið hevur tað, og um fyriskipanin virkar eftir ætlan.

Fosturforeldraskipanin skal ikki vitja í fosturheiminum. Samskiptið ímillum fosturforeldur og Fosturforeldraskipan skal ikki fara fram í heiminum, ímeðan barnið er hjástatt. Hetta fyri at verja barnið ímóti ov nógvum fremmandum.

Til § 28. Fyri at tryggja, at eins krøv eru galdandi fyri øll fosturforeldur, og at skipað viðurskipti eru fyri tey børn, ið verða sett til fosturs, verður mett at vera neyðugt, at ein skrivlig avtala verður gjørd við fosturforeldrini sambært hesi grein.

Av tí at barnaverndartænastan hevur ábyrgd av sjálvari fyriskipanini, og Fosturforeldraskipanin hevur ábyrgd av at veita fosturforeldrunum stuðul og vegleiðing, er neyðugt, at avtalan verður undirskrivað av bæði fosturforeldrum og Fosturforeldraskipanini. Avtalan verður gjørd í samstarvi við avvarðandi barnaverndartænastu. Hetta av teirri orsök, at barnaverndartænastan hevur framhaldandi viðgerðina av málinum um hendi og tí hevur eftirlit við barninum, meðan tað er í fosturheiminum. Eru Fosturforeldraskipan og avvarðandi barnaverndartænasta ikki samd, hevur Fosturforeldraskipanin tó endaliga orðið at siga í málinum.

Til nr. 1) Ásetast skal, hvør hevur umorganarábyrgdina fyri barninum, fosturforeldrini ella barnaverndartænastan, og um foreldrini hava givið samtykki til fyriskipanina ella ikki, sbr. § 26, stk. 2 í hesum lógaruppskoti.

Tilskilast skal eisini, um foreldrini hava foreldramyndugleikan í felag, ella um bert ein hevur foreldramyndugleikan.

Til nr. 2) Ein meting má gerast av, hvussu leingi barnið er ætlað at verða í fosturheiminum, m.a. um talan er um umlætting, eitt bráðfeingis, fyribils ella varandi fosturheim. Tað er trupult at áseta

neyvt, hvussu leingi barnið skal verða í fosturheiminum, og tí krevst bert ein meting í hesum førinum.

Til nr. 3) Sí nærri um ásetingar viðvíkjandi samsýning til fosturforeldur, gjald fyri upphald og aðrar útreiðslur viðvíkjandi barninum niðanfyri í § 29.

Um tørvur er á tí, kann avtalan regluliga broytast í mun til hetta pettið. Hugsað verður serliga um, tá ið lönir og samsýningar verða reguleaðar, ella um nýggjar upphalds- ella aðrar útreiðslur viðvíkjandi barninum koma í, eftir at avtalan er gjørd.

Til nr. 4) Barnið hevur samverurætt við síni foreldur og onnur, sum standa tí nær, sí omanfyri § 22. Foreldur og fosturforeldur skulu røkja sambandið, um hetta er til barnsins besta.

Til nr. 5) Stuðul frá Fosturforeldraskipanini til barn og fosturforeldur, ímeðan barnið er í fosturheiminum. Her verður ikki hugsað um fíggjarligan stuðul, men um sosialan stuðul av ymiskum slagi, so sum stuðul og vegleiðing til fosturforeldrini.

Greinin er ikki úttømandi. Tað vil siga, at onnur viðurskifti enn tey, ið eru nevnd omanfyri, eisini kunnu verða ásett í avtaluni. Av hesum *m.a.* í fyrsta punktum í stk. 2.

Dentur skal leggjast á, at avtalurnar verða lagaðar til barnsins serliga tørv.

Um barnið verður sett varandi til fosturs, skulu fosturforeldrini hava víst seg at vera skikkað til at uppala barnið og hava havt barnið í eitt ár sum royndartíð. Hetta fyri at tryggja, at barnið fær best møguligu fortreytir fyri uppvøksstri aðrastaðni enn heima.

Fosturforeldraskipanin tilevnar serligar standardavtalur ella grunddømi at nýta til avtalur um fosturheim. Hetta fyri at eins reglur skulu vera galdandi fyri øll fosturforeldur.

Til § 29. Ætlanin er, at kunngerð nr. 79 frá 9. september 2002 um samsýning til fosturforeldur skal setast í gildi av nýggjum við heimild í hesi lóg.

Fosturforeldraskipanin skal áseta samsýningina til fosturforeldrini sambært kunngerð um samsýning til fosturforeldur. Tað vil siga, at Fosturforeldraskipanin skal meta um, hvussu trupult eitt barn er, og um fosturforeldrini út frá hesum skulu fáa vanliga samsýning ella samsýning faldaða við t.d. tvey ella við upp til sjei. Fosturforeldraskipanin skal halda seg innan fyri ásetingarnar í omanfyrinevndu kunngerð ella, um nýggjar reglur verða ásettar í framtíðini, innan fyri hesar reglur, ið verða ásettar av landsstýrismanninum. Tá ið samsýningin er ásett, rindar Fosturforeldraskipanin fosturforeldrunum samsýning umframt aðrar útreiðslur viðvíkjandi barninum.

Fosturforeldur fáa ikki samsýning, fyrr enn tey fáa eitt barn til fosturs. Serlig avtala um samsýning kann tó gerast við fosturforeldur, ið standa tøk til at fáa eitt barn bráðfeingis til fosturs. Ætlanin er at áseta reglur um hetta í kunngerð.

Møguligt er eisini at áseta reglur í kunngerð um, í hvønn mun fosturforeldrini skulu fáa tilboð um eftirútbúgving, hvussu stór samsýningin skal vera, og hvussu hon skal regulerast. Onnur viðurskifti viðvíkjandi samsýning til fosturforeldur kunnu eisini ásetast.

Til § 30. Ein barnaverndartænasta kann fáa kunnleika til, at fosturforeldrini ikki røkja sínar uppalingarskyldur frá fólki, sum kenna fosturforeldrini, ella við at vitja í fosturheiminum, ella við at fosturforeldrini sjálvi gera vart við, at tey ikki megna uppalingaruppgávuna longur.

Við "uppalingarskyldur" er at skilja, at fosturforeldrini uppala barnið soleiðis, at tað verður nøktandi ment, bæði sálarliga og líkamliga. Fosturforeldrini skulu geva barninum eina góða og tryggja røkt og umorgan. Barnið má ikki verða útsett fyri misrøkt, harðskapi ella líknandi. Um fosturforeldur handfara barnið soleiðis, at tað er vandi fyri tess sálarligu og líkamligu menning og búning, misrøkja tey barnið. Kravið til fosturforeldur er strangari enn kravið til biologisku foreldrini.

Tá ið talan er um fyribils fosturheim, verður ikki kravt av fosturforeldrunum, at tey taka barnið til sín sum sítt egna. Í hesum málum er fosturheimið bert eitt fyribils uppalingarstað. Málið verður uppافتurtikið við jøvnum millumbilum, og fosturforeldrini skulu vera fyrireikað til, at barnið kann verða sett heim aftur. Tí verður ein meira professionel áskoðan kravd av fyribils fosturforeldrum.

Tá ið talan er um varandi fosturheim, har barnið skal verða, til tað er myndugt, eiga størri krøv at verða sett til fosturforeldrini viðvíkjandi uppalingini av barninum og viðvíkjandi sambandinum ímillum fosturforeldrini og barnið.

Tá ið fosturforeldur misrøkja sínar uppalingarskyldur, skal Fosturforeldraskipanin taka góðkenningina frá fosturforeldrunum, soleiðis at fosturforeldrini ikki í framtíðini kunnu virka sum fosturforeldur. Góðkenningin eigur at verða tikin frá fosturforeldrunum skjótast gjørligt, eftir at kunnleiki er til staðar um misrøkt, ella samstundis sum barnið verður tikið frá fosturforeldrunum.

Til § 31. Neyðugt er, at Fosturforeldraskipanin í samstarvi við avvarðandi barnaverndartænastu endurskoðar avtaluna, av tí at avvarðandi barnaverndartænasta hevur ábyrgd av barninum og av at áseta samsýningina til fosturforeldrini, ímeðan Fosturforeldraskipanin hevur ábyrgd av at rinda samsýning til fosturforeldrini, og Fosturforeldraskipanin hevur annars skyldur mótvegis fosturforeldrunum at geva teimum vegleiðing, stuðul og undirvísing. Fosturforeldrini mugu eisini undirskriva eina møguliga nýggja avtalu.

Eru Fosturforeldraskipanin og avvarðandi barnaverndartænasta ikki samd um avtaluna, tekur Fosturforeldraskipanin avgerð í málinum.

Við "flytur úr heiminum" verður hugsað um, at annað av fosturforeldrunum flytur úr heiminum, t.d. um fosturforeldrini verða skild.

Til § 32. Endamálið við at hava eina skrá yvir fosturforeldur er, at Fosturforeldraskipanin hevur yvirlit yvir, hvussu nógv fosturforeldur eru tøk, og hvørjar førleikar hesi hava at taka fosturbørn til sín. Á henda hátt kann Fosturforeldraskipanin finna fram til røtt fosturforeldur í tí løtu, eitt barn fær tørv á tí.

Ætlanin er tó ikki, at fosturforeldrini skulu fáa samsýning, meðan tey standa í skránni. Fosturforeldrini fáa samsýning, tá ið tey fáa eitt barn til fosturs.

Kapittul 6: Stovnar

Sambært galdandi barnaforsorgarlóggávu kunnu børn setast á samdøgursstovn við ella uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, sí §§ 24 og 25 í galdandi lóg. Í flestu førum verða børn sett á samdøgursstovn við samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, men tað kemur eisini fyri, at børn verða sett á samdøgursstovn uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan. Hetta hendir, um barnaverndarnevndin

er komin til ta niðurstøðu, at vælfærd barnsins er álvarsliga hótt, og at tað ikki er ráðiligt at lata barnið verða verandi heima.

Til § 33. Við “*samdøgursstovnar*” verður hugsað um stovnar, sum eru ætlaðir til bústað í styttri ella longri tíð hjá børnum og ungum, ið eru flutt úr egnum heimi og hava serligan tørv á røkt og viðgerð v.m. vegna sosialar trupulleikar. Samdøgursstovnar kunnu eisini vera aðrar samdøgurfyriskipanir, so sum samdøgursheim ella annað. Samdøgursstovnar kunnu vera almennir ella sjálvsogvarstovnar, sum landsstýrismaðurin hevur gjørt sáttmála við.

Landsstýrismaðurin stovnsetur samdøgursstovnar sambært hesi lóg.

Landsstýrismaðurin hevur ábyrgd av samlaða tilboðnum av samdøgursstovnum í landinum og hevur harumframt ábyrgdina av móguligum tilknýttum sertænastum. Hesar sertænastur kunnu vera stovnar ella aðrar skipanir, ið stovnurin keypir veitingar frá viðvíkjandi umsorgan og viðgerð av børnum. Hetta kunnu eisini verða aðrar samdøgurfyriskipanir, so sum íbúðir við tilknýttum vegleiðara (supervisor) ella vardar íbúðir til ung við sosialum tørv.

Fakfólk og hjálparfólk ansa barninum, ímeðan tað er á stovninum.

Landsstýrismaðurin kann eisini stovnseta dagstovnar til børn við sosialum trupulleikum, men hetta skal bert gerast, um hesi børn ikki kunnu integrerast á kommunalar dagstovnar, jb. lógtingslóg nr. 67 frá 10. mai 2000 um dagstovnar og dagrøkt. Børn við sosialum trupulleikum kunnu í flestum førum integrerast á dagstovni. Hendan heimild er ein undantaksregla og skal tí bert nýtast í serligum førum. Sum høvuðsregla skulu børn fáa tilboð um dagstovnapláss frá kommununi.

Tað kann koma fyri, at sera trupul børn, ið ikki kunnu fáa nøktandi stovnspláss í Føroyum, verða sett á stovn í Danmark. Neyðugt er tí at hava eina heimild til at seta børn uttanlands í hesum lógaruppskoti.

Tað má vera lutfall ímillum ta fyriskipan, ið verður sett í verk, og tann trupulleika, ið barnið hevur. Sum dømi kann nevast, at um trupulleikin hjá einum barni kundi verið loystur við, at barnið fekk sálarfrøðiliga hjálp, ella at stuðul varð settur í heimið, skal barnið ikki verða sett á samdøgursstovn uttanlands. Fyriskipanin má standa í mun til tann trupulleika, ið miðað verður ímóti at loysa. Ein meting má gerast í hvørjum einstøkum føri, hvørt tann besta loysnin á einum trupulleika er at seta barnið á samdøgursstovn ella til fosturs uttanlands.

Sambært ST-barnarættindasáttmálanum skulu tær fyriskipanir, ið verða settar í verk fyri børn, altíð verða settar í verk við atlit á tí, ið er best fyri barnið. Tað er í flestu førum best fyri barnið at vera í Føroyum, av tí at barnið við at vera í Føroyum er í kendum umhvørvi, kann tosa sítt egna móðurmál og kann hava samband við foreldur síni. Miðast skal tí ímóti, at øll børn kunnu fáa stovnspláss í Føroyum.

Tað er tí bert í serligum førum, tá ið talan er um sera trupul børn, at henda heimild skal nýtast og bert, tá ið nøktandi stovnspláss ikki fæst í Føroyum.

Sambært § 79 í hesi lóg hevur landsstýrismaðurin heimild til at gera avtalu við onnur lond um visitasjón, gjald og endurgjald v.m., tá ið føroysku sosialu myndugleikarnir senda børn til onnur lond fyri at fáa tilboð eftir barnaverndarlógini.

Landsstýrismaðurin kann loyva øðrum, sum t.d. privatum ella feløgum, at stovnseta og reka stovnar sambært stk. 1 og 2. Í hesum førum krevst, at serlig atlit verða tikin til, at tilboðið verður nøktandi fyri barnið. Ein avtala skal gerast ímillum landsstýrismannin og tann ella tey, ið søkja um at

stovnseta stovn. Í avtaluni skal vera ásett, hvat tilboðið skal innihalda, hvørjar treytir stovnurin skal lúka fyri at varðveita loyvi til at hava stovnin, hvørji rættindi børn skulu hava á stovninum, hvat eftirlitið hjá landinum skal innibera o.s.fr.

Barnaverndarnevndin í økinum, har stovnurin skal halda til, skal verða hoyrd, áðrenn stovnurin verður settur á stovn.

Sambært hesum lógaruppskoti skal Barnaverndarstovan reka samdøgursstovnar v.m. og veita samdøgursstovnum v.m. neyðuga vegleiðing og ráðgeving.

Áðrenn nýggjur stovnur verður latin upp, skal landsstýrismaðurin fáa ummæli til vega frá m.a. Arbeidseftirlitinum, Landslæknanum, byggimyndugleikunum og Brunaumsjón Landsins.

Harumframt skal ummæli fáast til vega frá Barnaverndarstovuni. Hetta skal tryggja, at stovnurin lýkur øll krøv, soleiðis at umhvørvið hjá barninum og starvsfólkunum á stovninum er so gott og trygt sum gjørligt.

Tá ið omanfyrinevndu myndugleikar geva sítt ummæli, arbeida teir í dag eftir hesum reglum:

Landslæknin: Kunngerð nr. 739 frá 11. september 1995 "for Færøerne om Landslægens opgaver i forhold til dag- og døgninstitutioner m.v."

Arbeidseftirlitið: Løgtingslóg nr. 58 um arbeiðaravernd frá 24. mai 1974 við seinni broytingum, og reglugerð nr. R-A001-1 um bygging og innrætting av virkjum í Føroyum og galdandi normum og standardum og við atliti at "Bygningsreglementet" og krøv frá landslæknanum.

Brunaumsjón Landsins: Løgtingslóg nr. 78 frá 12. juni 1986 um eldsbruna o.a./brand m.v. (serliga § 22 í lógini) og sambært kunngerð nr. 45 frá 9. mai 1992 um brunaverju og brunatrygd.

Tá ið mælt verður til, at landsstýrismaðurin kann áseta nærri reglur um virksemi á samdøgursstovnum, verður serliga hugsað um tær reglur, ið eru ásettar í galdandi kunngerð nr. 62 frá 01.04.1993 um dagstovnar, dagrøkt og samdøgursstovnar fyri børn og ung.

Neyðugt er, at ein heimild er hjá landsstýrismanninum til at áseta nærri reglur um virksemi á samdøgursstovnum, undir hesum: reglur viðvíkjandi bygningum, amboðum, manning og útbúgving av starvsfólki. Hetta fyri at tryggja góðskuna á samdøgursstovnunum.

Mett verður eisini, at tað er neyðugt at áseta nærri reglur um lummapening v.m. til børn á stovnum, inn- og útskriving á stovnum, herundir reglur um visitasjón og um krøv til samdøgursstovnar í hesum sambandi. Hetta er partur av virkseminum á samdøgursstovnum.

Til § 34. Mett verður, at tað er neyðugt, at landsstýrismaðurin skal hava møguleika at seta í verk royndarskipanir innan økið.

Við "*Royndarskipanir*" verður hugsað um, at landsstýrismaðurin í eitt ávíst tíðarskeið setur eina fyribils skipan í verk. Hetta kunnu vera nýggjar, ókendar skipanir, sum eitt nú verða royndar í øðrum londum. Endamálið við slíkum skipanum er at royna, um skipanin kann nýtast við nóg góðum úrsliti í Føroyum, áðrenn hon verður sett í verk sum ein føst skipan. Tá ið royndartíðin er farin, kann landsstýrismaðurin avgera, um skipanin skal avtakast, ella um royndarskipanin skal stovnsetast sum ein varandi skipan.

Heimildin í stk. 2 til at áseta reglur í kunngerð skal bert nýtast í teimum fòrum, tá ið ein landsstýrismaður setur eina royndarskipan í verk.

Til § 35. Í hesi grein verða greiðar reglur settar um inn- og útskriving á stovnum. Mett verður, at hetta er neyðugt, fyri at tryggja, at barnið beinan vegin fær ávíst rætt pláss á samdøgurstovni, og at barnið er trygt á samdøgurstovninum, soleiðis at tað ikki kann verða útskrivað fyri ásettu tíðina uttan góðkenning frá Barnaverndarstovuni.

Um stovnurin ikki hevur pláss fyri barninum, kann Barnaverndarstovan seta barnið í bráðfeingis fosturheim.

Til § 36. Hendan grein samsvarar við grein 4-26 í norsku barnaverndarlógini. Orsøkin til, at greinin er við í lógaruppskotinum, er teir serligu trupulleikarnir, ið kunnu standast av atferðartruplum børnum. Atferðartrupulleikar kunnu standast av, at barnið á onkran hátt er komið soleiðis fyri, at tað er vorðið atferðartrupult, soleiðis at foreldrini ikki megna at uppala tað, ella at barnið til dømis er komið út í rúsevnistrupulleikar, sum tað ikki hevur tamarhald á, og sum foreldrini ikki megna at halda barnið frá.

Við “*viðgerðarstovnur*” verður hugsað um einhvønn stovn, ið viðger trupulleikar hjá børnum.

Sambært grein 33 í ST-barnarættindasáttmálanum skulu limalondini seta í verk lóggávu, sum verjir børn ímóti rúsevniðismisnýtslu. Sambært hesum lógaruppskoti kann barnaverndarnevndin seta fyriskipanir í verk fyri børn við rúsevnistrupulleikum, men mett verður, at neyðugt er at hava eina serliga fyriskipan viðvíkjandi børnum við rúsevnistrupulleikum. Tí verður í hesi grein ásett, at barnaverndarnevndin kann avgera, at barnið skal verða verandi á stovninum, um hetta verður mett at vera neyðugt fyri at viðgera barnið.

Stovnurin skal veljast við barnsins eginleikum og tørvi á umsorgan og upplæring í einum tryggum umhvørvi í huga.

Barnaverndarumsitingin ger sambært kap. 7 og 8 eina frágreiðing um, at barnið verður sett heiman til Barnaverndarstovuna. Ein ætlan skal gerast fyri umsorganarligu støðuna hjá barninum. Ætlanin skal ikki broytast uttan so, at fyrirtreytirnar fyri henni eisini eru burtur.

Ein meting skal gerast um, hvussu leingi barnið skal verða á staðnum, og um tað er ynskiligt, at barnið hevur samband við foreldrini. Í frágreiðingini skal verða sagt frá, hví barnaverndarumsitingin mælir til antin stovn, upplæringar- ella viðgerðarstovn. Somuleiðis má ein meting gerast av, um stovnurin, har barnið skal búgva, er fakliga fòrutur fyri at bjóða barninum nøktandi hjálp í mun til endamálið við upphaldinum á stovninum.

Um eitt barn verður sett heiman, innan tað fyllir 18 ár, kunnu fyriskipanirnar sambært hesi grein halda áfram, til viðkomandi fyllir 21 ár, um viðkomandi samtykkir, sí § 2, stk. 2.

Frágreiðingarnar og ætlanirnar, ið eru nevndar omanfyri, skulu leggjast fyri barnaverndarnevndina til avgerðar, áðrenn tilfarið verður latið Barnaverndarstovuni, jb. tó § 7, stk. 2.

Við “*møguligar treytir við samtykkinum*” í stk. 5 er at skilja, at Høvuðsbarnaverndarnevndin sambært stk. 3 kann taka avgerð um, at barnið skal afturhaldast á stovninum í trýggjar vikur, eftir at samtykkið klárt og týðiliga er afturtikið.

Til § 37. Í hesi grein verður ásett, at Høvuðsbarnaverndarnevndin kann taka avgerð um at senda eitt barn á stovn til eygleiðingar, kanningar og viðgerð í upp til 4 vikur uttan samtykki frá barninum ella

samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, um barnið hevur álvarsamar atferðartrupulleikar við t.d. álvarsomum ella afturvendandi brotsverki ella við framhaldandi misnýtslu av rúsevnum. Hetta fyri at hjálpa barninum burtur úr t.d. rúsevnistrupulleikunum, soleiðis at tað aftur kann virka í samfelagnum.

Víst verður annars til viðmerkingarnar til § 36. Um sæð verður burtur frá, at endamálið við hesi grein er øðrvísi enn í § 36, eru somu viðmerkingar galdandi fyri báðar greinar.

Til § 38. Greinin tryggjar rættindini hjá børnum, ímeðan tey eru á stovni. Neyðugt kann verða at gera ávísar avmarkingar í rættindunum hjá teimum fyri at tryggja, at endamálið við upphaldinum verður rokkið.

Neyðugt er, at móguleiki er fyri at gera serligar avmarkingar í rættindunum hjá børnum, tá ið talan er um børn við rúsevnistrupulleikum ella øðrum serliga álvarsomum trupulleikum, sum nevndir í §§ 36 og 37. Forboð kann t.d. setast einum barni at sleppa út av stovninum, tá ið grundaður illgruni er um, at barnið, ið er rúsevniðmisnýtari, nýtir ella ætlar at nýta rúsevni uttan fyri stovnin, ella tá ið barnið kann verða til vanda fyri seg sjálvt ella onnur.

Stovnurin kann sambært hesi grein rinda barninum eina ávísa upphædd til lummapening. Vanligt er, at lummapeningur verður rindaður eina ferð um vikuna. Landsstýrismaðurin ásetur, hvussu stór hendan upphædd er. Ætlanin er at áseta somu upphædd til lummapening, ið er ásett í kunngerð nr. 79 frá 9. september 2002 um samsýning til fosturforeldur, við seinni broyting. Upphæddin til lummapening um vikuna er í dag hesin:

Lummapeningur:

3-10 ár	19,00 kr.
11-13 ár	44,00 kr.
14-15 ár	89,00 kr.
16 ár og eldri	178,00 kr.

Til § 39. Neyðugt er at áseta meginreglur um at revsa børn. Tað er ikki loyvt at revsa børn likamliga. Í serligum førum kann tað tó verða neyðugt at áseta reglur um tvingsilsfyriskipanir av øðrum slagi, t.d. at halda barnið inni í einrúmi, um talan er um at avrúsa tað, og hetta er neyðugt fyri at røkka endamálinum við upphaldinum. Hetta undantak kann gerast uttan rættarúrskurð, av tí at talan er um bráðfeingis umstøður, har barnið sjálvt er í vanda og kann seta onnur á stovninum í vanda.

Eisini kann verða neyðugt í serligum førum at kanna brævaskiftið hjá barninum, um vandi er fyri, at barnið tekur rúsandi evni inn á stovnin, ella um illgruni er um annan brotsligan atburð. Tað er bert móguligt at kanna brævaskifti barnsins sambært hesi grein við rættarúrskurði, jf. § 72 í Grundlógini.

Tað er bert leiðarin á stovninum, ið kann taka avgerð um undantak sambært stk. 1.

Landsstýrismaðurin skal áseta nærri reglur um neyvlysing (á donskum: præcisering) av undantøkunum sambært stk. 1. Neyðugt er við neyvvari reglum um undantøkini í hesi grein, soleiðis at tað er heilt greitt í hvørjum førum, ein kann gera undantak sambært greininum. Hetta av tí at tað er eitt álvarsligt inntriv í rættindini hjá børnum at seta hesar tvingsilsfyriskipanir í verk.

Ætlanin er at áseta líknandi reglur, sum eru ásettar í donsku kunngerðini: ”BEK nr 620 af 21/06/2001 om magtanvendelse m.v. i døgninstitutioner for børn og unge og i opholdssteder for børn og unge for flere end 4 personer.”

Til § 40. Landsstýrismaðurin hevur eftirlit við, at samdøgursstovnar verða ríknir í samsvari við hesa lóg og eftirlit við virkseminum á stovninum. Landsstýrismaðurin kann avgera at steðga virkseminum á stovninum, um stovnurin verður ríkin skilaleyst.

Í art. 3, stk. 3 í ST-barnarættindasáttmálanum er ásett, at limalondini skulu tryggja, at m.a. samdøgursstovnar til børn fylgja teimum reglum, ið eru ásettar av myndugleikunum. Serliga skal tryggjast, at stovnarnir lúka krøv um tryggleika og heilsuviðurskifti.

Viðvíkjandi starvsfólki skal tryggjast, at tey eru nóg nógv í tali til at útinna tær uppgávur, sum tey eru sett at røkja, og at tey eru egnað til at útinna hesar uppgávur.

Ásetingin í ST-barnarættindasáttmálanum er við hesum sett inn í lógaruppskotið.

Kapittul 7: Málsviðgerðarreglur

Til § 41. Fyrisitingarlógin: Ll. nr. 132 frá 10. juni 1993 um fyrisiting er galdandi í sambandi við viðgerð av málum sambært hesi lóg við teimum serligu ásetingunum, ið eru í hesi lóg viðvíkjandi viðgerð av barnaverndarmálum. Lógin er galdandi fyri almennar myndugleikar undir heimastýrinum.

Tað, at fyrisitingarlógin er galdandi við teimum serligu ásetingunum, ið eru í hesi lóg, vil siga, at barnaverndarlógin á summum økjum víðkar reglurnar í fyrisitingarlógini. Barnaverndarlógin gevur teimum børnum og foreldrum, sum lógin fevnir um, betri rættindi enn fyrisitingarlógin. T.d. kunnu nevast tey staðfestu rættindini hjá børnum sambært § 44.

Umframt fyrisitingarlógina er ”L. nr. 571 af 19.12.1985 om offentlig forvaltning”, sum er sett í gildi í Føroyum við A. nr. 1144 af 22.12.1993 (sum broytt við A. nr. 119 af 02.03.1999) eisini galdandi. Kongliga fyriskipanin setti í gildi (ríkis)fyrisingarlógina, sum er galdandi fyri ríkismyndugleikar í Føroyum.

Tað vil siga, at vanligu reglurnar í fyrisitingarlógini um ógegni, vegleiðing og umboðan, innlit í málið, partshoyring, grundgeving, kæravegleiðing, tagnarskyldu og um at geva upplýsingar víðari til annan fyrisitingarlígan myndugleika eru galdandi í málum, sum verða viðgjørd sambært hesi lóg. Harumframt eru tær serligu ásetingarnar um málsviðgerðarreglur galdandi, ið eru ásettar í hesum kapitli.

Greinin hevur uppruna í § 6-1 í norsku barnaverndarlógini.

Harumframt er eisini Ll. nr. 133 frá 10. juni 1993 um innlit í fyrisitingina, sum broytt við Ll. nr. 76 frá 8. mai 2001 galdandi í sambandi við viðgerð av málum sambært hesi lóg.

Fyrisitingarlógin og innlitslógin hava sum endamál at tryggja borgaranum og fjølmiðlum møguleikan at fylgja við í, hvat fer fram í almennu fyrisitingini, at skapa størri opinleika og virka fyri at økja um álitid á almennu fyrisitingina.

Stór krøv eiga at verða sett til málsviðgerðina í barnaverndarmálum, tí talan er um eitt sera viðkvæmt øki, har málini ofta innihalda persónligar upplýsingar. Hesi mál kunnu innihalda avgerðir, sum undir ávísnum treytum fevna um tvingsil, bæði móttvegis tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, og barninum. Hetta setur enn størri krøv til málsviðgerðina og til, at málsviðgerðin lýkur krøvini í fyrisitingarlógini.

Við atliti at rættartrygd foreldranna er tað av týðningi, at tey verða væl og virðiliga kunnað um tær upplýsingar, sum liggja í málinum, og um, hvat barnaverndarnevndin umhugsar viðvíkjandi innheintan av upplýsingum frá øðrum myndugleikum v.m., og hvat ið fyriskipanini viðvíkur.

Ein nágreinilig kunning er eisini ein fyritleyðing fyri at skapa samstarv millum familjuna og barnaverndartænastuna um at finna tær loysnir, sum best tryggja familjuni at koma burtur úr teimum trupulleikum, hon er í.

Tá ið avgerð er tikin, skulu foreldrini fáa skrivlig boð, har grundgivið verður fyri avgerðini. Avgerðin skal vera soleiðis orðað, at foreldrini vita, hvat tey kunnu vænta sær.

Málsviðgerðarreglur eru ásettar í barnaforsorgarlógini og í fyrisitingarlógini, men í hesum lógaruppskoti er neyðugt at áseta, hvørjar reglur skulu leggjast afturat viðvíkjandi málsviðgerð í barnaverndarmálum.

Ll. nr. 73 frá 8. mai 2001 um viðgerð av persónsupplýsingum, sum kom í gildi tann 1. januar 2002, er eisini galdandi í málum, sum verða viðgjørd sambært hesi lóg, við teimum serligu ásetingunum, sum eru í hesi lóg. Lógin ásetur reglur um almenna og privata elektroniska viðgerð av persónsupplýsingum. Lógin kann sigast at vera tann triðja í røðini, tá talan er um fyrisitingarlóggávu, og hon regulerar í ávísan mun somu viðurskifti sum fyrisitingarlógin og lógin um innlit í fyrisitingina og gevur í summum førum skrásetta betri rættarstøðu, t.d. tá talan er um at lata upplýsingar víðari, og tá talan er um egið innlit. Persónsupplýsingarlógin er somuleiðis bara galdandi fyri heimastýrismyndugleikarnar. Fyri ríkismyndugleikarnar er ”lov nr. 294 frá 8. juni 1978 om offentlige myndigheders registre, statslige myndigheder, som sat i kraft ved anordning nr. 385 fra 1. juli 1988”, galdandi.

Avgerðir viðvíkjandi veitingum og tænastráð sambært hesi lóg skulu skiljast sum avgerðir sambært § 2 í fyrisitingarlógini.

Viðmerkjast skal, at fyrisitingarlógin, Løgtingslóg um innlit í fyrisitingina og Løgtingslóg um viðgerð av persónsupplýsingum eisini skulu vera galdandi í einstaklingamálum fyri sjálvsogvarstovnar og møguligar privatar stovnar, ið útinna uppgávur sambært hesi lóg. Undir hetta kemur m.a. Barnaheimið.

Tann parturin av uppgávanum, sum slíkir stovnar røkja, sum er ”veruligt umsitingarvirksemi”, tað vil siga tænastráðveitingar, er ikki fevndur av fyrisitingarlógini, men er í staðin fevndur av innlitslógini.

Til § 42. Stk. 1, 2 og 3 hava sítt fordømi í § 8 í galdandi barnaforsorgarlóg. Reglur um, hvussu fundirnir skulu haldast, eru hentar í dagliga arbeiðinum hjá barnaverndarnevndum. Í gerðabókini skal størstur dentur leggjast á at lýsa ta ráðgeving, sum Barnaverndarumsitingin hevur veitt Barnaverndarnevndini.

Barnaverndarumsitingin fyrireikar mál til fundin og ger fundarskrá. Barnaverndarnevndin tekur avgerð eftir tilmæli frá umsitingini, jf. § 7.

Til § 43. Greinin svarar til § 4, stk. 1 og § 5, stk. 1 í galdandi barnaforsorgarlóg. Neyðugt er at áseta reglur um, nær ein barnaverndarnevnd er viðtökuför.

Til § 44. Í galdandi barnaforsorgarlóg er eingin áseting um, at barnaverndarnevndin skal hoyra eitt barn, áðrenn avgerð verður tikin.

Í art. 12 í ST-barnarættindasáttmálanum frá 1989 er ásett, at eitthvørt barn hefur rætt til at verða hoyrt í øllum fyrisitingarligum málum og rættarmálum, ið viðvíkja tí. Dentur skal leggjast á barnsins sjónarmið, sæð í mun til barnsins aldur, og hvussu búgvið barnið er. Myndugleikarnir kunnu hoyra barnið beinleiðis ella tilnevna eitt umboð fyri barnið, sum úttalar seg barnsins vegna.

Fyri at styrkja um rættartrygdina hjá børnum í barnaverndarmálum, verður mælt til, at tað verður lógarásett, at børn á sama hátt sum foreldrini skulu verða hoyrd í málinum. Tað kann verða trupult at seta eitt aldursmark á, nær eitt barn er nóg búgvið til at siga sína egnu meining, men mett verður, at aldursmarkið eigur at verða sett til 12 ár, á sama hátt, sum tað verður gjørt í Danmark og Noregi.

Høvuðsreglan eigur at vera, at barnið skal kunnast og takast við upp á ráð, uttan mun til aldur, um tess búning og menning loyvir tí. Dentur skal tó leggjast á, um hetta er til frama fyri barnið. Sum oftast er tað gott fyri málsviðgerðina at lurta eftir barninum, áðrenn avgerð verður tikin. Serliga týðningarmikið er at lurta eftir barninum, tá talan er um fyriskipanir, har foreldrini ikki hava givið samtykki, og har talan er um umsorganaryvirtøku.

Barnið skal hoyrast av einum persóni, ið tað kennir seg trygt við. Hesin persónur skal vera vanur at tosa við børn og hava ta fakligu vitan, sum krevst til at tosa við barnið um málið. Hetta kann t.d. vera ein sosialráðgevi, sálarfrøðingur, lækni ella annað fakfólk. Miðast skal ímóti at tosa við barnið í heimligum umhvørvi, har tað kennir seg trygt.

Hevur barnið fyllt 12 ár, skal tað altíð fáa høvi til at siga sína hugsan, áðrenn ein avgerð verður tikin um bústað í fosturheimi, á stovni, ella um seinni flyting. Dentur skal leggjast á barnsins ummæli.

Mælt verður til, at barnið sjálvt skal vera partur í málinum, tá ið tað snýr seg um barnaverndarmál, og kunna kæra mál, ið viðvíkja barninum sjálvum, til kærunevndina í almannamálum, tá ið tað hefur fyllt 15 ár. Ein avgerð sambært hesum lógaruppskoti kann broyta lívið grundleggjandi fyri barnið, og mett verður tí, at hóast barnið ikki er myndugt, fyrr enn tað er 18 ár sambært “Lov nr. 277 frá 30. juni 1922 om umyndighed og værgemaal, med senere ændringer”, skal barnið metast sum partur av málinum, frá tí at tað hefur fyllt 15 ár. Tá ið barnið er 15 ár, má tað metast at kunna skilja, hvat málið snýr seg um, og somuleiðis duga at taka støðu til, hvat er rætta avgerðin í mun til barnið sjálvt.

Tá ið eitt barn, ið hefur fyllt 15 ár, er partur í málinum, hevur barnið rætt til umboðan sambært § 57, um talan er um eitt mál við tvingsli.

Til § 45. Við “*teimum myndugleikum, ið verða mettir at kunna geva týðandi frágreiðingar í málinum*” verður hugsað um frágreiðing frá dagstovni ella skúla, heilsusustraskipan, sjúkrahúsi, kommunulækna o.ø. Um tað ikki er møguligt at fáa frágreiðing frá øllum hesum fakbólum, skal barnaverndarumsitingin ikki steðga málinum av hesi orsök, men fara víðari við málinum.

Við “*og øðrum*” í stk. 2 og “*og onnur*” í stk. 3 verður hugsað um onnur, ið ikki eru myndugleikar, men hóast hetta kunnu vera við til at geva týðandi frágreiðingar í málinum. Hetta kunnu vera privat ella almenn fakfólk, so sum sálarfrøðingur, lækni, prestur, ella onnur, sum barnið hefur tætt tilknýti til. Hetta kunnu eisini vera familja, grannar, vinir hjá foreldrnum ella onnur, ið verða mett at kunna geva týðandi frágreiðingar í málinum. Endamálið er, at málið skal lýsast so væl sum gjørligt.

Ein kanning sambært hesi grein inniber ikki, at barnaverndarumsitingin ger húsarannsókn í húsunum hjá foreldrnum. Til hetta krevst rættarúrskurður. Kanningin inniber, at barnaverndarumsitingin vitjar í heiminum fyri at kunna seg um, hvørt barnið livir undir nøktandi umstøðum. T.d. kann barnaverndarumsitingin síggja tey rúmini í húsinum/bústaðnum, har barnið heldur til.

Ein atfinning viðvíkjandi føroysku barnaforsorgarlógini er, at læknávátan krevst, fyri at ein barnaverndarnevnd kann taka avgerð um, at eitt barn verður sett úr heiminum. Hetta hevur tíðum við sær, at mál steðga upp, tí læknar ikki vilja samstarva við barnaverndarnevndirnar.

Mett verður, at barnaverndarnevndin eigur at hava endaliga orðið at siga í málum sambært barnaverndarlógini. Ein læknávátan saman við frágreiðingum frá øðrum heilsustarvsfólkum, ið hava við barnið at gera, kann vera grundarlag fyri, at ein avgerð verður tikin. Men tað eigur ikki at vera avgerandi, um ein læknávátan er fingin til vega ella ikki.

Mælt verður til, at tað sum í Danmark, Noregi og Íslandi verður ásett í føroysku barnaverndarlógini, at barnaverndarumsitingin ger eina meting av, um tað er neyðugt at seta barnið heiman, og at tað sostatt ikki er eitt krav, at ein ávís læknávátan krevst, fyri at eitt barn kann verða sett heiman. Barnaverndarumsitingin skal hava eina frágreiðing frá ymiskum fakkfólkum, sum er grundarlag undir avgerðini, men tað er ikki avgerandi neyðugt, at frágreiðingarnar eru gjørdar, áðrenn avgerð verður tikin.

Hildið verður, at tað er sera týðningarmikið, at tagnarskyldan verður hildin í barnaverndarmálum. Tað er sera álvarsligt fyri bæði foreldur og barn, um upplýsingar í slíkum málum leka út til almenningin. Mett verður tí, at neyðugt er at upplýsa persónar, ið geva frágreiðing sambært hesi grein, um tagnarskylduna og um avleiðingar av broti á tagnarskylduna.

Brot á tagnarskylduna verður revsað sambært §§ 152-152 d og § 264 d í revsilógini (Lb. Nr. 215 af 24.06.1939 af straffeloven, som senest ændret ved A.nr. 267 af 20.04.2001).

Foreldrini ella tey, ið barnið býr hjá, kunnu ikki seta seg upp ímóti, at ein kanning verður gjørd við vitjan í heiminum. Tað vil siga, at ein kanning kann verða gjørd við, at barnaverndarumsitingin fer á vitjan í heiminum fyri at kanna, hvussu umstøðurnar í heiminum eru. Tann, ið ger kanningina, skrivar eina frágreiðing um vitjanina í heiminum. Kanningin verður ein partur av grundarlagnum undir avgerðini hjá barnaverndarnevndini. Hesin parturin av greinini hevur sína fyrimynd í galdandi barnaforsorgarlóggávu.

Í galdandi barnaforsorgarlóg kann hendan vitjan í heiminum gerast uttan rættarúrskurð. Sambært § 72 í Grundlógini skal slík húsarannsókn gerast við rættarúrskurði. Sambært hesum lógaruppskoti verður siðvenjan broytt, soleiðis at tað, eftir at lógaruppskotið er sett í gildi, verður neyðugt at hava rættarúrskurð fyri at gera húsarannsókn sambært § 45, stk. 6.

Reglur um kanning av málinum finnast í §§ 9 og 10 í galdandi barnaforsorgarlóg.

Øll skjøl í málunum skulu skrásetast og varðveitast á einum tryggum staði. Tað vil siga, at journal skal førast yvir øll skjøl í málinum, og fysisku málini skulu varðveitast á einum tryggum staði. Harumframt hevur barnaverndarumsitingin skyldu til at skriva upp innihaldið í munnligum upplýsingum viðvíkjandi veruligum umstøðum, ið hava týðning fyri málið sambært § 6 í Ll. nr. 133 frá 10.06.1993 um innlit í fyrisingina.

Umframt hetta kann nevast, at ”kunngerð nr. 28 frá 27. februar 2001 um trygd í sambandi við viðgerð av persónsupplýsingum” (trygdarkunngerðin) setur neyvvari treytir til elektroniska viðgerð av persónsupplýsingum, m.a. treytir til fysiska, elektroniska og fyriskipanarlíga trygd. Hesar treytir skulu teir í hesi lóg nevndu myndugleikar eisini lúka.

Til § 46. Kanningar vísa, at tann besta loysnin fyri barnið sum oftast verður funnin í samstarvi við foreldrini. Um foreldrini ikki samstarva, ávirka tey sjálvi barnið til ikki at trívast í skipanini, sum barnaverndarnevndin setur í verk. Mett verður tí, at upplýsingar í størst møguligan mun skulu útvegast í samstarvi við tann, ið málið snýr seg um.

Orðingin ”Í størst møguligan mun” skal skiljast soleiðis, at upplýsingar í størst møguligan mun skulu útvegast í samstarvi við foreldrini. Hetta er sostatt høvuðsreglan, men um barnaverndarumsitingin metir, at tað gongur ov nógv út yvir barnið at samstarva við foreldrini, skal barnaverndarumsitingin tó fáa upplýsingarnar til vega uttan hetta samstarv. Barnsins áhugamál skulu takast fram um alt annað.

Um privatfólk, so sum familja, vinir og grannar, bert vilja úttala seg, um foreldrini ikki fáa vitan um tað, kann barnaverndarumsitingin gera undantak frá høvuðsregluni um, at foreldrini skulu verða kunnað um upplýsingar í málinum.

Við ”starvsfólk innan tað almenna” verður serliga hugsað um úttinnandi fakfólk sambært læknalógini, tannlæknalógini, sjúkrasystralógini, sjúkrarøktaralógini, lóg um ljósmøður, lóg um fysioterapeutar og ergoterapeutar, sálarfrøðingar og harumframt um úttinnandi fakfólk eftir lögtingslóg um kommunulæknaskipan og lögtingslóg um Sjúkrahúsverk Føroya. Hugsað verður eisini um lærarar og námsfrøðingar og onnur starvsfólk innan tað almenna, ið arbeiða við børnum.

Við ”onnur” verður hugsað um starvsfólk, sum t.d. starvast innan tað privata, men sum loysa uppgávur sambært hesi lóg.

Tey, ið eru nevnd omanfyri, hava skyldu til at geva frágreiðing til barnaverndarumsitingina. Líknandi áseting finst í § 10 í galdandi barnaforsorgarlóg. Tó verður tað í hesum lógaruppskoti ikki álagt privatfólki at úttala seg í málinum.

Til § 47. Endamálið við greinini er at tryggja eitt ávíst framhald við tilboðnum. Barnið fær ta bestu hjálpina, um ein greið ætlan er fyri, hvør fyriskipan verður sett í verk, og hvør orsökkin er til at seta fyriskipanina í verk.

Samstundis kunnu bæði barn og foreldur kenna seg tryggari, av tí at tey fáa greið boð um, hvat fer at henda við barninum. Hetta er ein liður í at skapa rættartrygd fyri foreldur og børn.

Fyrst skal ein skrivlig ætlan gerast, har útgreinað verður, hvat ætlanin er við fyriskipanini. Síðani skal ein tíðaravmarkað ætlan gerast, tá ið fyriskipanin er sett í verk. Útgreinast skal millum annað, hvørja hjálp foreldrini skulu fáa, og hvat foreldrini skulu gera fyri at varðveita foreldramyndugleikan. Tá ið talan er um at seta børnini heiman, skal ein virkisætlan gerast fyri barnið. Hetta kann gerast aftaná, at fyriskipanin er sett í verk, við ella uttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan.

Til § 48. Sambært galdandi barnaforsorgarlóg er tað ein høvuðsregla, at fyriskipanir kunnu setast í verk, eftir at tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, hava loyvt hesum. Í dag arbeiða barnaverndarnevndirnar sum høvuðsregla við tí í huga, at tær skulu royna at fáa samtykki frá teimum, ið hava foreldramyndugleikan, áðrenn avgerð verður tikin.

Um samtykkið ekki fæst til veða, kann barnaverndarnevndin kortini í ávísuðm fòrum taka avgerð, t.d. í sambandi við at seta börn heiman, sbr. § 25 í galdandi barnaforsorgarlóg.

Líknandi reglur um avgerðir við og uttan samtykki finnast eisini í donsku, norsku og íslensku lóggávunum.

Sambært hesi lóg verður samtykki kravt frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan. Tá ið foreldrini eru gift, ella tann, ið hevur foreldramyndugleikan er giftur aftur, ella foreldrini hava felags foreldramyndugleika, krevst samtykki frá biologisku foreldrunum. Tá ið bert ein persónur hevur foreldramyndugleikan, verður tað í flestu fòrum mamman at barninum, ið skal geva samtykki. Um barnið ikki hevur foreldur, krevst samtykki frá tí, ið hevur foreldramyndugleikan yvir barninum vegna foreldrini, t.d. einum verja. Reglan um, at tað eru tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, ið geva samtykki sambært hesi lóg, er eisini galdandi sambært donsku lógarásetingunum um barnavernd.

Mett verður, at krøvini til samtykki eiga at herðast í nýggju lógini. Mælt verður til, at áðrenn ein sjálvboðin fyriskipan verður sett í verk, skal eitt skrivligt samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, vera til skjals. Somuleiðis eigur skrivligt samtykki at vera til skjals, tá ið sjálvboðin fyriskipan verður sett í verk fyri barnið, ið hevur fyllt 15 ár. Hetta eftir at tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, og barnið yvir 15 ár eru kunnað um málið og avleiðingar av einum møguligum samtykki.

Í sambandi við fyrireiking av málinum, skal Barnaverndarumsitingin fáa skrivligt samtykki til veða. Tá ið tilmæli verður lagt fyri barnaverndarnevndina, skal skrivliga samtykkið leggjast við.

Áðrenn foreldur og börn yvir 15 ár skriva undir samtykki, skal barnaverndarumsitingin kunna tey um veruleikan í málinum og um møguligar avleiðingar av einum samtykki. Barnaverndarumsitingin eigur m.a. at boða foreldrunum og barninum yvir 15 ár frá, hví barnaverndarumsitingin metir tað vera neyðugt, at fyriskipan skal setast í verk, hvat endamálið við fyriskipanini er, og hvussu leingi fyriskipanin eftir ætlan stendur við, áðrenn endaligt samtykki verður givið. Somuleiðis eiga allar frágreiðingar, sum fakfólk, familja og onnur hava gjørt í málinum, at vera til skjals, áðrenn samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, verður endaliga givið.

Eitt av endamálanum við at herða krøvini til samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, er, at foreldrini skulu kenna seg meira bundin av samtykkinum. Hetta kann minka um vandan fyri, at foreldrini vilja hava barnið heimaftur, eftir at barnið sjálvboðið er sett heiman, og um samstarvið millum foreldrini og myndugleikarnar er gott, verður málsgongdin meira støðug og lagalig fyri barnið.

Til § 49. Greinin samsvarar § 6-9 í norsku barnaverndarlógini. Reglur um tíðarfreistir eru ikki ásettar í galdandi barnaforsorgarlóg.

Mett verður, at tað er sera týðningarmikið at áseta tíðarfreistir fyri málsviðgerðina hjá barnaverndartænastuni. Mál, ið verða viðgjørd av barnaverndartænastuni, hava í flestu fòrum skund. Talan er um at geva børnum eitt tilboð so skjótt sum gjørligt, soleiðis at trupulleikin, sum tey liva við, kann verða loystur so skjótt sum gjørligt. Harumframt er tað sálarliga strævið fyri bæði foreldur og börn at vita, at eitt mál teimum viðvíkjandi verður viðgjørt av barnaverndartænastuni.

Mælt verður tí til, at reglur verða ásettar um tíðarfreistir í hesum lógaruppskoti, hetta fyri at tryggja, at foreldur og börn fáa eina so skjóta viðgerð sum gjørligt.

Tíðarfreistin er galdandi frá tí, at fráboðan er innkomin, ella at barnaverndartænastan hevur tikið mál upp av sínum eitingum. Sambært § 8 hevur barnaverndartænastan, tað vil siga bæði barnaverndarnevnd og barnaverndarumsiting, móguleika at taka mál upp av sínum eitingum.

Í serstøkum førum kann tíðarfreistin vera seks mánaðir. Her verður serliga hugsað um tvingsilmál ella tung umsorganaryvirtøkumál, ið eru sera trupul at lýsa til fulnar, av tí at nóg skjalatilfar skal fáast til vega frá ymiskum myndugleikum.

Tá ið tað ikki er gjørligt at savna inn nøktandi tilfar innan triggjar mánaðir eftir, at fráboðan er innkomin, og grundarlag sostatt ikki er fyri at taka avgerð, av tí at málið ikki er nóg væl lýst, kann barnaverndarnevndin eisini víkja frá tíðarfreistini soleiðis, at málið verður loyst aftaná triggjar mánaðir eftir, at fráboðanin er innkomin, men áðrenn seks mánaðir frá fráboðan. Hetta kann t.d. koma fyri, um ikki ber til at fáa eina læknafrágreiðing fyrr enn triggjar mánaðir eftir, at fráboðan er innkomin.

Barnaverndarnevndin skal taka avgerð í einum máli tvær vikur eftir, at barnaverndarumsitingin hevur lagt eina kanning sambært § 45 fyri nevndina, tað vil sum høvuðsregla siga í seinasta lagi innan triggjar mánaðir og tvær vikur eftir, at fráboðan er innkomin.

Til § 50. Greinin hevur sítt fordømi í galdandi barnaforsorgarlóg § 12, stk. 2. Í galdandi barnaforsorgarlóg eru ongar avmarkingar fyri, nær barnaverndarnevndin kann senda boð eftir lögregluni.

Mælt verður til, at hetta verður broytt soleiðis, at barnaverndarnevndin bert skal hava móguleika at senda boð eftir lögregluni, tá ið tað verður mett at vera neyðugt í mun til umstøðurnar hjá barni og foreldrum.

Stk. 2 samsvarar § 6, stk. 3 í galdandi barnaforsorgarlóg. Eftir upplýsingum frá teimum, ið umsita lógina, verður hetta stk. nógv nýtt í dag, og verður tað tí endurtikið í hesum lógaruppskoti.

Stk. 2 kann nýtast, tá ið barnaverndarnevndin ikki metir, at hon hevur sett allar neyðugar fyriskipanir í verk fyri eitt barn, áðrenn lögreglan hevur fingið málið um hendi. Í hesum førum kann lögreglan, eftir tilstuðlan frá barnaverndarnevndini, taka avgerð um, at málið skal gevast aftur til barnaverndarnevndina til framhaldandi viðgerð.

Til § 51. Eftir § 8, stk. 2 í galdandi barnaforsorgarlóg hava limir í barnaverndarnevndum og teirra starvsfólk tagnarskyldu. Í álitinum um barnaforsorg frá november 2000 var mælt til at staðfesta reglurnar um tagnarskyldu í nýggju barnaverndarlógini.

Umframt at staðfesta reglurnar um tagnarskyldu í hesi lóg, verður ein nýggj regla sett inn í stk. 2. Mett verður, at neyðugt er at tryggja, at øll, ið eru við til, ella á annan hátt eru vitandi um kanning sambært hesi lóg, hava tagnarskyldu. Tey, ið stk. 2 fevnir um, nýtast ikki at útinna arbeiði viðvíkjandi barnaverndarmálum, men kunnu vera vanlig leikfólk, ið verða innkallað til at geva upplýsingar í málinum.

Øll starvsfólk í almennu umsitingini ella í almennum starvi hava tagnarskyldu eftir kapitli 8 í fyrisingarlógini: Løgtingslóg nr. 132 frá 10.06.1993 um fyrising.

Somuleiðis er tagnarskyldan galdandi fyri øll í almennari tænastu innan lands- og kommunufyrising, undir hesum limir í ráðum og nevndum, starvsfólk á almennum ella alment góðkendum dag- og samdøgursstovnum, heilsusustrar, fosturforeldur, eftirlitsverjar, umsjónarfólk o.o.

Tagnarskyldan fevnir sambært fyrisingarlógini um allar upplýsingar, sum neyðugt er at halda duldar við atlitum ella privatum áhugamálum, undir hesum fíggarlig viðurskifti hjá einstaklingum.

Tagnarskyldan stendur við, hóast viðkomandi fer úr almennari tænastu.

Tað er tó ikki brot á tagnarskylduna, tá viðkomandi, sum hevur upplýsingar, hevur skyldu til at geva tær víðari, ella tá viðkomandi lógliga røkir greið almenn áhugamál ella lógliga tekur stig til at verja barnsins tørv, sí serliga § 27, stk. 2 í fyrisingarlógini.

Undantiknar frá tagnarskylduni eru eitt nú upplýsingar, ið verða latnar í sambandi við tvørfakligt samstarv, ella tá ið fosturforeldur arbeiða í sjálvhjálparbólum. Hetta samstarv má metast at vera greitt til frama fyri tann, sum málið snýr seg um, nevniliga barnið, og má metast at vera ein neyðugur liður í at finna bestu loysn á trupulleikum í málinum. Viðmerkjust má tó, at tey, ið eru við í tvørfakliga samstarvinum ella í einum sjálvhjálparbólki av fosturforeldrum, hava tagnarskyldu móttvegis øllum, sum ikki luttaka í hesum tiltøkum. Tað vil siga, at tey kunnu tosa um einstaklingamál sínámillum, men tey hava ikki loyvi at siga øðrum, ið eru uttan fyri samstarvið, frá tí, tey fáa at vita í hesum høpi.

Kapittul 8: Málsviðgerðarreglur fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina

Til § 52. Barnaverndarumsitingin skal fyrireika eitt mál sambært § 11 út í æsir, áðrenn barnaverndarnevndin leggur málið fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina. Tær skrivligu frágreiðingarnar og ummælini, sum eru grundarlag undir tilmælinum hjá barnaverndarnevndini, skulu vera hjáløgð, tá ið málið verður lagt fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina, og upplýsast skal, hvørjir persónar skulu geva frágreiðing fyri Høvuðsbarnaverndarnevndini.

Tá ið barnaverndarnevndin leggur eitt mál sambært § 11 fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina til avgerðar, skal barnaverndarumsitingin eisini gera tilmæli um, hvørt barnið best eignar seg at fara á samdøgurstovn ella í fosturheim, ella um at nýta annað tilboð til barnið uttan fyri heimið. Høvuðsbarnaverndarnevndin tekur avgerð um, hvar barnið skal fara.

Av tí at málið verður kannað út í æsir, áðrenn tað verður lagt fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina, skal Høvuðsbarnaverndarnevndin ikki hava fyri neyðini at kanna málið stórvegis meiri. Høvuðsbarnaverndarnevndin hevur tó allan rætt at kanna málið til fulnar, ella senda barnaverndarnevndini málið aftur til betri fyrirkeingar.

Barnaverndarnevndin hevur próvbyrðuna fyri, at eitt barn skal takast frá foreldrunum, ella um aðrar tvingsilsfyriskipanir skulu setast í verk. Megnar barnaverndarnevndin ikki at lyfta próvbyrðuna, verður eingin fyriskipan sett í verk.

Barnaverndarnevndin hevur rætt til at vera umboðað í málinum. Tað vil siga, at barnaverndarnevndin kann velja at vera umboðað av einum sakførara, tá ið eitt mál verður lagt fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina. Hetta merkir ikki, at aðrir partar ikki eisini hava rætt til umboðan. Tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, og børn, ið hava fyllt 15 ár, hava rætt til ókeypiss umboðan sambært § 57.

Barnaverndarnevndin kann eisini nýta umboðið til at hjálpa sær við at lýsa málið til fulnar. Tað kann vera bæði eitt trupult og eitt víðfevnt arbeiði at lýsa málið innan tíðarfreistina á 3 mánaðir.

Barnaverndarnevndin hefur tí mögulega hjálp fyri neyðini í álvarsomum málum, um hon skal vera før fyri eisini at røkja vanliga barnaverndarbeiðið.

Til stk. 6. Orðingin ” Skrivstovan hjá Høvuðsbarnaverndarnevndini ansar eftir, at málið er nóg væl upplýst, áðrenn tað verður lagt fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina”, merkir, at ”officialprincippið”, tað vil siga skyldan at lýsa málið, er galdandi í hesum málum. Meginreglan er sostatt, at tað er skrivstovan hjá Høvuðsbarnaverndarnevndini, ið skal tryggja, at málið verður lýst til fulnar, áðrenn málið verður lagt fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina. Høvuðsbarnaverndarnevndin kann tó eisini biðja um fleiri upplýsingar, um nevndin heldur tað vera neyðugt. Barnaverndarnevndin skal lýsa málið so væl sum gjørligt, men tað er Høvuðsbarnaverndarnevndin, ið hefur høvuðsábyrgdina av, at málið er nóg væl lýst.

Skrivstovan hjá Høvuðsbarnaverndarnevndini kann lata málið fara aftur til barnaverndarnevndina til betri fyrireiking, um málið ikki er nóg væl lýst.

Til § 53. Reglurnar um ógegni í kap. 2 í løgtingslóg nr. 132 frá 10. juni 1993 um fyrisiting/omforvaltning eru galdandi fyri limir og varalimir í Høvuðsbarnaverndarnevndini. Mett verður, at tað er neyðugt at staðfesta, at ógegnisreglurnar í fyrisitingarlógini eru galdandi, av tí at tað hefur serliga stóran týðning, at hesar reglur verða hildnar, tá ið talan er um so viðkvom mál sum barnaverndarmál.

Til § 54. Tað verður í hesi grein staðfest, hvør er partur í einum máli, ið verður lagt fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina.

Partar í málinum eru tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, tað vil siga í flestu førum foreldrini og barnaverndarnevndin. Um barnið er 15 ár, er tað eisini partur í málinum, sí § 44 og viðmerkingar. Um bæði foreldrini hava foreldramyndugleikan, eru bæði partar í málinum.

Í teimum førum, har ein avgerð er serliga inntrívandi í viðurskiftini hjá fosturforeldrunum, kunnu fosturforeldrini gerast partar í málinum.

Biologisku foreldrini, tað vil siga bæði tann, ið hefur foreldramyndugleikan og tann, ið ikki hefur foreldramyndugleikan, eru partar í málum um samverurætt sambært stk. 3 í hesi grein.

Til § 55. Fyri at tryggja at málið verður so væl lýst sum gjørligt, er neyðugt at hava ein samráðingarfund við partarnar, sum í flestu førum eru foreldrini og barnaverndarnevndin. Neyðugt er, at skjalatilfarið og vitnisfrágreiðingarnar eru nøktandi sum avgerðargrundarlag í málinum.

Um skjalatilfar ikki fæst til vega, ella vitni ikki kunnu møta vegna sjúku ella annað, kann Høvuðsbarnaverndarnevndin fáa skjalatilfar, tá ið tilfarið er tøkt, og vitnisfórslu, tá ið vitnini kunnu møta. Fyri at málið skal verða so skjótt avgreitt sum gjørligt, skal tó miðast ímóti at hava skjalatilfar og vitnisfórslu so skjótt sum gjørligt.

Til § 56. Av alstórum týðningi er, at mál viðvíkjandi tvingsli og umsorganaryvirtøku ikki draga út. Best er, um Høvuðsbarnaverndarnevndin einans ásetur stuttar freistir til at fáa til vega tilfar í málinum. Tessvegna er eisini sera umráðandi, at barnaverndarnevndin hefur lagt fram alt tilfar í málinum, bæði tað, ið stuðlar inntrivum, og tað, sum gongur ímóti inntrivum.

Viðvíkjandi ”*pørtum í málinum*” sí § 54.

Til § 57. Í galdandi føroysku barnaforsorgarlóg eru ongar ásetingar um, at foreldur ella børn hava rætt til ókeypis umboðan, tá ið ein barnaverndarnevnd hefur ætlanir um at seta fyriskipan í verk fyri

börn teirra. Foreldrini standa í hesum fòrum einsamøll móttvegis tí almenna. Foreldrini kunnu lata ein advokát umboða seg, men tað er fyri teirra egnu rokning.

Mælt verður til, at foreldur og børn, ið eru partar í málinum, fáa rætt til ókeypiss umboðan í málum, har samtykki ikki er fingið til vega frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan, ella einum barni, ið hevur fyllt 15 ár.

Rætturin til ókeypiss umboðan er í hesum lógaruppskoti avmarkaður til mál viðvíkjandi tvingsli og í summum fòrum viðvíkjandi umsorganaryvirtøku, av tí at mett verður, at foreldrini í hesum fòrum hava mest tørv á umboðan, tí talan er um sera álvarsom mál, ið verða lögð fyri Barnaverndarnevndina. Mett verður ikki, at tað er neyðugt, at foreldrini hava rætt til ókeypiss umboðan, tá ið tey frammanundan hava givið samtykki til, at avgerð skal takast. Samstundis hevði tað økt nógv um útreiðslurnar á barnaverndarøkinum, um foreldur í øllum barnaverndarmálum høvdu rætt til ókeypiss umboðan.

Sambært stk. 3 verður tað tó møguligt hjá Høvuðsbarnaverndarnevndini at avgera, at foreldur og børn fáa ókeypiss umboðan, sjálvst um tey hava givið sítt samtykki. Hetta um nevndin metir, at tað gagnar málinum, jb. stk. 3.

Hava foreldrini ikki longu fingið ein persón at umboða seg, kann Høvuðsbarnaverndarnevndin ella skrivstovan hjá nevndini hjálpa foreldrimum við at finna hóskandi umboðan. Hetta soleiðis at ein advokatur verður tilnevndur til at taka sær av málinum.

Advokaturin skal beinanvegin kunnast um tilmæli við hjáløgðum skjølum frá barnaverndarnevndini, og fáa eina freist fyri skrivligari framløgu, umframt framløgu av skjølum og upplýsingum um, hvørji vitni hann ynskir at føra..

Viðvíkjandi samsýning og endurgjaldi fyri útreiðslur til sakførara, eru somu reglur galdandi sum í fòrum, har frí rættarførsla er játtað, javnber kapittul 31 í ”lov for Færøerne om rettens pleje”, nærri ásett: ”lovbekendtgørelse nr. 148 af 9. marts 2004 af lov for Færøerne om rettens pleje”.

Útreiðslur sambært hesi grein verða hildnar av landskassanum, jb. § 69 í hesi lóg.

Mett verður ikki, at tað er neyðugt, at landsstýrismaðurin hevur heimild til at áseta nærri reglur um rindan av útreiðslum til samsýning o.a. fyri ókeypiss umboðan, tá ið greiðar reglur hesum viðvíkjandi eru ásettar í rættargangslógini. Tí verður beinleiðis ávísing til rættargangslógina sett í hesa grein. Sama regla er ásett í § 60, stk. 5 í í donsku: ”lovbekendtgørelse nr. 764 af 26. august 2003 lov om social service”.

Kapittul 9: Mál, ið viðvíkja fleiri kommunum

Til § 58. Ásetingarnar í hesum kaptli samsvara § 3, stk. 3 og 5 í galdandi barnaforsorgarlóg. Neyðugt er at staðfesta, hvør Barnaverndarnevnd hevur ábyrgd av at fylgja eini fyriskipan upp viðvíkjandi einum barni, sum er undir barnavernd, til fyriskipanin er liðugt viðgjørd.

Mett verður, at tað greiðasta uppgávubýtið er, at ábyrgdin av málinum flytur til barnaverndarnevndina á staðnum, har tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, búgva. Hetta av tí, at foreldrini rinda skatt í kommununi, har tey búgva og tí eisini eiga rætt til at fáa veitingar frá kommununi, har tey búgva. Tann kommunan, ið hevur ábyrgdina av málinum, skal eisini rinda

útreiðslurnar, ið standast av málinum.

Tó kann avtala gerast millum avvarðandi barnaverndarnevndir um, at tann barnaverndarnevndin, ið hevur sett eina fyriskipan í verk ella hevur ábyrgd av framhaldandi at fylgja við í eini fyriskipan, framvegis skal hava ábyrgd og heimild at fylgja við í fyriskipanini og rinda útreiðslur í hesum sambandi, til endamálið er rokkið.

Tá ið ein familja flytur kommunu, eftir at ein fyriskipan er sett í verk, skal barnaverndarnevndin, har familjan flytur frá, geva tí barnaverndarnevndini, har familjan flytur til, allar neyðugar upplýsingar um barnið og fyriskipanina, soleiðis at besta úrslit kemur burturúr til frama fyri barnið.

Við ”*barnaverndarnevnd*” er at skilja barnaverndarnevnd og felags barnaverndarnevnd. Tað vil siga, at um fleiri kommunur hava avgjørt at hava felags barnaverndarnevnd, hevur felags barnaverndarnevndin somu uppgávur sum barnaverndarnevndin sambært hesi grein. Hevur barnaverndarnevndin í ávísum máli givið barnaverndarumsitingini avgerðarmyndugleikan, hevur barnaverndarumsitingin ábyrgd av at avgreiða málið samsvarandi reglunum í hesi grein.

Um tann kommunan, ið barnið ella tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, flyta til, er við í einum kommunalum samstarvi um felags barnaverndarnevnd, skal fráboðast til hesa barnaverndarnevnd.

Til § 59. Greinin ásetur, hvør hevur ábyrgdina av málinum, tá ið tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, búgva í tveimum ymiskum kommunum.

Til § 60. Av tí at barnaverndarlógin hevur sum høvuðsendamál at verja tað einstaka barnið, verður mett, at hjálpin til barnið eigur at kunna verða givin, har sum barnið býr. Um sambandið er slitið ímillum foreldramyndugleika og barnið, verður skotið upp, at tann barnaverndarnevndin, har barnið býr, hevur ábyrgd av at seta endaliga fyriskipan í verk fyri barnið.

Til § 61. Ásett verður, at tá familja við børnum undir 18 ár flytur úr eini kommunu ella einum kommunalum samstarvi um barnavernd, har barnaverndarnevndin metir, at eitt ella fleiri av børnunum hava tørv á stuðli, skal barnaverndarnevndin kunna ta barnaverndarnevnd, har familjan flytur til, um viðurskiftini.

Hetta fyri at børnini ikki skulu koma í kløtur av fleiri barnaverndarnevndum, tí familjan flytur, ella at familjan verður slept upp á fjall, av tí at barnaverndarnevndin á tí staði, sum familjan er flutt til, ikki er kunnað um viðurskiftini hjá familjuni. Tað eru dømi um familjur, ið júst flyta kommunu fyri at sleppa sær undan, at almennir myndugleikar koma sær upp í teirra familjuviðurskifti. Um barnaverndarnevndin í kommununi tá ikki er kunnað um viðurskiftini hjá familjuni, er vandi fyri, at trupulleikarnir hjá børnunum ikki verða loystir rættstundis.

Um tað tænar málinum, skal barnaverndarnevndin senda tær upplýsingar, sum hon hevur um barnið, við, tá ið kunnað verður sambært hesi grein. Hetta fyri at tryggja, at málsviðgerðin gongur so skjótt sum gjørligt, soleiðis at barnið kann verða hjálpt, áðrenn ov stórir skaði er hendur.

Til § 62. Greinin ásetur, at um familja flytur uttanlands, skal barnaverndarnevndin kunna rætta myndugleika uttanlands um málið. ”*Avvarðandi myndugleiki uttanlands*” er tann myndugleiki, sum kann taka avgerð í barnaverndarmálum. Hetta verða í flestu førum sosialu deildirnar í teimum einstøku kommununum, sum foreldrini flyta til. Um myndugleikin ynskir tað, skal barnaverndarnevndin senda allar viðkomandi upplýsingar til myndugleikan, sum frameftir skal taka sær av málinum.

Til § 63. Hendan grein samsvarar § 3, stk. 5 í galdandi barnaforsorgarlóg. Neyðugt er at staðfesta, hvør tekur endaliga avgerð, um barnaverndarnevndir eru ósamdar um, hvør eigur málið.

Kapittul 10: Kærumøguleiki

Til § 64. Í hesi grein verður ásett, at mál, sum verða viðgjørd av Høvuðsbarnaverndarnevndini, verða lögð beinleiðis fyri rættin.

Sorinskrivarin og Eystari landsrættur hava mælt landsstýrismanninum til at áseta reglur um, at Føroya rættur verður víðkaður við sakkønum, at málini verða viðgjørd sambært reglunum um borgarlig mál sambært rættargangslógini og at verandi mannagongd viðvíkjandi landsrættarviðgerð av barnaverndarmálum sambært galdandi barnaforsorgarlóg verður staðfest í hesum lógaruppskotinum. Almanna- og heilsumálaráðið hevur umrøtt spurningin við danska Løgmálaráðið, ið eisini mælir til at broyta lógaruppskotið samsvarandi viðmerkingunum hjá omanfyrinevndu. Løgmálaráðið metti ikki, at tað var neyðugt at broyta rættargangslógina av hesi orsök. Landsstýrismaðurin hevur tí broytt lógaruppskotið samsvarandi viðmerkingunum frá Sorinskrivaranum og Eystara landsrætti.

Mælt verður til, at Føroya rættur í hesum málum verður víðkaður við einum sakkønum í barnavernd og einum sakkønum í sálarfrøði. Ein sakkønur í barnavernd kann vera ein sosialráðgevi, lögfrøðingur ella annað fakfólk, ið hevur serkunnleika til barnavernd, og ein sakkønur í sálarfrøði kann vera ein sálarfrøðingur, ið helst skal hava serkunnleika í barnasálarfrøði.

Málini verða viðgjørd eftir reglunum um borgarlig mál sambært rættargangslógini, undir hesum kapittul 43 a um roynd av fyrisitingarligari frælsistøku. Rætturin kann taka avgerð um, at rættarfundirnir verða afturlatnir.

Stykki 4 um landsrættarinnar viðgerð av barnaverndarmálum samsvarar við § 7, stk. 2 og 4 í galdandi barnaforsorgarlóg um kæru av avgerðum tiknar av "Færøernes nævn for børneforsorg". Tá ið skrivað verður: "landsrættarinnar viðgerð av barnaverndarmálum í hinum pørtunum av ríkinum", verður víst til §§ 124-127 í "lov om social service LBK nr 708 af 29/06/2004". Stykki 5 um partarnar í málinum svarar til § 7, stk. 3 í galdandi barnaforsorgarlóg.

Avgerðir, tiknar av Høvuðsbarnaverndarnevndini, kunnu ikki kærast til annan fyrisitingarligan myndugleika og verða ikki freistaðar, um tær verða lagdar fyri Føroya rætt. Avgerðir, tiknar av Føroya rætti, verða ikki freistaðar, um tær verða lagdar fyri landsrættin.

Avgerð tikin av landsrættinum kann ikki leggjast fyri hægstarætt.

Avgerðir hjá Høvuðsbarnaverndini verða ikki freistaðar, um tær verða lagdar fyri Føroya rætt. Tað vil siga, at um Høvuðsbarnaverndarnevndin hevur tikið eina avgerð, og avgerðin verður lögð fyri Føroya rætt, verður avgerðin hjá Høvuðsbarnaverndarnevndini kortini sett í verk. Tað, at Føroya rættur viðger málið, steðgar ikki avgerðini hjá Høvuðsbarnaverndarnevndini.

Til § 65. Mælt verður til, at kærummyndugleikin í øllum øðrum barnaverndarmálum, enn teimum í § 64 nevndu, verður Kærunevndin í almannamálum, sí Ll. nr. 47 frá 23.03.1993 um kærunevnd í almannamálum. Kærunevndin hevur eina umsiting, Føroya Kærustovn, sum viðger og fyrireikar tey mál, ið verða lögð fyri nevndina.

Meðan avgerðir hjá Kærunevndini ikki kunnu kærast til hægri fyrisitingarlígan myndugleika, kunnu tær eftir vanligum reglum leggjast fyri dómssvaldið.

Avgerðir hjá Kærunevndini verða ikki freistaðar, um tær verða lagdar fyri dómssvaldið. Tað vil siga, at um Kærunevndin hevur tikið eina avgerð, og avgerðin verður lögð fyri dómssvaldið, verður avgerðin hjá Kærunevndini kortini sett í verk. Tað, at rætturin viðger málið, steðgar ikki avgerðini hjá Kærunevndini.

Á sama hátt verða avgerðir hjá barnaverndarnevndum og øðrum myndugleikum, ið hava tikið avgerð sambært lógini, heldur ikki freistaðar, um tær verða lagdar fyri Kærunevndina. Kærunevndin kann tó í serligum førum taka avgerð um, at avgerðin skal freistast.

Av tí at kærur um týðandi inntriv, so sum tvingsilsmál og umsorganaryvirtøku, verða lagdar fyri Føroya rætt sambært hesum lógaruppskoti, er væntandi, at tað ikki verða nógv mál, ið verða kærð til Kærunevndina í almannamálum. Tey mál, ið verða kærð til Kærunevndina í almannamálum, verða mál, har tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, frammanundan hava samtykt ella loyvt, at ein fyriskipan varð sett í verk.

Til § 66. Í hesi grein verður staðfest, hvør hevur rætt til at kæra. Avgerðir tiknar av Høvuðsbarnaverndarnevndini kunnu ikki kærast til annan fyrisitingarlígan myndugleika, men kunnu leggjast fyri Føroya rætt. Kærarin verður í flestu førum tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan. Í summum førum hava fosturforeldur rætt til at kæra.

Tað er barnaverndarnevndin og ikki barnaverndarumsitingin, ið hevur rætt til at kæra. Hetta av tí, at barnaverndarnevndin hevur evsta myndugleika á økinum í kommununi ella kommunala samstarvinum.

Tað skal viðmerkjast, at faktiskar gerðir (á donskum: faktisk forvaltningsvirksomhed) tó ikki kunnu kærast. Tað eru bert avgerðir, tiknar av myndugleikum sambært hesi lóg, ið kunnu kærast.

Mælt verður til, at eitt barn, sum hevur fyllt 15 ár, sjálvt skal vera partur í málinum, tá ið tað snýr seg um barnaverndarmál, og kunna kæra mál, ið viðvíkja tí sjálvum, sí viðmerkingarnar til § 44.

Kapittul 11: Eftirlit

Til § 67. Eftirlitið hjá landsstýrismanninum er ikki bert avmarkað til ólógligar avgerðir og samtyktir í sambandi við málsviðgerð og túlíkt. Eftirlitið fevnir eisini um tey føri, har kommunustýrið er óvirkið ímóti teimum lógarásettu reglunum, ella har kommunustýrið óvitað umsitur reglurnar í hesi lóg skeivt.

Viðvíkjandi eftirlitinum sum heild verður eisini víst til tær heimildir, sum landsstýrismaðurin í kommunumálum hevur sambært kapitli 9 í løgtingslóg nr. 87 frá 17. mai 2000 um Kommunustýri.

Í førum, har tað er neyðugt, kann landsstýrismaðurin í almannamálum heita á landsstýrismannin í kommunumálum um at draga teir einstøku kommunustýrslimirnar til svars sambært kommunustýrslógini.

Landsstýrismaðurin kann sambært hesi grein áleggja kommunum at fara í kommunalt samstarv, um hesar ikki hava skipað seg í kommunal samstørv á 1.500 íbúgvar, tá ið lógin kemur í gildi. Verður hetta neyðugt, hevur landsstýrismaðurin við hesi heimild eisini heimild til at áseta, hvussu kommunala samstarvið skal skipast í mun til setan av felags barnaverndarnevnd, umsiting og fígging.

Kapittul 12: Fígging

Til § 68. Í hesi grein verður ásett, at tað eru kommunurnar, ið hava fíggarligu ábyrgdina av barnaverndarøkinum. Hetta út frá meginregluni um, at tann, ið skal valda, skal gjalda. Tað vil siga, at tá ið kommunurnar taka avgerð sambært hesi lóg, skulu tær eisini halda tær útreiðslur, ið standast av avgerðini. T.d. kann nevast, at kommunurnar skulu halda útreiðslurnar av at seta børn til umlættingar, hóast Fosturforeldraskipanin umsitur umlættingarforeldur. Hetta tí at kommunurnar taka avgerð um, at eitt barn skal setast til umlættingar. Kommunur kunnu samstarva um útreiðslur á barnaverndarøkinum.

Hvør einstøk kommuna syrgir fyri, at neyðug játtan er til taks til at veita borgarunum í kommununi tær tænar og fyriskipanir, sum kommunan hevur ábyrgd av at veita sambært hesi lóg.

Kommunurnar skulu tó ikki halda tær útreiðslur, ið standast av § 69. Hesar útreiðslur verða hildnar av landinum. Av tí at landið heldur ein part av barnaverndarútreiðslunum, skuldi tað verið betri møguleiki hjá kommununum at lagt størri áherðslu á tað fyribyrgjandi barnaverndararbeiðið, ið verður gjørt av barnaverndartænarunum í kommununum.

Landsstýrismaðurin hevur heimild til at áseta nærri reglur um kommunala samstarvið viðvíkjandi felags barnaverndarnevndum, felags barnaverndarumsiting og fígging av barnaverndarøkinum. Hetta arbeiðið skal gerast í samráð við kommunurnar. ”Í samráð við kommunurnar” merkir í hesi lóg, at kommunurnar verða spurdar til ráðs í sambandi við tilevnan av kunngerðini ella øðrum reglum, men at landsstýrismaðurin tekur endaliga avgerð um, hvussu kunngerðin skal verða.

Ætlanin er í hesum førinum at seta ein arbeiðsbólk við umboðum frá Almanna- og heilsumálaráðnum, Innlendismálaráðnum, Føroya Kommunufelag og Kommunusamskipan Føroya at tilevna eitt uppskot til kunngerð, sum landsstýrismaðurin tekur endaliga støðu til. Tá ið uppskotið til kunngerð er endaligt frá landsstýrismansins síðu, verður tað sent til allar partar til hoyringar eftir vanligari mannagongd.

Til § 69. Greinin ásetur, hvørjar útreiðslur landskassin heldur sambært hesi lóg. Greinin er úttømandi.

Landsstýrismaðurin syrgir fyri, at neyðug játtan er til taks til at veita borgarunum tær tænar og fyriskipanir, sum landið hevur ábyrgd av at veita sambært hesi lóg.

Kærunevndin í Almannamálum er ikki nevnd í hesi grein, av tí at hendan nevnd er regulerað í ”Ll. nr. 47 frá 23.03.1993 um Kærunevnd í Almannamálum”.

Til § 70. Sambært § 43, stk. 3 í galdandi barnaforsorgarlóg verður tann, ið hevur upphaldsskyldu móttvegis einum barni, sum verður sett heiman, settur í gjald sambært reglunum í lóg um almenna fororg, tað vil siga galdandi “Lb. nr. 100 af 02.03.1988 om offentlig fororg, med senere ændringer”.

Í hesum lógaruppskoti verður hendan regla broytt soleiðis, at Fosturforeldraskipanin kann avgera, at foreldur at einum barni, ið er sett heiman, skulu rinda eitt uppalingarískoyti fyri barnið. Sostatt er tað ikki í øllum førum, at foreldrini skulu rinda gjald fyri barnið. Uppalingarískoyti kann ikki krevjast, um foreldrini ikki hava fíggarligar umstøður til at rinda upphæddina.

Landsstýrismaðurin ásetur nærri reglur um m.a. støddina á uppalingarískoytinum. Hendan kann móguliga javnast á sama hátt, sum aðrar upphæddir verða javnaðar, eitt nú pensjónirnar. Ásetingar kunnu vera um, hvussu lága inntøku ein skal hava fyri at skula gjalda uppalingarískoyti. Somuleiðis kann ein upphædd t.d. vera ásett fyri hvørt inntøkustig. Eisini kunnu ásetingar vera um umsiting og innkrevjing av ískoytinum. Hetta kann t.d. vera, at ískoytið skal krevjast inn av einum pantifúta.

Ætlanin er eisini at áseta líknandi reglur sum í donsku kunngerðini: “*BEK nr 1093 af 08/12/2000* om betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge under 18 år samt for døgnophold og udslningsophold for unge i alderen 18 til og med 22 år.”

Til § 71. Í hesi grein verða líknandi reglur um uppalingargjald ásettar fyri eggingjald hjá børnum.

Hetta kann verða neyðugt, um barnið er sett heiman sambært §§ 36 og 37, tað vil siga er sett á samdøgurstovn grundað í egnum samtykki, ella er sett og/ella afturhildið á samdøgurstovni uttan egið samtykki. Hugsað verður um dømi, har barnið, ið hevur fyllt 15 ár, er nóg búgvið til at kunna rinda ein part av upphaldinum sjálv. Í nógvum førum kann tað vera ein fyrimunur hjá barninum at rinda ein part av upphaldinum sjálv, tá hetta kann økja um ábyrgdarkensluna hjá barninum og styrkja tað í at røkja sínar skyldur í samfelagnum sum ein vaksinn borgari.

Rætturin til at krevja uppalingarískoyti frá børnum er avmarkaður til, at barnið hevur fyllt 15 ár, og at barnið hevur vunnið sær peningin við egnum virkseimi. Hetta verður ásett, fyri at greinin skal samsvara við ásetingina í § 39 í ”Ll. nr. 277 af 30.06.1922 om umyndighed og værgemaal” við seinni broytingum.

§ 39 fyrsta, annað og triðja punktum í hesi lóg er soljóðandi: ”§ 39. En umyndig raader selv over, hvad han har erhvervet ved egen virksomhed efter sit fyldte 15de aar eller, hvis han er umyndiggjort, efter umyndiggørelsen. Raadigheden omfatter ogsaa indtægten af det saaledes erhvervede, og hvad der træder i stedet derfor. Den medfører ikke adgang til at paatage sig gældsforpligtelser.”

Tað verður ásett, at tað kann verða álagt børnum, sum hava fyllt 15 ár, at gjalda eitt uppalingarískoyti, ímeðan tey eru sett heiman. Hetta merkir ikki, at barnið skal vera 15 ár, tá ið tað verður sett heiman, fyri at Fosturforeldraskipanin kann krevja uppalingarískoyti. Barnið kann hava verið sett heiman, áðrenn tað fylti 15 ár, men Fosturforeldraskipanin hevur bert heimild til at krevja uppalingarískoyti frá tí degi, barnið fyllir 15 ár.

Tá ið Fosturforeldraskipanin tekur avgerð um, at barn skal rinda uppalingarískoyti sambært hesi grein, skal hon hava í huga, at hon skal verja børn og ung ímóti at verða misnýtt fíggarliga, og verja tey ímóti at útinna arbeiði, sum kann vera sálarliga ella likamliga tyngjandi fyri tey, ávirka útbúgvingina hjá teimum ov nógv, ella vera skaðandi fyri barnsins heilsu ella likamligu, sálarligu, andaligu, moralsku ella sosialu menning. Hetta er ásett í ST-barnarættindasáttmálanum art. 32 og staðfest í §§ 48 til 50 í løgtingslóg nr. 70 frá 11. mai 2000 um arbeiðsumhvørvi.

Sambært stk. 4 kann landsstýrismaðurin áseta nærri reglur um uppalingarískoyti hjá børnum. Ætlanin við hesi heimild er at áseta líknandi reglur sum í donsku kunngerðini: “*BEK nr 1093 af*

Kapittul 13: Revsing

Greinirnar í hesum kapitli samsvara við ella hava sína fyrimynd í greinunum í kap. VIII í galdandi barnaforsorgarlóg.

Tá ið víst verður til revsilógina, verður víst til (Lb. nr. 215 af 24.06.1939 af straffeloven, som senest ændret ved A.nr. 134 af 2. marts 2004).

Til § 72. Greinin hevur sína fyrimynd í § 38 í galdandi barnaforsorgarlóg. Tó eru stk. 2 og 3 í galdandi § 38 í barnaforsorgarlógini strikað eftir tilmæli frá fútanum.

Til § 73. Greinin samsvarar við § 39 í galdandi barnaforsorgarlóg.

Til § 74. Greinin samsvarar við § 40 í galdandi barnaforsorgarlóg, men er lagað til hetta lógaruppskot, tá ið talan er um ávísing til myndugleikar.

Til § 75. Greinin hevur sína fyrimynd í § 41 í galdandi barnaforsorgarlóg og er lagað til viðmerkingarnar frá fútanum.

Stk. 2. er tikið úr íslendsku barnaverndarlógini (lov nr. 80 af 10. maj 2002 om børneforsorg) § 99. Mett verður, at neyðugt er at hava móguleika fyri at seta revsifyriskipanir í verk móttvegis fólkum, ið eggja børnum og ungum til at fremja brotsverk, og eisini fólkum, ið eggja børnum til misnýtslu av rúsevnum, undir hesum narkotika. Hetta kann vera ein trupulleiki í nútíðarsamfelagnum.

Til § 76. Greinin hevur sína fyrimynd í § 40 í galdandi barnaforsorgarlóg og í § 117 í donsku lbkg. nr. 755 af 9. september 2002 om social service.

Tað at seta eitt barn ella taka ímóti einum barni til fosturs verður ikki mettt at vera fevnt av § 80, og mettt verður tí, at tað er hent at hava hesa áseting í lógini.

Kapittul 14: Gildiskoma v.m.

Til § 77. Greinin ásetur lógarinnar gildiskomu og setur galdandi barnaforsorgarlóg úr gildi. Hóast gildiskoman er 1. januar 2006, verður greinin um, at kommunurnar skulu seta felags barnaverndarnevndir sett í gildi dagin eftir, at lógin er kunngjørd. Hetta verður gjørt eftir ynski frá Kommunufeløgnum, og samstundis gevur hetta kommununum móguleika til at fyrireika seg til at yvirtaka fíggjarligu ábyrgdina av barnaverndarøkinum og at fyrireika seg til at seta felags barnaverndarumsitingar pr. 1. januar 2006.

Upprunalógin er: ”Lov for Færøerne nr. 251 af 10. juni 1960 om børneforsorg”.

Lógin er broytt við:

- "lov nr. 579 af 19. december 1969", hendan broyting kom í gildi í Føroyum við kongligari fyriskipan nr. 386 frá 26. august 1970,
- "lov nr. 226 af 27. maj 1970",
- "lov nr. 155 af 24. april 1975",
- "lov nr. 247 af 8. juni 1983",
- "lov nr. 618 af 18. november 1987",
- "lov nr. 154 af 15. marts 1989" viðvíkjandi broyting í kærmyndugleikanum,
- "lov nr. 393 af 20. maj 1992" viðvíkjandi nýggjum reglum um veitingar við endurrindingarskyldu til útreiðslur viðvíkjandi ognaríbúðum,
- "lov nr. 393 af 22. juni 1993" viðvíkjandi lóg um studning til Føroyska heimastýrið,
- Ll. nr. 163 frá 29. desember 1997 viðvíkjandi broyting í útreiðslubýtinum ímillum land og kommunu,
- Ll. nr. 77 frá 17. mai 2000, um at bert samdøgursstovnar, og ikki dagstovnar og dagrøktir, eru fevndir av barnaforsorgarlógini. Harumframt eru ásetingar um, at útreiðslur til fyriskipanir sambært lógini og útreiðslur av virkseminum av samdøgursstovnum skulu rindast av landinum.
- Ll. nr. 21 frá 2. mars 2001, um at fíggjarligt frípláss ikki longur verður rindað av landinum, men av kommununum.
- Ll. nr. 18 frá 12.03.2002, har heimild varð fingin til vega til at seta í gildi kunngerð um samsýning til fosturforeldur.

Til § 78. Kunngerðir o.a. settar í gildi sambært galdandi barnaforsorgarlóg verða verandi í gildi, til tær verða avloystar av reglum sambært hesi lóg ella settar úr gildi.

Ætlanin er skjótast gjørligt at tilevna hesar kunngerðir, men fyri at ávís øki ikki skulu liggja í lógloysi, til nýggju kunngerðirnar eru tilevnaðar, verða galdandi kunngerðir í gildi, til tær verða avloystar av reglum sambært hesi lóg ella settar úr gildi.

Galdandi kunngerðir sambært barnaforsorgarlógini eru hesar:

- K. nr. 43 frá 24.03.1993 um afturgjaldsskyldu viðvíkjandi útreiðslum til egnan bústað.
- K. nr. 50 frá 25.03.1993 um barnaforsorg.
- K. nr. 62 frá 01.04.1993 um dagstovnar, dagrøkt og døgnstovnar fyri børn og ung.
- K. nr. 65 frá 01.04.1993 um fyriskipan fyri eftirlitsverjar.
- K. nr. 6 frá 25.01.1995 um gjaldsreglur fyri dagstovnar og dagrøkt, sum broytt við K. nr. 84 frá 07.10.1999.
- K. nr. 79 frá 09.09.2002 um samsýning til fosturforeldur.

Til § 79. Av tí at nøktandi tilboð uttan fyri heimið ikki eru í Føroyum, er í summum førum neyðugt at senda børn og ung til onnur lond, undir hesum Danmark og Grønland, á samdøgursstovn ella til fosturforeldur.

Ætlanin við hesi grein er, at landsstýrismaðurin skal hava møguleika fyri at áseta nærri reglur eftir avtalu við donsku stjórnina viðvíkjandi teimum førum, har børn verða send til Danmarkar ella til Grønlands á samdøgursstovn v.m. Ætlanin er at áseta líknandi reglur sum í donsku kunngerðini: "Bek nr. 314 af 30.04.2003 om visitation, betaling og refusion samt besøgsrejser m.v., for personer fra Grønland og Danmark, som skal opholde sig i Danmark eller Grønland i tilbud om boformer".

Til § 80. Neyðugt er at áseta reglur um, nær og hvussu verandi barnaverndarnevndir skulu takast av. Í greinini verður tryggjað, at tær upplýsingar og tað tilfar, sum verandi barnaverndarnevndir liggja inni við, ikki verður burturbeint, men at verandi barnaverndarnevndir skulu handa hetta tilfar til barnaverndarnevndirnar, og harumframt kunna barnaverndarnevndirnar um tey mál, sum enn eru virkin, og sum barnaverndarnevndirnar frameftir skulu umsita.

Til § 81. Skiftisreglur mugu ásetast um, at tær fyriskipanir, sum eru settar í verk sambært galdandi barnaforsorgarlóg, verða verandi í gildi.

Hesar fyriskipanir verða frameftir viðgjørðar eftir hesi lóg.

Hetta gevur móguleika fyri, at barnaverndarnevndin kann broyta hesar fyriskipanir, um hon metir, at ein onnur fyriskipan tæinir barninum betur, ella um hon metir, at avgerðin, ið var tikin av barnaverndarnevndini, er skeiv. Barnaverndarnevndin skal gera broytingar í fyriskipanum í samstarvi við foreldrini og tey, sum eru partur í málinum, tað vil siga m.a. børn og fosturforeldur.

Talan verður tíðum um eina fyriskipan, sum er best fyri barnið, tað vil siga eina sonevnda “begunstigende forvaltningsakt”. Barnaverndarnevndin eigur tí bert at broyta hesar avgerðir, um mett verður, at nýggja fyriskipanin tæinir barninum betur enn verandi fyriskipan. Tað vil siga, at barnaverndarnevndin ikki kann seta børnini í eina verri støðu, enn tey vóru í sambært gomlu barnaforsorgarlógini, undantikið tá ið avgerðin, sum barnaverndarnevndin tók, var beinleiðis skeiv og ólóglig sambært gomlu barnaforsorgarlógini.

Fyriskipanir viðvíkjandi setan av børnum í fosturheim skulu broytast, soleiðis at tær samsvara við hesa lóg. Tað vil siga, at ein avtala verður gjørð við fosturforeldrini, gjald fyri upphald, samsýning til fosturforeldrini, og at aðrar útreiðslur viðvíkjandi barninum verða í samsvari við hesa lóg, o.s.fr.

Til § 82. Neyðugt er at áseta skiftisreglur soleiðis, at Tórshavnar- og Klaksvíkar kommunur, sum í løtuni umsita stuðlar til brekað børn, fáa heimild til at umsita skipanirnar hesum viðvíkjandi, til landsstýrismaðurin hevur sett eina slíka skipan á stovn. Hetta fyri at tey brekaðu børnini ikki skulu detta niður ímillum tvær skipanir.

Ætlanin er, at stuðulsfólkaskipanin fyri børn undir skúlaaldri skjótast gjørligt skal skipast undir landinum. Í framtíðini fevnir forsorgarlógin og ikki barnaforsorgarlógin um brekað børn.

Útreiðslurnar til stuðulsfólkaskipan til brekað børn verða rindaðar av landinum sambært § 17, stk. 2 í forsorgarlógini.

Eisini er neyðugt at áseta skiftisreglur viðvíkjandi fosturforeldraskipanini. Tað vil siga, at Tórshavnar kommuna fær heimild til at halda áfram við sínari fosturforeldraskipan, til ein fosturforeldraskipan fyri alt landið er sett á stovn. Mælt verður til, at nýggja fosturforeldraskipanin verður sett á stovn í neyvum samstarvi við Tórshavnar kommunu, sum hevur royndirnar við at skipa fosturforeldraskipan í Føroyum.

Av tí at stuðulsfólkaskipan til brekað verður landsuppgáva, rindar landið útreiðslurnar av hesum, tá ið henda lóg kemur í gildi. Kommunurnar rinda útreiðslurnar av fosturforeldraskipanini í samsvari við reglur, ásettar í hesi lóg.

Av tí at barnaverndarnevndirnar í kommununum hava heimild til at játta stuðul í heiminum, hava kommunurnar heimild til at skipa stuðulsfólk í skipanir. Tað vil siga, at tær hava heimild til at stovnseta stuðulsfólkaskipanir fyri børn við sosialum tørvi sambært hesi lóg. Hesar skipanir skulu kommunurnar rinda.

Til § 83. Tað er trupult at hava yvirtilt yvir tær avleiðingar, ið kunnu standast av at seta nýggju barnaverndarlógina í gildi í mun til galdandi reglur og skipanir. Mett verður tí, at tað er neyðugt at geva landsstýrismanninum heimild til at áseta nærri reglur um aðrar skiftisreglur í kunngerð.

Heimildin til at áseta skiftisreglur í kunngerð skal bert nýttast, um tað er neyðugt at gera aðrar skiftisreglur enn tær, ið eru ásettar í hesum lógaruppskoti.

Til § 84. Løgtingslógin skal endurskoðast 5 ár eftir, at lógin er sett í gildi. Ætlanin er, at arbeiðið við at endurskoða skipanina skal byrja 5 ár eftir, at lógini er sett í gildi. Hetta fyri at meta um, hvørt lógin virkar eftir ætlan, ella um, hvørt broytingar skulu gerast fyri at betra um skipanina. Eftir at lógin hevur virkað í 5 ár, eru tær ymisku skipanirnar komnar rættiliga í gongd, og møguligt er tí at eftirmeta skipanina. Endurskoðanin skal fara fram í samstarvi við kommunufeløgini og aðrar partar í málinum.

Fylgiskjøl:

- Skjal 1: samandráttur av hoyringssvarum 2004**
- Skjal 2: hoyringssvar frá sálarfrøðingum á Barnaheiminum**
- Skjal 3: hoyringssvar frá Sorinskrivaranum**
- Skjal 4: hoyringssvar frá Gjaldstovuni**
- Skjal 5: hoyringssvar frá Vágs Barnaverndarnevnd**
- Skjal 6: hoyringssvar frá Føroyskum sálarfrøðingum**
- Skjal 7: hoyringssvar frá Meginfelag teirra brekaðu í Føroyum**
- Skjal 8: hoyringssvar frá Gøtu barnaverndarnevnd**
- Skjal 9: hoyringssvar frá Føroya Kærustovni**
- Skjal 10: hoyringssvar frá Præsidenten for Østre Landsret**
- Skjal 11: hoyringssvar frá Heilsufrøðiskipanini**
- Skjal 12: hoyringssvar frá Sosialráðgevarafelag Føroya**
- Skjal 13: hoyringssvar frá Almannastovuni**
- Skjal 14: hoyringssvar frá Javnaðarflokkinum**
- Skjal 15: hoyringssvar frá Føroya Kommunufelag**
- Skjal 16: hoyringssvar frá Sambandsflokkinum**
- Skjal 17: hoyringssvar frá Sjúkrasystrafelag Føroya**
- Skjal 18: hoyringssvar frá Mentamálaráðnum**
- Skjal 19: hoyringssvar frá Kommunusamskipan Føroya**
- Skjal 20: hoyringssvar frá Innlendismálaráðnum**
- Skjal 21: hoyringssvar frá Domstolsstyrelsen**
- Skjal 22: hoyringssvar frá Fólkaflokkinum**
- Skjal 23: hoyringssvar frá Justitsministeriet**

Almanna- og heilsumálaráðið, tann 5. oktober 2004

Hans Pauli Strøm
landsstýrismaður

/ Aibritt á Plógv
aðalstjóri